

Spis treści

1. Wprowadzenie i metodologia	5
Badanie osób niepełnosprawnych	8
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych	13
2. Podsumowanie	15
3. Problemy osób niepełnosprawnych	23
4. Instytucje pomagające niepełnosprawnym	43
5. Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym	55
6. Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej	71
7. Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej	79
8. Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym	95
9. Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych	105

1. Wprowadzenie i metodologia

Wprowadzenie i metodologia

Niniejsza synteza stanowi prezentację głównych wyników i wniosków z dwóch badań przeprowadzonych w ramach projektu „Gmino, jaka jesteś? Badanie działalności gmin na rzecz osób niepełnosprawnych”.

- ❑ **Badanie osób niepełnosprawnych.** Badanie osób niepełnosprawnych zostało zrealizowane techniką bezpośredniego wywiadu kwestionariuszowego w okresie wrzesień-listopad 2006. W badaniu udział wzięły osoby, które posiadają ważne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, niezdolności do pracy lub grupie inwalidzkiej. Zrealizowano 5018 wywiadów z osobami niepełnosprawnymi.
- ❑ **Badanie przedstawicieli samorządów gminnych.** Badanie przedstawicieli jednostek samorządów gminnych zostało zrealizowane techniką bezpośredniego wywiadu kwestionariuszowego w okresie wrzesień-listopad 2006. W badaniu udział wzięły prawie wszystkie gminy w Polsce. Uzyskaliśmy 2117 wywiadów z reprezentantami samorządów gminnych (wójtami/ burmistrzami, ich zastępcami, czy sekretarzami gminy).

Oba badania zrealizowane zostały przez Pentor Research International S.A. na zlecenie Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie działania 1.4 Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL) schemat b).

To pierwsze w Polsce, na tak ogromną skalę, przedsięwzięcie badawcze konfrontujące potrzeby osób niepełnosprawnych z realiami, w jakich funkcjonują samorządy gminne. Wyniki obustronnych badań ukazują nie tylko dwa punkty widzenia na kwestie związane z rehabilitacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych, ale wskazują przede wszystkim na konieczność zmian w obecnym prawodawstwie. Zebrany materiał jest niezwykle bogaty i stanowi doskonałą podstawę do zainicjowania ogólnopolskiej dyskusji nad organizacją systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz wypracowania rozwiązań satysfakcjonujących wszystkie zaangażowane strony.

W syntezie prezentujemy zestawienie wyników dla województwa lubuskiego, konfrontując je z wynikami na poziomie kraju.

Wprowadzenie i metodologia - badanie osób niepełnosprawnych

Zrealizowano 5018 wywiadów z osobami niepełnosprawnymi w każdej z 250 losowo wybranych gmin, które stanowiły około 10% ogółu wszystkich gmin w Polsce. W celu zapewnienia dystrybucji ze względu na region kraju badanie zostało zrealizowane w gminach wszystkich województw (po około 15 gmin z każdego województwa) oraz w co najmniej 5 powiatach z danego województwa (czyli po około 3 gminy z każdego powiatu). Przy losowym wyborze 250 gmin, które wzięły udział w badaniu, kierowano się kryterium związanym z typem gminy.

- Gminy miejskie
- Gminy miejsko-wiejskie
- Gminy wiejskie

Dla potrzeb badania została wylosowana celowa próba badawcza, która prezentowała populację osób niepełnosprawnych w wieku aktywności zawodowej (18-65 lat). Ustalono następujące kryteria doboru próby osób niepełnosprawnych w wylosowanych wcześniej gminach:

PODSTAWOWE KRYTERIA DOBORU PRÓBY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	
Stopień niepełnosprawności	☐ Znaczny ☐ Umiarkowany ☐ Lekki (Definicja zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 o rehabilitacji zawodowej, społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych)
Status osoby niepełnosprawnej na rynku pracy	☐ Osoby niepełnosprawne pracujące ☐ Osoby niepełnosprawne bezrobotne ☐ Osoby niepełnosprawne bierne zawodowo (Definicja przyjęta za GUS w Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań 2002)
Płeć	☐ Kobieta ☐ Mężczyzna

Cechy te odzwierciedlały strukturę osób niepełnosprawnych na poziomie powiatu. Liczebność poszczególnych warstw ustalona została na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego z badania „Stan zdrowia ludności Polski w 2004 r.”

Wprowadzenie i metodologia - badanie osób niepełnosprawnych

Aby uzyskać pełny obraz (zdywersyfikowany na różne grupy) opinii osób niepełnosprawnych zastosowano dodatkowe kryteria doboru próby na poziomie gminy:

DODATKOWE KRYTERIA DOBORU PRÓBY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	
Rodzaj schorzenia	☐ Narządu ruchu ☐ Narządu wzroku ☐ Narządu słuchu ☐ Psychiczne/umysłowe Zrealizowano minimum 3 wywiady w gminie z osobami z każdej grupy wyróżnionej ze względu na rodzaj schorzenia.
Wiek	☐ 18-29 ☐ 30-49 ☐ 50 + Zrealizowano minimum 3 wywiady w gminie z osobami z każdej grupy wyróżnionej ze względu na wiek.

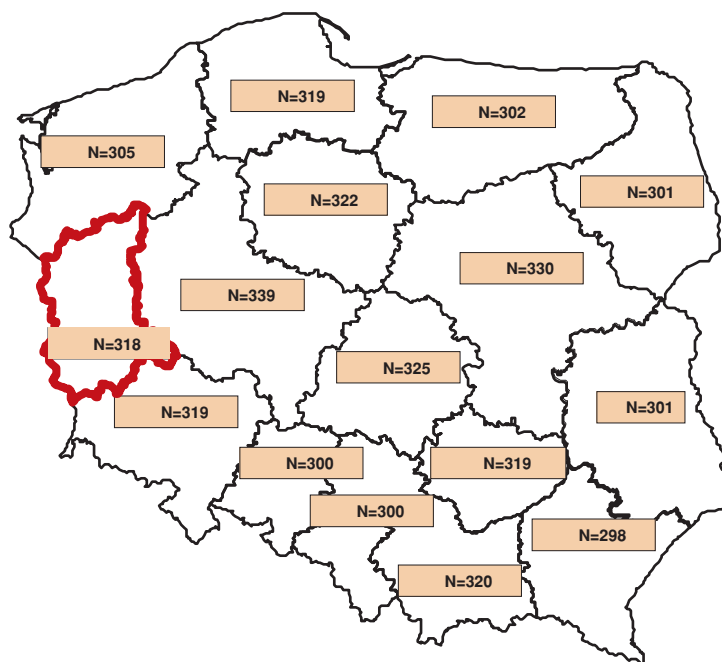
Wprowadzenie i metodologia - badanie osób niepełnosprawnych

W województwie lubuskim zrealizowano 318 wywiadów z osobami niepełnosprawnymi. Poniższa tabela pokazuje rozkład zrealizowanej w badaniu próby na poziomie całego kraju (dane nieważone) oraz województwa lubuskiego.

CHARAKTERYSTYKA PRÓBY (DANE NIEWAŻONE)				
	OGÓŁEM		LUBUSKIE	
	LICZEBNOŚĆ	PROCENTY	LICZEBNOŚĆ	PROCENTY
TYP GMINY				
Miejska	859	17%	40	13%
Miejsko-wiejska	1383	28%	80	25%
Wiejska	2776	55%	198	62%
STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				
znaczny	883	18%	38	12%
umiarkowany	1817	36%	113	36%
lekki	2318	46%	167	53%
RODZAJ SCHORZENIA				
narządu ruchu	1732	35%	119	37%
umysłowe	917	18%	63	20%
narządu wzroku	904	18%	54	17%
narządu słuchu	812	16%	51	16%
psychiczne	488	10%	24	8%
epilepsja	101	2%	7	2%
inne	64	1%	0	0%
PŁEĆ				
kobieta	2324	46%	149	47%
mężczyzna	2694	54%	169	53%
WIEK				
18-29	1475	29%	74	23%
30-49	1862	37%	105	33%
50+	1681	33%	139	44%
STATUS ZAWODOWY				
Pracujący	1046	21%	54	17%
Bezrobotny	328	7%	21	7%
Bierny zawodowo	3606	72%	243	76%
Nieokreślony	38	2%	0	0%

Wprowadzenie i metodologia - badanie osób niepełnosprawnych

Liczba zrealizowanych wywiadów z osobami niepełnosprawnymi ze względu na województwo (dane nieważone)

Sposób prezentacji wyników

Wyniki prezentowane w niniejszym raporcie poddano procedurze ważenia tak, aby można było wnioskować o całej populacji osób niepełnosprawnych, na poziomie całego kraju.

Zastosowano 4 rodzaje wag, ustalonych na podstawie danych o osobach niepełnosprawnych zaczerpniętych z „Narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań z 2002 r.” Najpierw ustalono wagi dla każdego województwa, a następnie na poziomie każdego województwa dla stopnia niepełnosprawności, wieku oraz miejsca zamieszkania osób niepełnosprawnych.

Ze względu na zastosowaną procedurę ważenia liczebność całej próby uległa zmianie z N=5018 na N=5019. Ponadto zmieniły się rozkłady poszczególnych zmiennych.

Należy zaznaczyć, iż w wyniku działania programu do analizy statystycznej, a także procedury ważenia dane prezentowane w tabelach i na wykresach uległy zaokrągleniu. Stąd niekiedy suma wskazań nie wynosi 100%, wahając się od 98% do 102%.

Wprowadzenie i metodologia - badanie osób niepełnosprawnych

Poniższa tabela prezentuje rodzaje oraz wartości zastosowanych wag.

WOJEWÓDZTWO	RODZAJE WAG								
	Województwo	stopień niepełnosprawności			WIEK			Miejsce zamieszkania	
		znaczny	umiarkowany	lekki	18-29	30-49	50+	MIASTO	WIEŚ
DOLNOŚLĄSKIE	0,075677764	0,161915	0,349825651	0,488259	0,090791	0,317919	0,59129	0,693376	0,30662436
KUJAWSKO-POMORSKIE	0,058244244	0,136834	0,363686834	0,499479	0,090791	0,317919	0,59129	0,607217	0,39278295
LUBELSKIE	0,069113548	0,147011	0,372509605	0,480479	0,090791	0,317919	0,59129	0,411161	0,58883933
LUBUSKIE	0,034478996	0,120147	0,356734728	0,523118	0,090791	0,317919	0,59129	0,616489	0,38351108
ŁÓDZKIE	0,064093375	0,166	0,345033385	0,488967	0,090791	0,317919	0,59129	0,629784	0,37021599
MAŁOPOLSKIE	0,104395744	0,13522	0,422786102	0,441993	0,090791	0,317919	0,59129	0,494162	0,5058381
MAZOWIECKIE	0,095624929	0,157481	0,393388748	0,44913	0,090791	0,317919	0,59129	0,626669	0,37333067
OPOLSKIE	0,017278641	0,193196	0,369914632	0,436889	0,090791	0,317919	0,59129	0,536219	0,46378088
PODKARPACKIE	0,057706405	0,115693	0,349067625	0,535239	0,090791	0,317919	0,59129	0,369854	0,63014557
PODLASKIE	0,025091377	0,180597	0,376563606	0,44284	0,090791	0,317919	0,59129	0,533945	0,46605459
POMORSKIE	0,056319613	0,190203	0,35305773	0,456739	0,090791	0,317919	0,59129	0,674487	0,32551347
ŚLĄSKIE	0,163830555	0,150209	0,340775532	0,509016	0,090791	0,317919	0,59129	0,790311	0,20968913
ŚWIĘTOKRZYSKIE	0,031769464	0,153982	0,350987317	0,495031	0,090791	0,317919	0,59129	0,425938	0,57406151
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	0,039623546	0,165618	0,348943155	0,485438	0,090791	0,317919	0,59129	0,57894	0,42106034
WIELKOPOLSKIE	0,064365175	0,122657	0,362740036	0,514603	0,090791	0,317919	0,59129	0,578009	0,4219912
ZACHODNIOPOMORSKIE	0,042386624	0,180529	0,36434463	0,455127	0,090791	0,317919	0,59129	0,66662	0,33338045

Procedurze ważenia zostały poddane następujące zmienne:

- Płeć, liczba osób w gospodarstwie domowym – ważone przez wszystkie wagi
- Typ gminy, gminy wiejskie, gminy miejskie/miejsko-wiejskie – ważone przez województwa, stopień niepełnosprawności oraz wiek
- Województwo – ważone przez stopień niepełnosprawności, wiek, miejsce zamieszkania
- Stopa bezrobocia w gminie – ważone przez stopień niepełnosprawności oraz wiek osób niepełnosprawnych
- Wiek, status zawodowy – ważone przez województwo, stopień niepełnosprawności oraz miejsce zamieszkania
- Stopień i rodzaj niepełnosprawności – ważone przez województwo, wiek oraz miejsce zamieszkania
- Wiek oraz status zawodowy ze względu na typ gminy – ważone przez województwo i stopień niepełnosprawności
- Stopień i rodzaj niepełnosprawności ze względu na typ gminy – ważone przez województwo i wiek

Wprowadzenie i metodologia - badanie przedstawicieli samorządów gminnych

Badanie przedstawicieli jednostek samorządów gminnych zostało zrealizowane techniką bezpośredniego wywiadu kwestionariuszowego w okresie wrzesień-listopad 2006. W badaniu udział wzięli przedstawiciele 2117 gmin, którzy zajmują się merytorycznie zakresem spraw osób niepełnosprawnych. Najczęściej byli to wójtowie/ burmistrzowie, sekretarze gmin oraz zastępcy wójta/ burmistrza. **W województwie lubuskim zrealizowano wywiady w 54 gminach, na 83 wszystkich gmin w tym województwie.**

Poniższa tabela przedstawia stan realizacji badania na dzień zamknięcia zbioru.

STAN REALIZACJI BADANIA NA DZIEŃ ZAMKNIĘCIA ZBIORU	
Założona próba	2478 wywiadów (cała populacja)
Próba zrealizowana	2117 wywiadów
Odmowy z podstemplowaną kartą odmowy wzięcia udziału w badaniu	176 gmin
Odmowy bez podstemplowanej karty (urząd odmówił także podstemplowania)	185 gmin

Uzyskany odsetek realizowalności próby – na poziomie 85% jest wynikiem nadzwyczaj dobrym. Rzadko w badaniach możemy poszczycić się taką efektywnością. Obecnie praktyka badawcza traktuje już 75% jako rzetelny i wysoki poziom realizowalności.

Ponadto, biorąc pod uwagę fakt, że badanie obejmowało całą populację, osiągnięta próba pozwala na wnioskowanie o prawidłowościach z maksymalnym błędem statystycznym na poziomie 0,8%. Taka dokładność wnioskowania jest niezwykle rzadko dostępna w badaniach.

W przypadku, gdyby jakaś gmina wyraziła chęć wzięcia udziału w badaniu, pomimo że realizacja oficjalnie została zakończona, kwestionariusz zostanie zrealizowany i włączony do zbioru.

Wprowadzenie i metodologia - badanie przedstawicieli samorządów gminnych

Poniższa tabela pokazuje rozkład zrealizowanej w badaniu próby na poziomie całego kraju i województwa lubuskiego.

CHARAKTERYSTYKA BADANYCH GMIN				
	OGÓŁEM		LUBUSKIE	
	LICZEBNOŚĆ	PROCENTY	LICZEBNOŚĆ	PROCENTY
TYP GMINY				
Miejska	414	20%	8	15%
Miejsko-wiejska	465	22%	22	41%
Wiejska	1238	58%	24	44%
SYTUACJA FINANSOWA GMINY				
dobra	1234	58%	29	54%
ani dobra, ani zła	710	34%	33	41%
zła	158	7%	3	6%

Liczba zrealizowanych wywiadów z przedstawicielami jednostek samorządów gminnych ze względu na województwo

Należy zaznaczyć, iż w wyniku działania programu do analizy statystycznej dane prezentowane w tabelach i na wykresach uległy zaokrągleniu. Stąd niekiedy suma wskazań nie wynosi 100%, wahając się od 98% do 102%.

2. Podsumowanie

Podsumowanie

Zrealizowane badanie daje bardzo szczegółowy wgląd w sytuację niepełnosprawnych, oraz w działalność samorządów gminnych na rzecz tej grupy. Przyjęta metodologia i wielkość prób umożliwiają analizę danych zarówno na poziomie całego kraju, jak również na poziomie poszczególnych województw. Wyniki badań pokazują nie tylko ogrom problemów, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne w porównaniu z ogółem Polaków, ale wskazują też na olbrzymie dysproporcje wynikające z miejsca zamieszkania (rozumianego jako region kraju i wielkość miejsca zamieszkania).

Na podstawie uzyskanych danych można stwierdzić, że województwo lubuskie należy do województw, w których sytuacja osób niepełnosprawnych plasuje się na poziomie ogólnokrajowym. Wśród osób niepełnosprawnych z tego regionu satysfakcja z życia kształtuje się nieznacznie powyżej średniej.

Przedstawiciele samorządów gminnych w województwie lubuskim, podobnie jak w całym kraju, oceniają swoją działalność na rzecz osób niepełnosprawnych dużo bardziej pozytywnie niż sami zainteresowani.

Analizując uzyskane wyniki widać wyraźnie, że w przypadku województwa lubuskiego ma zastosowanie większość prawidłowości i wniosków odnotowanych dla całego kraju.

- ❑ Tak więc, wyniki badania pokazują, że osoby niepełnosprawne powszechnie skarżą się na brak zainteresowania ich sytuacją oraz na brak orientacji samorządów gminnych w ich problemach. Co więcej, badani przez nas przedstawiciele samorządów gminnych nie odcinają się od tych opinii. Przyznają oni, iż mają jedynie bardzo ogólne i dość słabe rozpoznanie problemów, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne. Wykazują również bardzo umiarkowaną aktywność w gromadzeniu informacji o niepełnosprawnych mieszkańcach. W województwie lubuskim jedynie 7% **urzędów gminnych prowadzi szczegółowo badania w tym zakresie, 4% posiada dokładną wiedzę o liczbie niepełnosprawnych mieszkańców gminy, a tylko 6% zna stopę rejestrowanego bezrobocia wśród niepełnosprawnych.**
- ❑ **Samorzady gminne, niedysponujące żadnymi twardymi danymi, nie zawsze zdają sobie z tego sprawę i często mają niepełne wyobrażenie o tym, co tak naprawdę „boli” niepełnosprawnych.** Wydaje się, że przede wszystkim marginalizują one znaczenie problemów natury psychologicznej i zdrowotnej. Mają również tendencję do niedoszacowywania odsetka niepełnosprawnych borykających się z problemami finansowymi, mieszkaniowymi i problemami na rynku pracy. I tak, w województwie lubuskim w chwili badania 82% niepełnosprawnych w wieku 18-65 lat pozostawało bez pracy, podczas gdy samorzady gminne szacowały skalę tego problemu jedynie na 23,8%.

Podsumowanie

- ❑ **Główny wysiłek w uzyskaniu pomocy leży po stronie niepełnosprawnego.** Tylko nieliczne gminy samodzielnie podejmują inicjatywę w tym zakresie, a większość czeka, aż osoba potrzebująca pomocy sama się do nich zwróci – w przypadku części osób niepełnosprawnych, zwłaszcza o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności jest to bardzo utrudnione.
- ❑ Niepełnosprawni mają dość niską świadomość tego, do kogo mogą zwrócić się o pomoc, a sami urzędnicy bardzo rzadko wykazują zainteresowanie ich sytuacją. W województwie lubuskim świadomość ta jest nieco niższa, niż wśród ogółu niepełnosprawnych. **W konsekwencji niepełnosprawni swoją uwagę skupiają praktycznie wyłącznie na najbliższych im Ośrodkach Pomocy Społecznej**, gdzie najczęściej kierują swoje pierwsze kroki. Dla wielu niepełnosprawnych są one jedyną znaną, a dla jeszcze większego grona jedyną dostępną instytucją wsparcia. W województwie lubuskim korzystanie z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej deklaruje 40% niepełnosprawnych, podczas gdy w przypadku PFRON odsetek ten wynosi 15%, ZUS – 13%, Ministerstwa Zdrowia i PCPR – po 10%.
- ❑ **Działalność instytucji powiatowych, na których spoczywa główny obowiązek świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym w przypadku województwa lubuskiego, inaczej niż w skali całego kraju, oceniana jest stosunkowo pozytywnie.** Choć z pomocy płynącej ze szczebla powiatowego niepełnosprawni, podobnie jak w całym kraju, korzystają rzadko (jedynie 11%), to jednak jakość pomocy udzielanej przez PCPR-y jest jedną z najwyższej ocenianych, spośród „pozarodzinnych” źródeł pomocy. Z kolei Powiatowe Urzędy Pracy oceniane są bardzo nisko.
- ❑ **W województwie lubuskim obserwujemy relatywnie wysoką satysfakcję z pomocy otrzymanej przez niepełnosprawnych od różnych instytucji.** Poza samymi urzędami gmin oraz Powiatowymi Urzędami Pracy wszystkie instytucje zostały ocenione pozytywnie przez więcej niż dwóch na trzech spośród korzystających ze wsparcia niepełnosprawnych.
- ❑ **Bardzo ważna, a zarazem nie w pełni wykorzystywana wydaje się rola organizacji pozarządowych w procesie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.** Ich działanie pozytywnie oceniają zarówno samorządy, jak i osoby niepełnosprawne. W województwie lubuskim z ich pomocy skorzystało 8% niepełnosprawnych.
- ❑ **Co ciekawe, w województwie lubuskim jedynie 21% niepełnosprawnych korzystało z pomocy rodziny, która to instytucja w większości regionów jest podstawowym źródłem wsparcia.**

Podsumowanie

- ❑ **Samorządy gminne są bez wątpienia najważniejszym i najbardziej dostępnym źródłem wsparcia dla osób niepełnosprawnych. Wydaje się jednak, że w ocenie swej aktywności na rzecz osób niepełnosprawnych są dalekie od realizmu znacznie przeszacowując swój wkład. W województwie lubuskim 74% przedstawicieli samorządów gminnych ocenia, że w ramach pomocy osobom niepełnosprawnym robią dużo lub bardzo dużo, podczas gdy taką opinię potwierdza jedynie 23% osób niepełnosprawnych.**
- ❑ **Wyniki badania pokazują, iż działalność samorządów gminnych na rzecz osób niepełnosprawnych jest niewspółmierna do oczekiwań tej grupy.** Dotyczy to przede wszystkim zadań związanych z rehabilitacją zawodową, a także wymagających większych nakładów i zaangażowania działań związanych z rehabilitacją społeczną. Prowadzenie działań w ramach rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych w województwie lubuskim deklaruje przeciętnie 6% gmin.
- ❑ **Jedynie niewielki procent gmin może pochwalić się jakimikolwiek działaniami lub inicjatywami, a także posiadaniem instytucjonalnych ram w postaci programów lub strategii na rzecz zmniejszenia bezrobocia niepełnosprawnych.** W województwie lubuskim taki plan opracowany i zatwierdzony ma jedynie 4% samorządów. Kolejne 4% jest w trakcie opracowywania tego typu programów.
- ❑ **Pod względem aktywności na polu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych województwo lubuskie plasuje się poniżej średniej. Jedynie 6%-7% samorządów gminnych wspierało w 2005 roku edukację niepełnosprawnych dzieci i młodzieży, łożyło środki na pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe lub dofinansowywało szkolenia zawodowe dla niepełnosprawnych.** O braku zaangażowania gmin z województwa lubuskiego w aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych świadczy również fakt, że praktycznie żaden niepełnosprawny nie doświadczył zainteresowania i nie spotkał się z inicjatywą pracowników gmin.
- ❑ **W województwie lubuskim, podobnie jak w całym kraju, działania w zakresie rehabilitacji społecznej podejmowane są częściej niż w przypadku rehabilitacji zawodowej, ale ich skala jest nadal mniejsza, niż oczekiwania ze strony osób niepełnosprawnych.** Skala tej pomocy w województwie lubuskim kształtuje się na poziomie średniej ogólnokrajowej. Natomiast osoby niepełnosprawne są przekonane o dużo większej aktywności gmin w tym zakresie.

Podsumowanie

- ❑ **Wsparcie udzielane przez samorzady gminne, zarówno w województwie lubuskim, jak i w całym kraju, ma najczęściej charakter pomocy podstawowej: finansowej, materialnej czy bytowej – choć najbardziej potrzebnej, to jednak nieadresowanej specyficznie do niepełnosprawnych.** Pod względem obsługi klienta i źródła finansowania pomoc ta powinna być traktowana jako społeczna lub socjalna (która wchodzi w zakres zadań gminy). Ponadto, gminy obejmują opieką i pomocą jedynie część grupy osób niepełnosprawnych – osoby kwalifikujące się najczęściej do pomocy społecznej lub socjalnej. Nie wychodzą także z inicjatywą, nie kontaktują się z osobami potrzebującymi pomocy, ale czekają, aż zainteresowani sami się po nią zgłoszą.
- ❑ **Do częściej udzielanych form wsparcia należy zaliczyć turnusy rehabilitacyjne,** które finansuje lub dofinansowuje 28% lubuskich gmin. W pozostałe działania angażuje się mniej, niż 20% gmin. Do częściej podejmowanych zadań należą: pomoc prawna (19%), zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny (17%), likwidacja barier architektonicznych (15%) oraz tworzenie i dofinansowywanie warsztatów terapii zajęciowej (15%). Pozostałe działania podejmowane są sporadycznie.
- ❑ **W województwie lubuskim obserwujemy rozbieżności pomiędzy gminami różnego typu i różnej wielkości w zakresie działalności podejmowanej na rzecz osób niepełnosprawnych, która to prawidłowość pojawiła się na poziomie kraju.** Gminy miejskie, zwłaszcza te największe, znacznie częściej podejmują działania na rzecz rehabilitacji społecznej, niż czynią to gminy wiejskie i miejsko-wiejskie.
- ❑ Wyniki badań wskazują, iż pomimo wysokich oczekiwań niepełnosprawnych wobec samorządów gminnych, **jednostki te nie są obecnie odpowiednio przygotowane do świadczenia pomocy tej grupie osób** – nie dysponują odpowiednim potencjałem, zapleczem, przygotowaniem i organizacją do efektywnego wsparcia osób niepełnosprawnych.
- ❑ **W województwie lubuskim obserwujemy zbliżone do poziomu kraju braki w tym zakresie.** Podobne jak w innych województwach, zależności pomiędzy przygotowaniem samorządów do świadczenia pomocy a sytuacją (wielkością i typem) gminy. Relatywnie najgorzej przygotowane są gminy wiejskie.
- ❑ W gminach **brakuje wyspecjalizowanych jednostek,** w których byłaby lokowana obsługa osób niepełnosprawnych. Samorzady gminne dysponują **małą liczbą etatów przeznaczonych wyłącznie do obsługi osób niepełnosprawnych,** a także mniejszą niż przeciętnie liczbą pracowników zajmujących się pomocą bytową i opieką nad niepełnosprawnymi. Urzędy gmin w ogromnej większości **nie są dostosowane architektonicznie** do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Podsumowanie

- ❑ **Brak jest w większości gmin planowania zadań dotyczących osób niepełnosprawnych, w szczególności programów przeciwdziałania bezrobociu wśród osób niepełnosprawnych oraz programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Gminy najczęściej nie uwzględniają w budżetach środków na pomoc niepełnosprawnym jako oddzielnej pozycji. W części gmin środki te w ogóle nie są uwzględniane, ale wygospodarowywane na bieżąco.**
- ❑ **Samorządy gminne finansują pomoc udzielaną osobom niepełnosprawnym w znacznej części z własnych środków, przejmując na siebie większość ciężaru tej pomocy kosztem innych swoich działań.**
- ❑ **Niezależnie jednak od wszystkiego, wyniki badań pokazują, iż samorządy gminne są i będą instytucją bez wątpienia najbliższą osobom niepełnosprawnym. Wobec braku wiedzy na temat alternatywnych źródeł pomocy, wobec własnej bezradności, choroby czy innych trudności niepełnosprawni skazani są na gminy. Od skuteczności ich działania będzie zatem zależeć jakość życia tej grupy społecznej.**
- ❑ **Już dziś niepełnosprawni w zdecydowanej większości (w regionie lubuskim aż 78%) przekonani są o tym, iż samorządy gminne mają ustawowy obowiązek pomocy osobom niepełnosprawnym (i mają na ten cel budżety). Co więcej, chcą rozszerzenia ich kompetencji w tym zakresie. Zdecydowana większość niepełnosprawnych mieszkańców województwa lubuskiego uważa, że pomoc osobom niepełnosprawnym w całości (45%) lub w części (26%) powinna leżeć po stronie gminy.**
- ❑ **Niestety, przeważająca większość gmin nie chce przyjęcia na siebie tego obowiązku – w województwie lubuskim odsetek ten przekracza 91%. Samorządy gminne uzasadniają tę postawę (poniekąd słusznie) brakiem odpowiedniego zaplecza, możliwości i środków finansowych.**

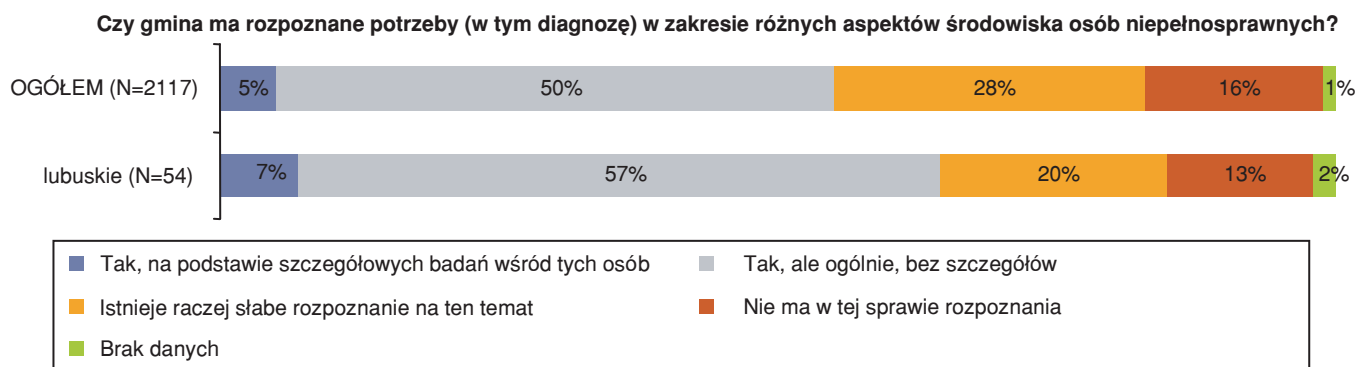
3. Problemy osób niepełnosprawnych

Problemy osób niepełnosprawnych

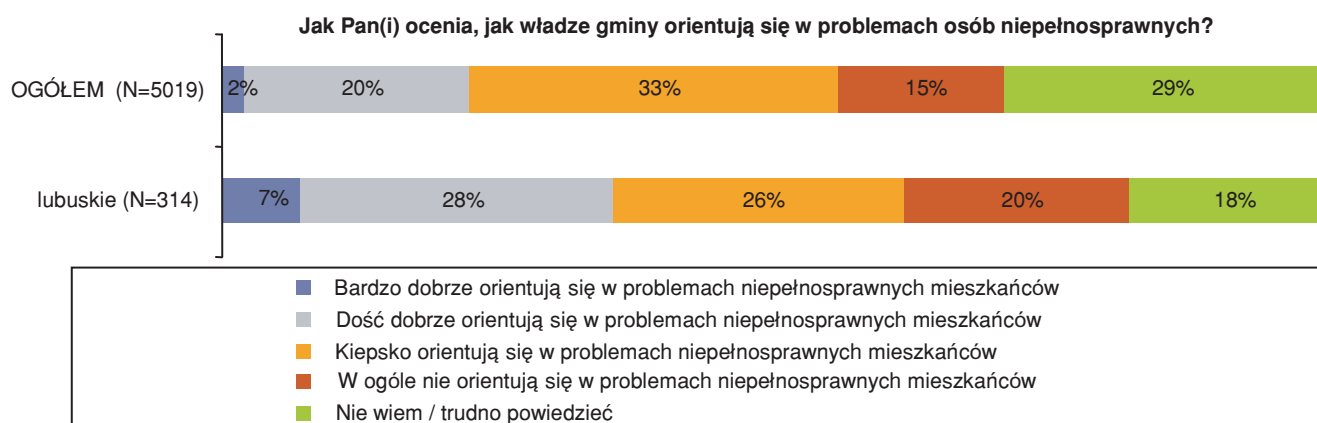
Osoby niepełnosprawne, mieszkańcy województwa lubuskiego, podobnie jak w całym kraju, skarżą się na brak zainteresowania ich sytuacją oraz na brak orientacji samorządów gminnych w ich problemach. Badani przez nas przedstawiciele samorządów gminnych nie odcinają się od tych opinii. Jak pokazują wyniki badań, przyznają oni, iż mają jedynie bardzo ogólne i dość słabe rozpoznanie problemów, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne.

Sytuacja w województwie lubuskim różni się w nieznaczny sposób od sytuacji w całym kraju. Przedstawiciele samorządów gminnych z tego regionu są mniej krytyczni w ocenie swojej wiedzy na temat potrzeb środowiska osób niepełnosprawnych w stosunku do ogółu badanych – 33% deklaruje, że ma słabe rozpoznanie lub nie ma rozpoznania w ogóle (ogółem 44%). Nieco większy odsetek deklaruje, że ma dokładne lub ogólne rozpoznanie (województwo lubuskie – 64%, ogółem 55%).

Pod względem opinii osób niepełnosprawnych na temat wiedzy gminy o ich problemach sytuacja w województwie lubuskim również jest nieco lepsza, niż ogółem. Więcej, niż co trzeci niepełnosprawny mieszkaniec regionu lubuskiego ocenia pozytywnie wiedzę samorządów o problemach osób niepełnosprawnych. Z drugiej jednak strony, nieco większe, niż przeciętnie było grono osób, które zdecydowanie stwierdzały, iż gminy w ogóle nie orientują się w problemach niepełnosprawnych mieszkańców.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Problemy osób niepełnosprawnych

Przechodząc na poziom bardziej szczegółowych informacji na temat niepełnosprawnych mieszkańców gminy widzimy również, że sytuacja w województwie lubuskim nieznacznie różni się od sytuacji w całym kraju. Jedynie 4% gmin województwa lubuskiego (ogółem 10%) dysponuje dokładną wiedzą na temat liczby ich niepełnosprawnych mieszkańców, a ponad 40% samorządów nie posiada nawet szacunkowych danych w tym zakresie. Jeszcze gorzej jest w przypadku bardziej szczegółowych informacji na temat tej grupy. Gminy w większości nie gromadzą nawet szacunkowych danych o rodzaju i stopniu niepełnosprawności, a także miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych. Co więcej, zdecydowana większość badanych nie ma nawet najogólniejszego wyobrażenia o stopie bezrobocia wśród niepełnosprawnych. Samorządy gminne niewiele wiedzą również o problemach, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne i potrafią jedynie szacować krąg niepełnosprawnych potrzebujących pomocy finansowej, bytowej, w zakresie warunków mieszkaniowych czy znalezienia pracy.

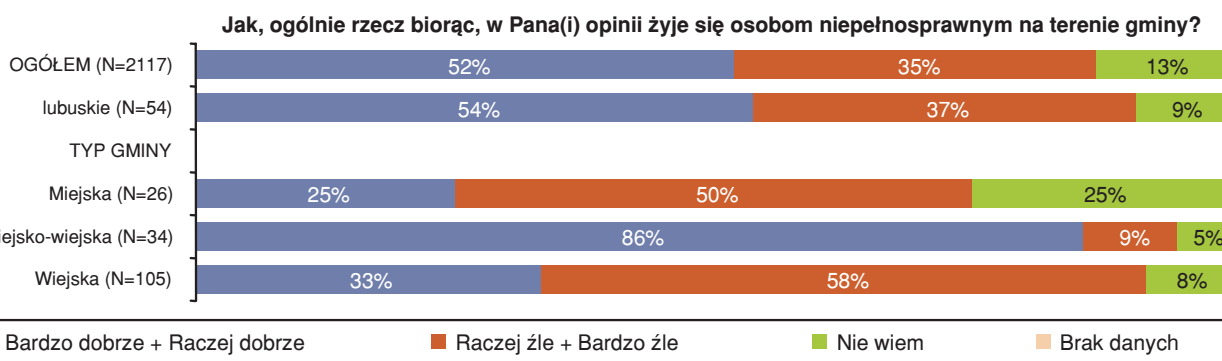
Tabela 1. Stan statystyki gminnej. Rodzaj posiadanej wiedzy.

	Rodzaj posiadanych danych		
	Dokładne	Szacunkowe	Brak wiedzy
WIEDZA O LICZBIE NIEPEŁNOSPRAWNYCH MIESZKAŃCÓW GMINY			
OGÓŁEM OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	4%	56%	41%
wg wieku			
Pełnoletnich	4%	44%	52%
Dzieci i młodzieży	6%	46%	48%
wg stopnia niepełnosprawności			
O znacznym stopniu niepełnosprawności	4%	39%	57%
O umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	2%	39%	59%
O lekkim stopniu niepełnosprawności	2%	35%	63%
wg rodzaju niepełnosprawności			
Z niepełnosprawnością ruchową	2%	31%	67%
Z niepełnosprawnością wzrokową	2%	33%	65%
Z niepełnosprawnością słuchową	2%	31%	67%
Z niepełnosprawnością umysłową	2%	33%	65%
Z niepełnosprawnością psychiczną	4%	33%	63%
Epileptycy (chorzy na padaczkę)	2%	31%	67%
wg miejsca zamieszkania			
Mieszkających w mieście		24%	65%
Mieszkających na wsi	7%	37%	56%
WIEDZA O STOPIE BEZROBOCIA WŚRÓD NIEPEŁNOSPRAWNYCH			
Stopa rejestrowanego bezrobocia	6%	17%	78%
Stopa całkowitego bezrobocia	4%	9%	87%
WIEDZA O PROBLEMACH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH			
Niepełnosprawni potrzebujący pomocy bytowej i opieki	2%	61%	37%
Niepełnosprawni potrzebujący pomocy finansowej i materialnej	4%	57%	39%
Niepełnosprawni borykający się z problemami mieszkaniowymi	2%	54%	44%
Niepełnosprawni borykający się z problemami na rynku pracy	2%	56%	43%

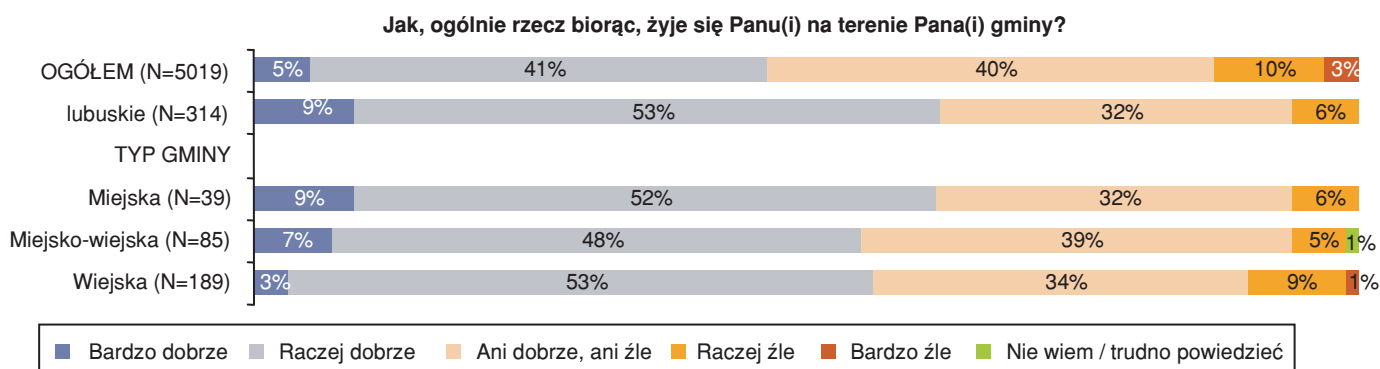
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, województwo lubuskie, N=54

Problemy osób niepełnosprawnych

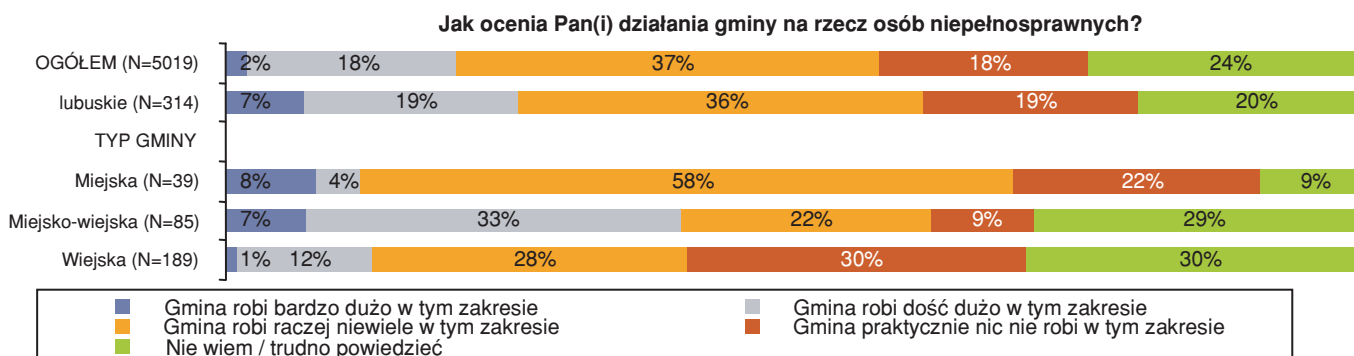
Pomimo bardzo ograniczonej i fragmentarycznej wiedzy, **przedstawiciele samorządów gminnych województwa lubuskiego, podobnie jak ogół, raczej optymistycznie oceniają jakość życia osób niepełnosprawnych na terenie ich gminy.** W tym województwie ocena władz pokrywa się z opinią osób niepełnosprawnych. Aż 62% tej grupy dobrze ocenia swoją sytuację w gminie. Jest to znacznie bardziej optymistyczna ocena w stosunku do ogółu niepełnosprawnych. Jednocześnie niepełnosprawni mieszkańcy województwa lubuskiego nieco bardziej pozytywnie, niż przeciętnie, oceniają działania gminy na rzecz swojej grupy (26%). Z drugiej jednak strony, nadal ponad połowa z nich (podobnie, jak w skali kraju) wyraża się o pracy gmin negatywnie.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

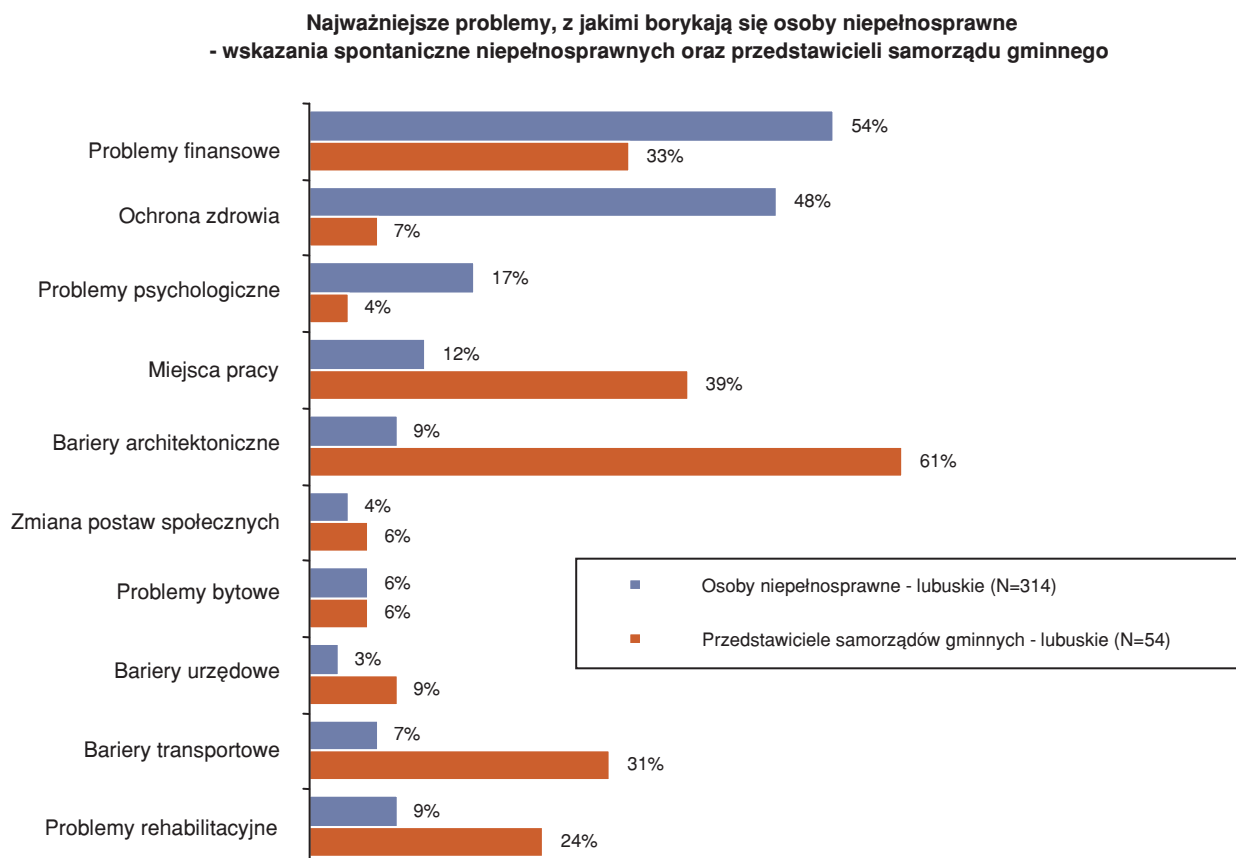

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Problemy osób niepełnosprawnych

Choć osoby niepełnosprawne wykazują bardzo wysoki optymizm życiowy oraz dość pozytywnie wyrażają się o jakości życia w swojej gminie, to jednak gdy mówią o konkretnych działaniach gminy na rzecz osób niepełnosprawnych, ich oceny nie są już tak pozytywne. Opinie mieszkańców województwa lubuskiego nie odbiegają tutaj od ocen ogółu badanych.

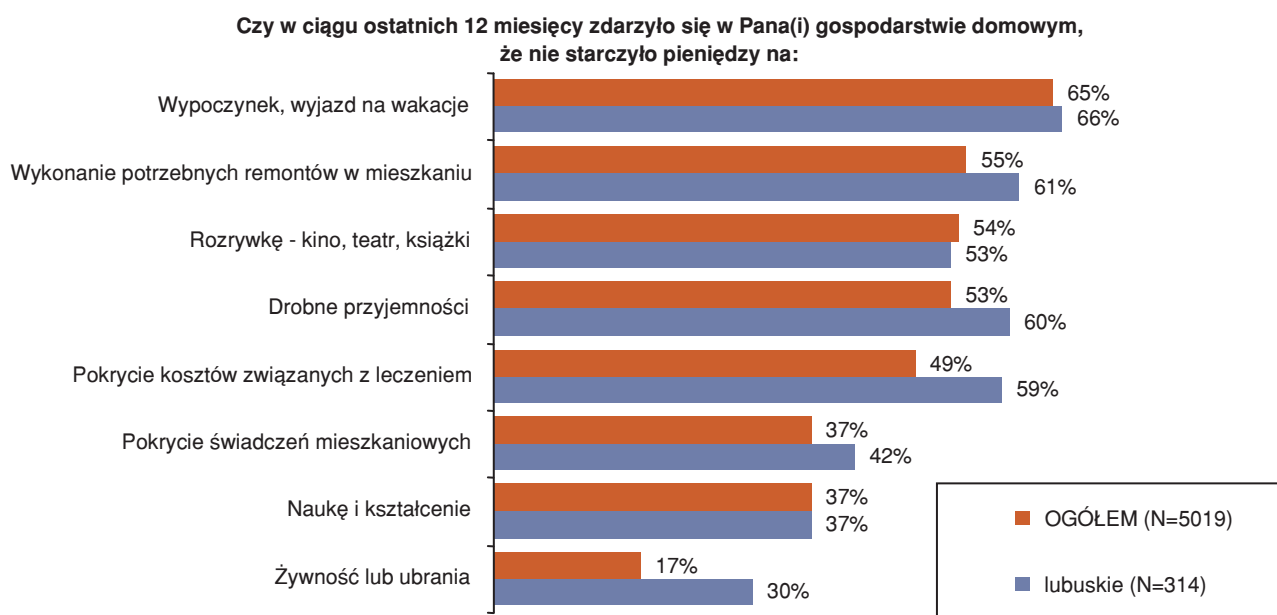
Dodatkowo samorządy gminne, niedysponujące żadnymi twardymi danymi, nie zawsze zdają sobie sprawę z potrzeb i oczekiwań osób niepełnosprawnych, często mają niepełne wyobrażenie na temat tego, co tak naprawdę „boli” niepełnosprawnych. Dla przedstawicieli samorządów gminnych problemy osób niepełnosprawnych skupiają się przede wszystkim wokół barier architektonicznych, transportowych, problemów finansowych oraz problemów z zatrudnieniem. Wyraźnie niedoszacowują zaś problemy związane z ochroną zdrowia oraz problemów natury psychologicznej. W województwie lubuskim 48% osób niepełnosprawnych skarży się na problemy z ochroną zdrowia, podczas gdy na problemy te wskazuje jedynie 7% przedstawicieli samorządów gminnych. Z obrazu tego można wnioskować, że osoba niepełnosprawna, to dla przedstawicieli samorządów gminnych przede wszystkim osoba niepełnosprawna fizycznie, mająca kłopoty z poruszaniem. Ten obraz skutkuje znacznym zawężeniem perspektywy.

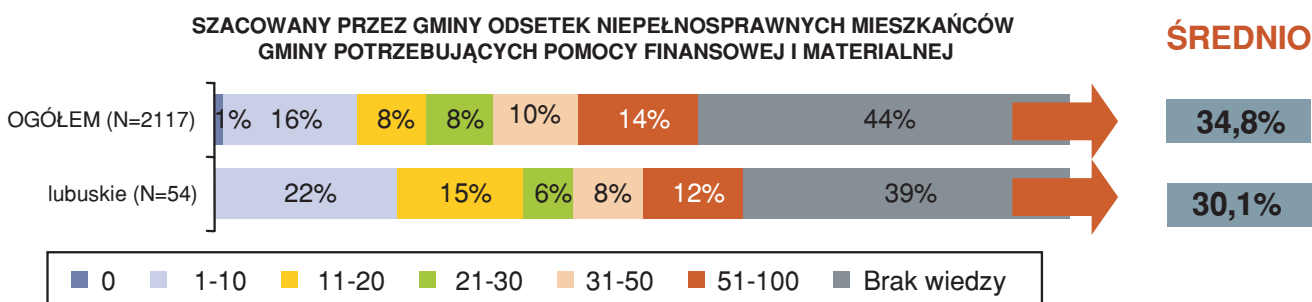
Problemy osób niepełnosprawnych

Jak pokazują wyniki badań, największą bolączką osób niepełnosprawnych w województwie lubuskim są **problemy finansowe oraz problemy związane z ochroną zdrowia**. W regionie tym na problemy finansowe spontanicznie wskazuje większy odsetek niepełnosprawnych niż wśród ogółu osób badanych (woj. lubuskie – 54%, ogółem – 49%). Ponadto bardzo często osoby niepełnosprawne wskazują, iż w ciągu ostatniego roku miały problemy z pokryciem kosztów leczenia, a także z wygospodarowaniem środków na wypoczynek, kulturę, rozrywkę, czy też drobne przyjemności znacznie podnoszące jakość życia.

Wydaje się, że samorządy gminne nie doceniają w pełni wagi problemów finansowych wśród niepełnosprawnych mieszkańców. Szacują one odsetek niepełnosprawnych potrzebujących pomocy finansowej jedynie na 34,8%. W województwie lubuskim szacunki te są jeszcze niższe - 30,1%.

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

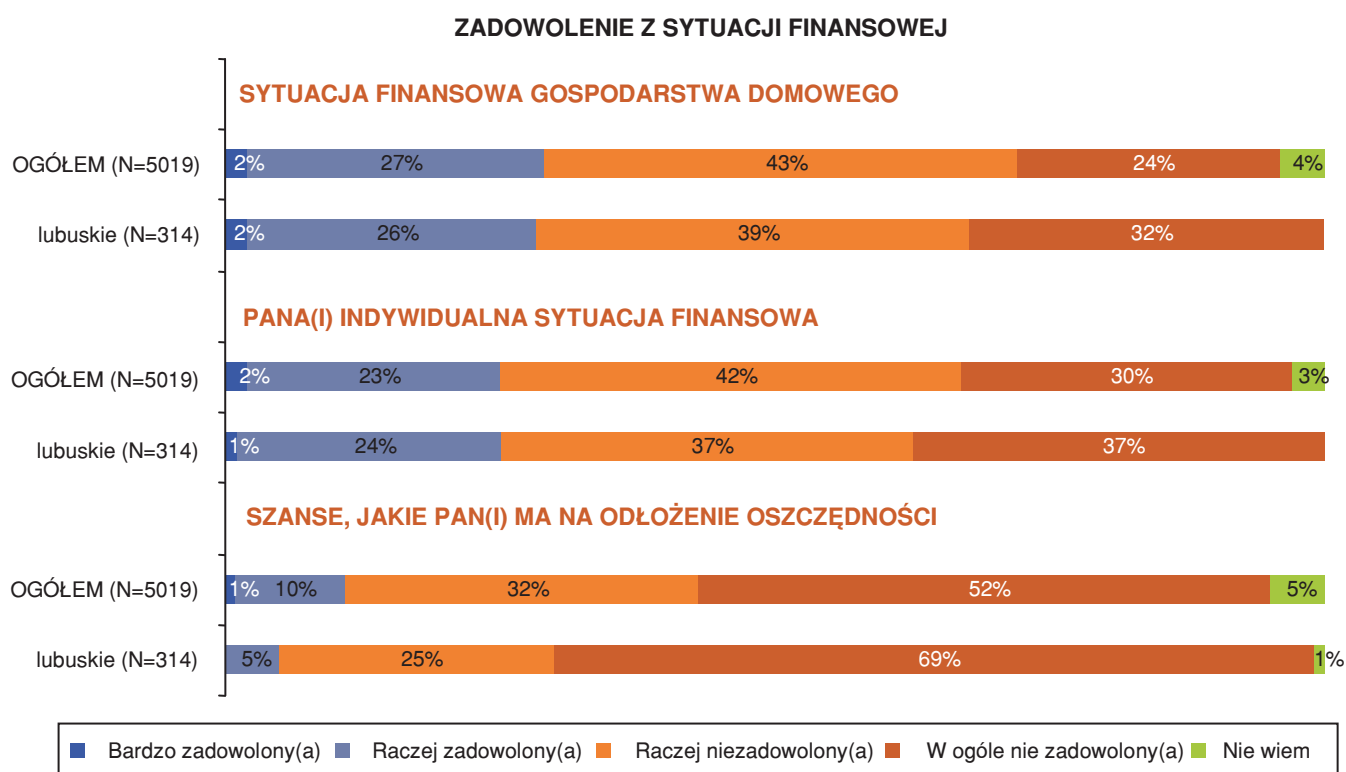
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Problemy osób niepełnosprawnych

Brak lub niedostatki środków finansowych stanowią bez wątpienia główny problem, z którym borykają się osoby niepełnosprawne. Jego skalę doskonale obrazują poniższe wykresy. W województwie lubuskim zdecydowana większość badanych negatywnie ocenia własną sytuację finansową – zarówno indywidualną (74%), jak i całego gospodarstwa domowego (71%). Region ten nie wyróżnia się pod tym względem na tle reszty kraju.

Szanse na odłożenie jakichkolwiek oszczędności są oceniane znacznie niżej – w skali kraju negatywnie ocenia je 84% osób niepełnosprawnych, w województwie lubuskim – aż 94%.

W każdym z 16 województw odsetek osób niezadowolonych znacznie przekracza połowę populacji. Z najlepszą sytuacją pod względem finansowym mamy do czynienia w północno-zachodniej i centralnej Polsce, z najgorszą zaś na północnym wschodzie, południowym zachodzie kraju.

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

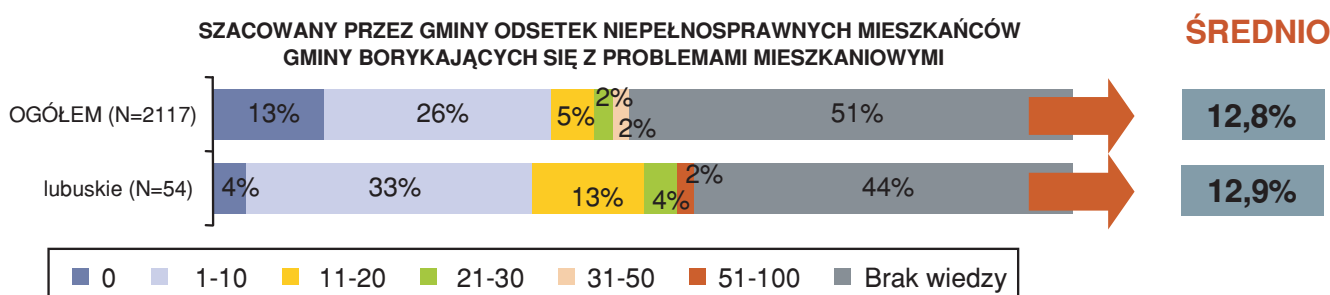
Problemy osób niepełnosprawnych

Z podobną sytuacją mamy do czynienia w przypadku **oceny warunków mieszkaniowych** osób niepełnosprawnych. Jak pokazują wyniki badań, samorządy gminne zdecydowanie zaniżają odsetek niepełnosprawnych borykających się z problemami mieszkaniowymi.

Ocena sytuacji mieszkaniowej osób niepełnosprawnych w województwie lubuskim w swej zasadniczej wymowie nie odbiega od oceny w skali kraju. Z drugiej jednak strony, znacznie mniejszy odsetek, niż w skali kraju, ocenia stan swojego domu lub mieszkania jako bardzo dobry, niewymagający żadnego remontu – jedynie 5% w porównaniu z 13% ogółem.

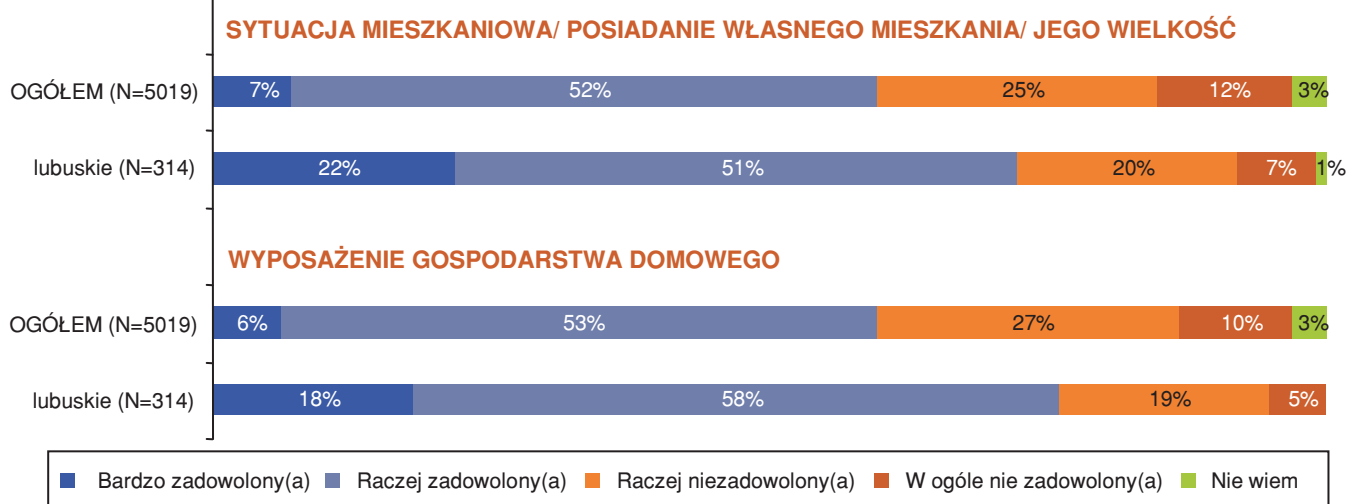
Natomiast zdecydowanie wyższy, niż przeciętnie jest odsetek niepełnosprawnych mieszkańców województwa lubuskiego, którzy wyrażają zadowolenie z własnej sytuacji mieszkaniowej, a także z wyposażenia własnego gospodarstwa domowego.

Choć problem złych warunków mieszkaniowych wedle deklaracji osób niepełnosprawnych dotyczy w województwie lubuskim przynajmniej 29% badanych, którzy twierdzą, że ich domy są w złym lub tragicznym stanie, przedstawiciele samorządów gminnych szacują skalę problemów mieszkaniowych jedynie na niecałe 13%.

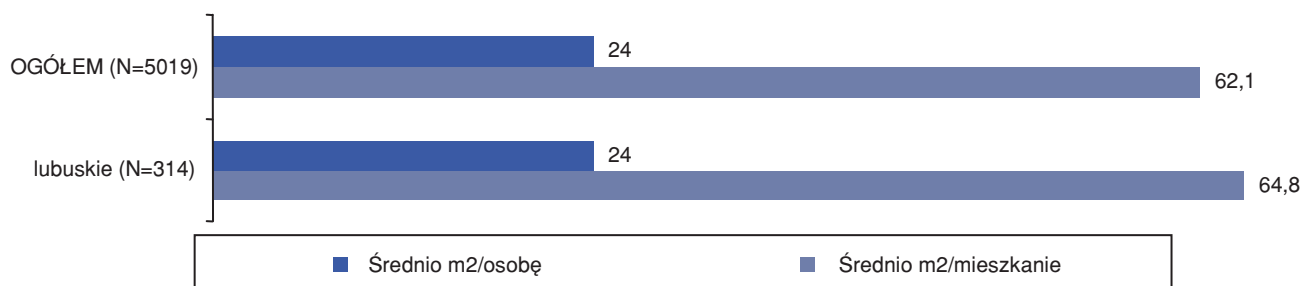
Problemy osób niepełnosprawnych

ZADOWOLENIE Z SYTUACJI MIESZKANIOWEJ

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

POWIERZCHNIA MIESZKALNA ZAJMOWANA PRZEZ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE (W M2)

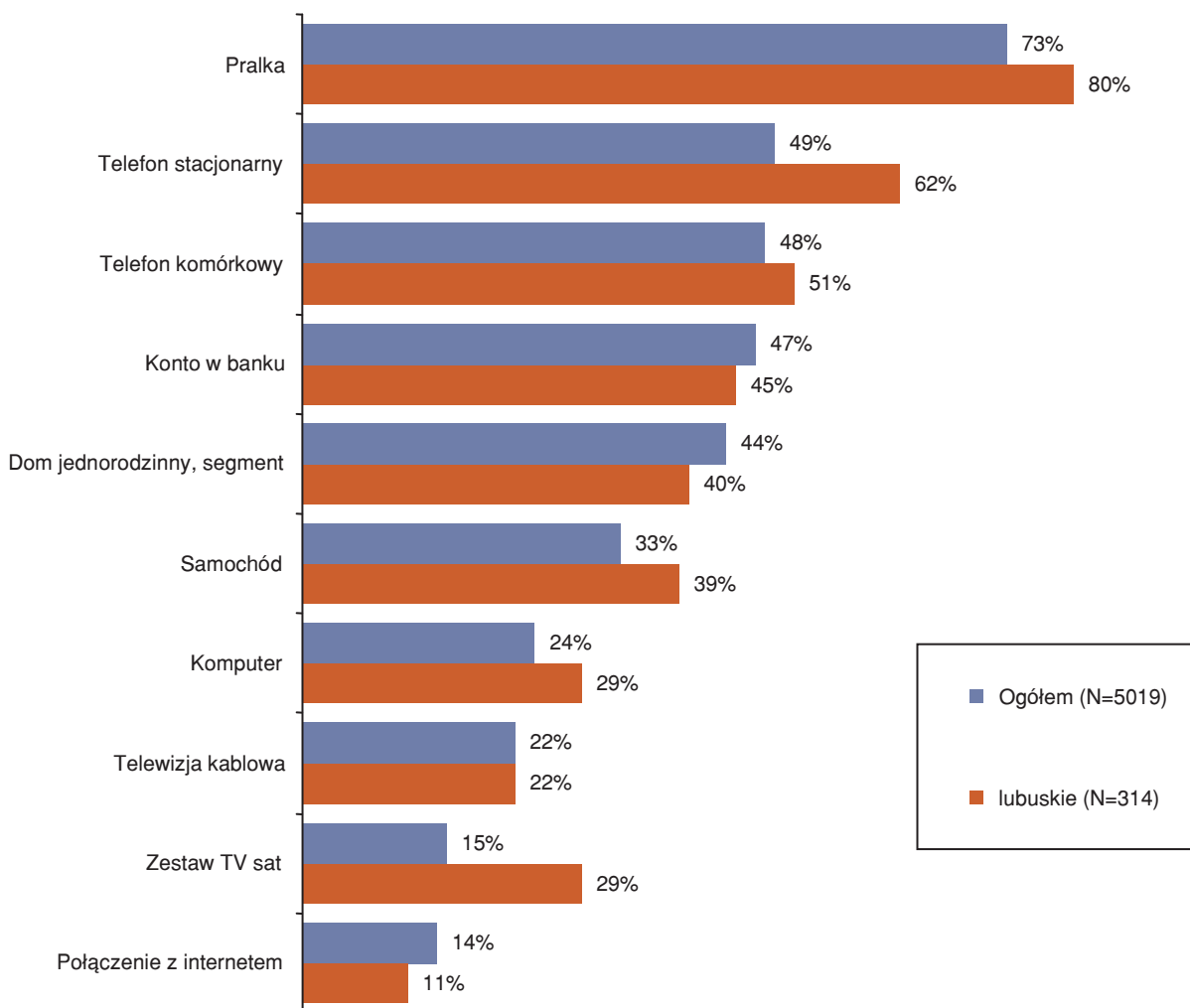
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Problemy osób niepełnosprawnych

Gospodarstwa domowe osób niepełnosprawnych nie tylko zajmują mniejszą powierzchnię mieszkaniową w odniesieniu do ogółu Polaków, lecz również są zdecydowanie gorzej wyposażone w sprzęty RTV – AGD, a przede wszystkim w nowe technologie, ułatwiające codzienne funkcjonowanie (szczególnie osobom niepełnosprawnym). Jedynie co czwarte gospodarstwo domowe (24%) osób niepełnosprawnych ma dostęp do komputera, a niespełna co szóste (14%) do Internetu. Wśród ogółu Polaków odsetki te są dwukrotnie większe. Dostęp do nowych technologii nie jest jednakowy na poziomie całego kraju. Możemy mówić o istotnych różnicach na poziomie województw, oraz ze względu na typ oraz wielkość gminy.

Województwo lubuskie, pod względem większości wskaźników wypada lepiej niż średnia dla całej badanej populacji lub na poziomie średniej.

STAN POSIADANIA GOSPODARSTW DOMOWYCH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

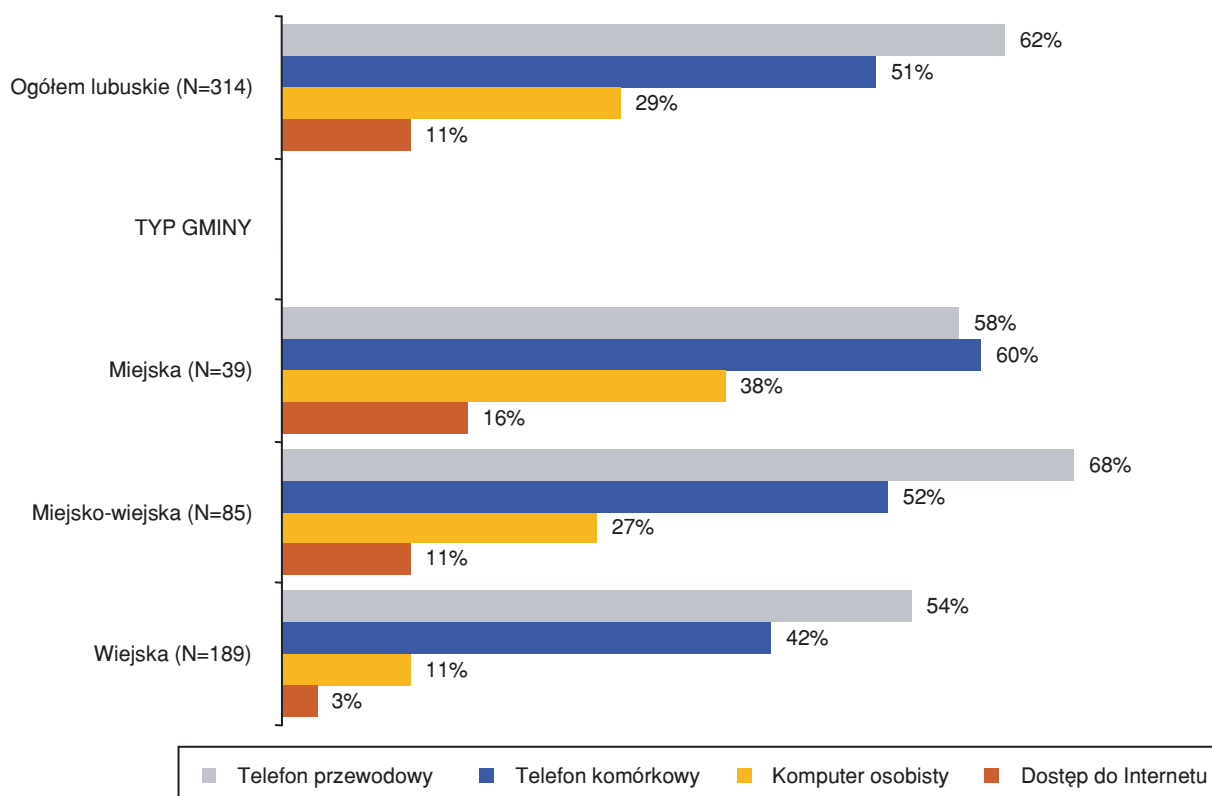
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Problemy osób niepełnosprawnych

Zarówno na poziomie całego kraju, jak również na poziomie województwa lubuskiego obserwujemy istotne różnice w dostępie do nowych technologii w zależności od typu gminy. Zauważmy, że jakość wyposażenia gospodarstw osób niepełnosprawnych w nowoczesne technologie największa jest w gminach miejskich, nieco spada w przypadku gmin miejsko-wiejskich, zaś najniższa jest w gminach wiejskich.

Pomiędzy gminami wiejskimi i miejskimi obserwujemy znaczne różnice – w tych ostatnich dostęp do komputera oraz Internetu deklaruje odpowiednio trzy- i pięciokrotnie większy odsetek badanych, niż na terenach wiejskich (w skali kraju dwukrotnie więcej).

WYPOSAŻENIE GOSPODARSTW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W NOWOCZESNE TECHNOLOGIE

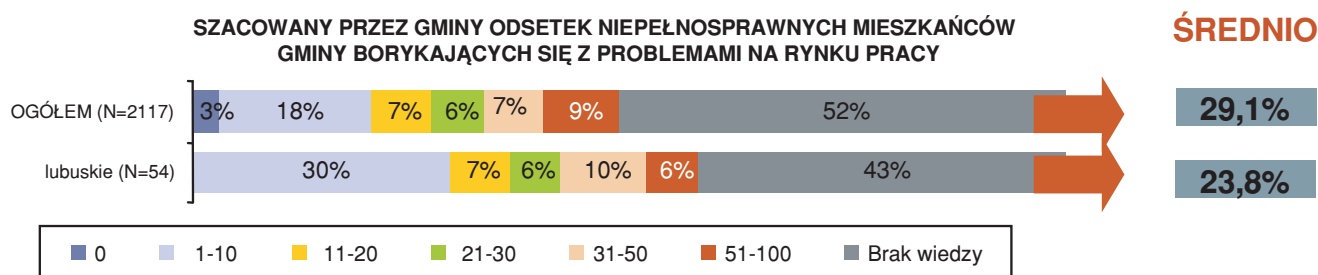
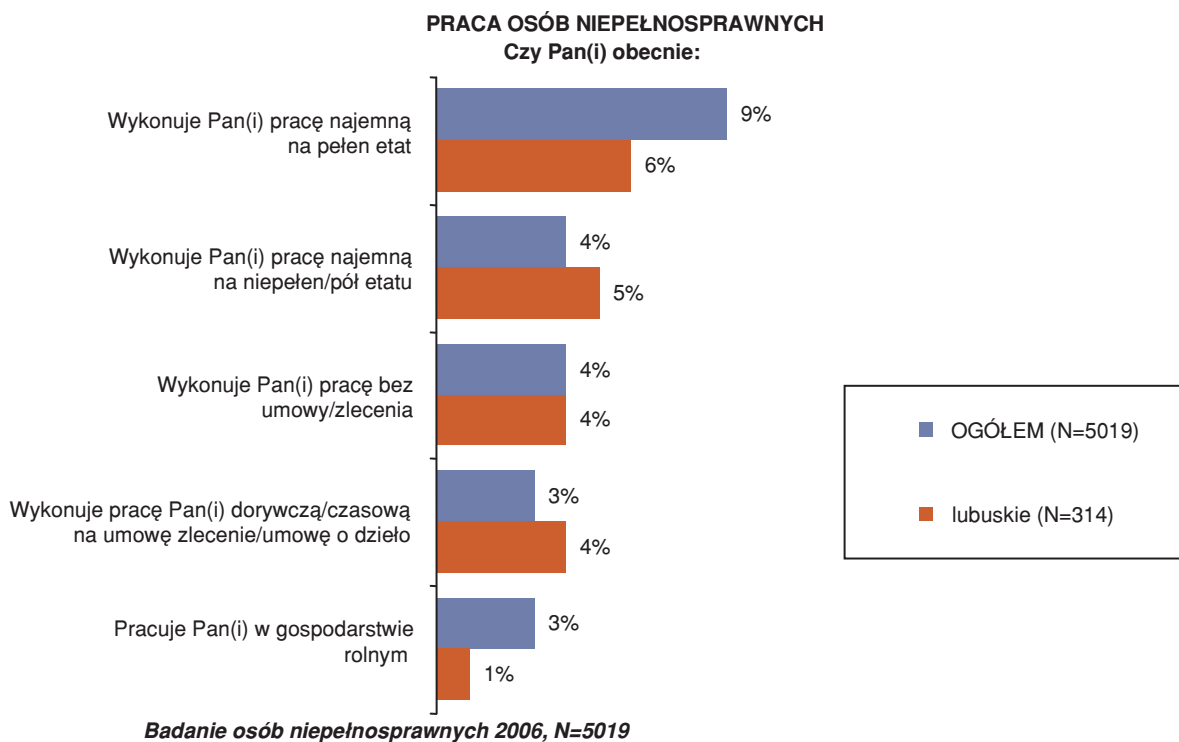
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, województwo lubuskie N=314

Problemy osób niepełnosprawnych

Gminy nie do końca zdają sobie również sprawę z bardzo trudnego położenia osób niepełnosprawnych na rynku pracy. Co więcej, nie potrafią nawet oszacować stopy bezrobocia wśród tej grupy. Podczas gdy samorządy gminne szacowały, iż z problemami na rynku pracy boryka się jedynie 29% niepełnosprawnych, w chwili badania trzech na czterech niepełnosprawnych (77%) w wieku 18-65 lat pozostawało bez pracy, a tylko niespełna co dziesiąty badany deklarował posiadanie pracy najmniejszej na pełen etat.

W województwie lubuskim sytuacja pod względem zatrudnienia wygląda nieznacznie gorzej. Odsetek osób niepełnosprawnych pozostających bez pracy kształtował się na poziomie 82%. Pracę na pełen etat wykonywało jedynie 6% badanych. Większość osób niepełnosprawnych pracuje w niepełnym wymiarze godzin.

Zauważmy, że przy wyższym, niż w skali kraju odsetku niepełnosprawnych pozostających w województwie lubuskim bez pracy, samorządy gminne szacowały, że problem ten dotyka jedynie 23,8% mieszkańców.

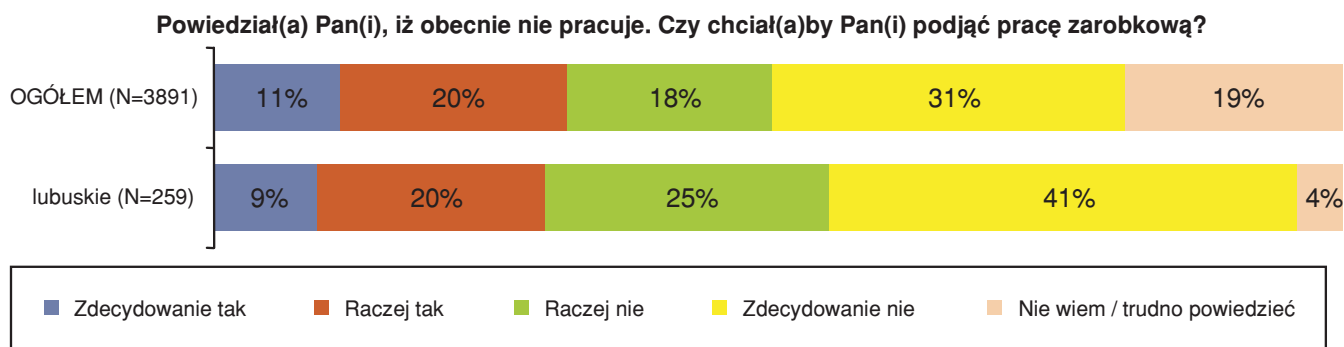

Problemy osób niepełnosprawnych

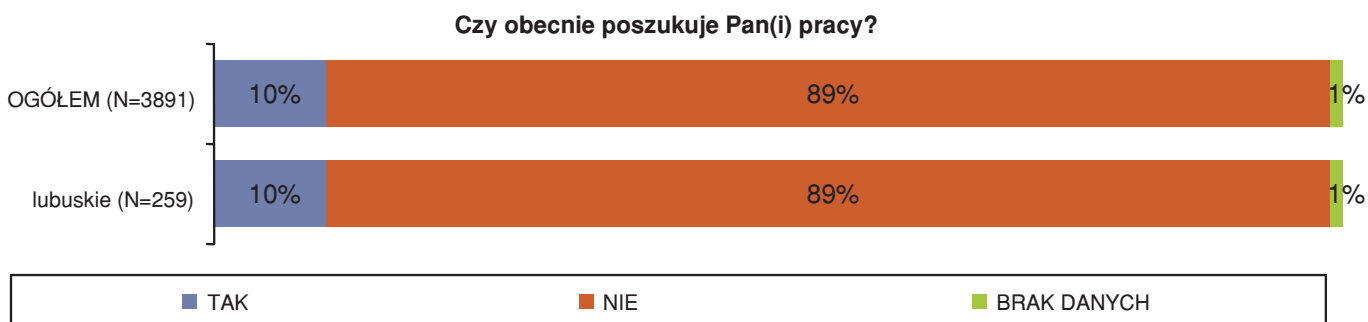
Skali tego problemu w żadnym wypadku nie powinien także umniejszać fakt, iż ogółem jedynie co trzeci niepracujący (31%) wyraża chęć podjęcia pracy zarobkowej, a tylko co dziesiąty (10%) aktywnie jej poszukuje. Wyniki te świadczą jedynie o bierności i bezradności niepełnosprawnych na rynku pracy, przekonanych (czy raczej wierzących) o swojej niezdolności i niekompetencji. Tym bardziej, konieczne wydają się działania na rzecz aktywizacji tej grupy.

Sytuacja w województwie lubuskim niewiele różni się tu od sytuacji w całym kraju. Bezrobotni niepełnosprawni mieszkańcy tego regionu wydają się nieco bardziej bezradni na rynku pracy niż badani ogółem. Nieco niższy odsetek (woj. lubuskie 29%, ogółem 31%) chciałby podjąć pracę. Znacznie liczniejsza jest grupa osób, które w sposób zdecydowany nie wyrażają ochoty na jej podjęcie (woj. lubuskie 41%, ogółem 31%).

Podobnie jak w skali kraju, co dziesiąty spośród niepracujących niepełnosprawnych w województwie lubuskim poszukuje obecnie pracy.

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=3891

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=3891

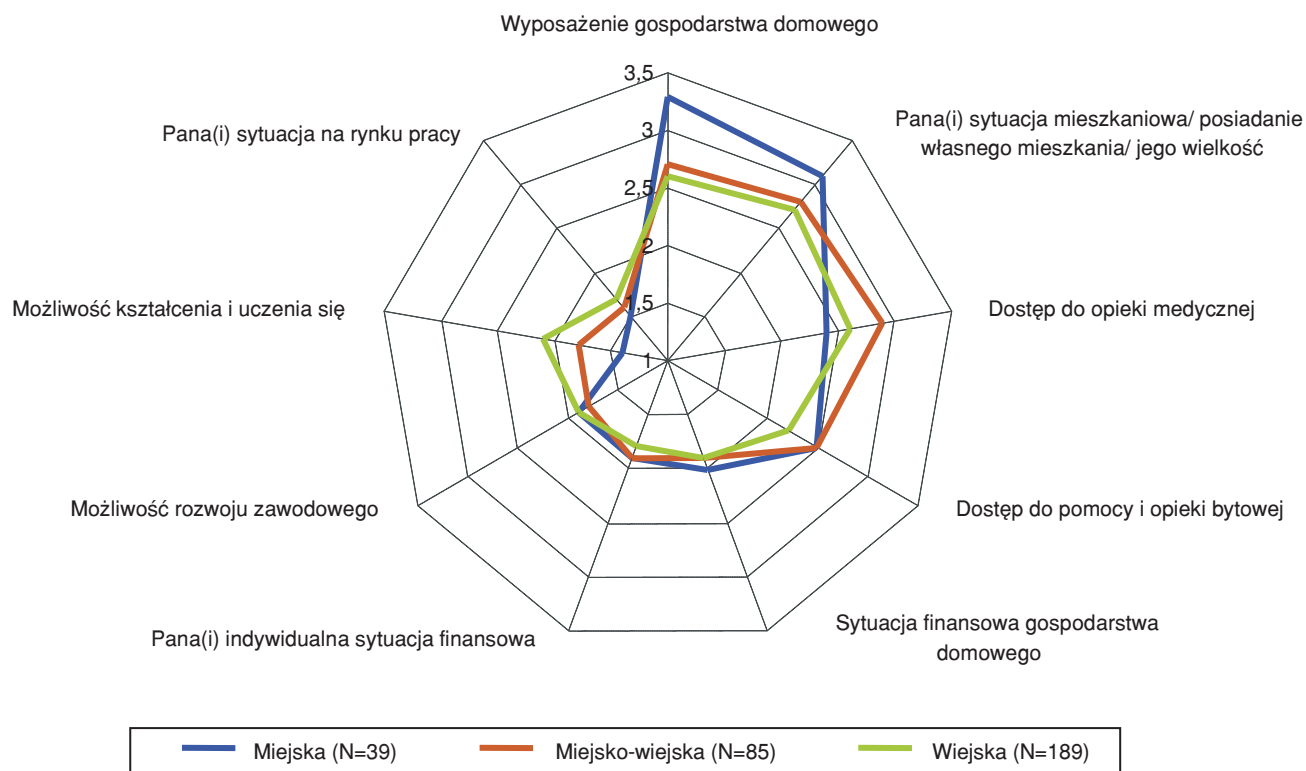
Problemy osób niepełnosprawnych

W skali kraju jakość życia niepełnosprawnego i skala doświadczanych przez niego problemów w bezpośredni sposób wiążą się z typem i wielkością zamieszkiwanej przez niego gminy. W województwie lubuskim zależność ta występuje jednak w ograniczonym stopniu.

Mieszkańcy gmin miejskich są zdecydowanie bardziej usatysfakcjonowani wyposażeniem swoich gospodarstw domowych i własną sytuacją mieszkaniową. Z kolei na równi z mieszkańcami gmin miejsko-wiejskich oceniają dostęp do pomocy i opieki bytowej. Ponadto niepełnosprawni z gmin miejsko-wiejskich są relatywnie najbardziej zadowoleni z dostępu do opieki medycznej.

Mieszkańcy gmin wiejskich wyrażają najmniejsze w porównaniu z mieszkańcami gmin miejskich i miejsko-wiejskich zadowolenie w przypadku większości ocenianych obszarów. Wyższą satysfakcję możemy w ich przypadku zaobserwować jedynie w stosunku do możliwości kształcenia i uczenia się – choć jest to stosunkowo niski poziom zadowolenia.

OCENA ZADOWOLENIA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH ZE WZGLĘDU NA TYP GMINY

SKALA: 4 = Bardzo zadowolony(a), 3 = Raczej zadowolony(a), 2 = Raczej niezadowolony(a), 1 = W ogóle niezadowolony(a)

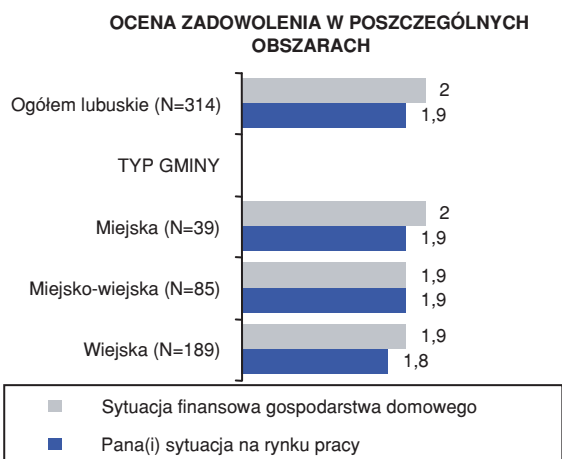
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, województwo lubuskie N=314

Problemy osób niepełnosprawnych

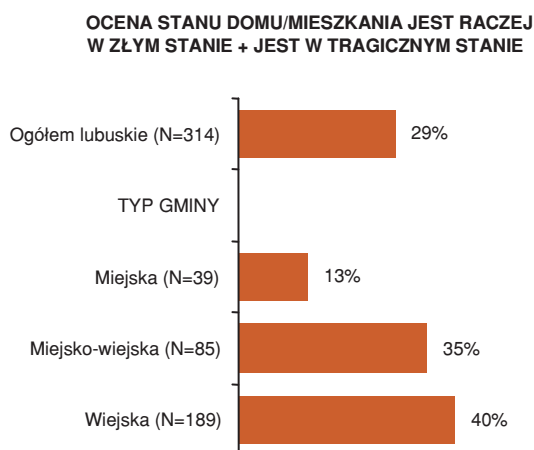
Nie obserwujemy różnic pomiędzy ocenami mieszkańców różnych typów gmin w zakresie sytuacji finansowej i sytuacji na rynku pracy. Natomiast odsetek osób borykających się ze złą sytuacją mieszkaniową jest największy w przypadku gmin wiejskich, zaś najmniejszy w gminach miejskich.

Tymczasem, jedynie przedstawiciele samorządów gmin miejskich trafnie oceniają skalę tych problemów. Gminy miejsko-wiejskie i wiejskie ponad dwukrotnie zaniżają odsetek osób zmagających się z problemami mieszkaniowymi. Ponadto samorzady te wyraźnie niżej szacują odsetek mieszkańców w trudnej sytuacji finansowej.

Nadal jednak samorzady gminne, niezależnie od typu gminy, wyraźnie niedoszacowują skali problemów niepełnosprawnych mieszkańców.

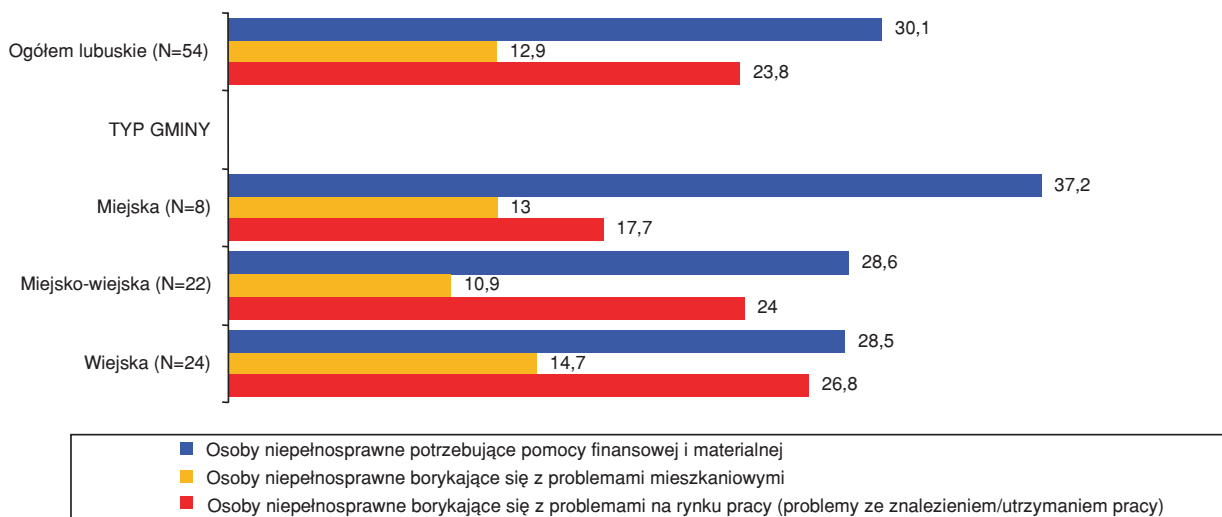

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, województwo lubuskie N=314

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, województwo lubuskie N=314

Szacowany przez gminy odsetek niepełnosprawnych mieszkańców gminy borykających się z następującymi problemami - ZE WZGLĘDU NA TYP GMINY

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, województwo lubuskie N=54

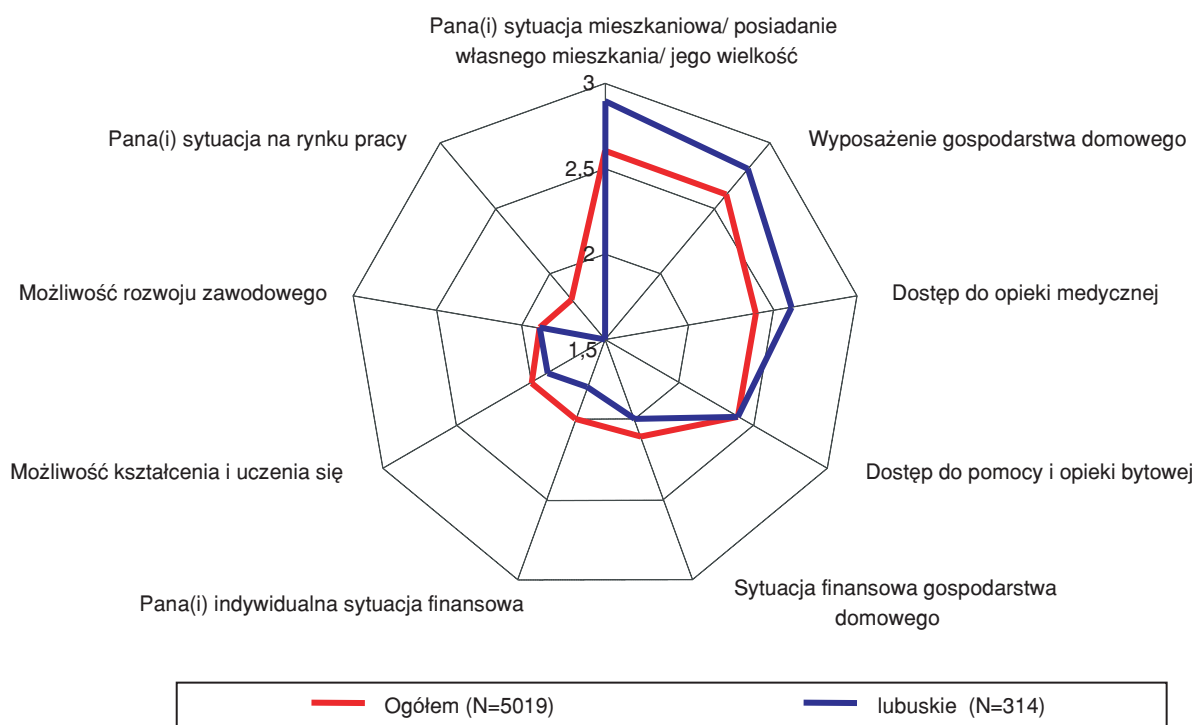
Problemy osób niepełnosprawnych

W województwie lubuskim mamy do czynienia z podobnym jak w skali kraju poziomem zadowolenia niepełnosprawnych mieszkańców z różnych aspektów ich życia.

W przypadku sytuacji mieszkaniowej, wyposażenia gospodarstwa domowego oraz dostępu do opieki medycznej, badani z tego regionu wykazują większą, niż przeciętnie satysfakcję. W podobnym stopniu co ogół niepełnosprawnych są zadowoleni z dostępu do pomocy i opieki bytowej oraz możliwości rozwoju zawodowego (choć w przypadku ostatniego obszaru zadowolenie to nie jest duże).

Należy podkreślić, iż niepełnosprawni mieszkańcy województwa lubuskiego wydają się w ogóle nieusatysfakcjonowani ich sytuacją na rynku pracy.

OCENA ZADOWOLENIA W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH

SKALA: 4 = Bardzo zadowolony(a), 3 = Raczej zadowolony(a), 2 = Raczej niezadowolony(a), 1 = W ogóle niezadowolony(a)

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

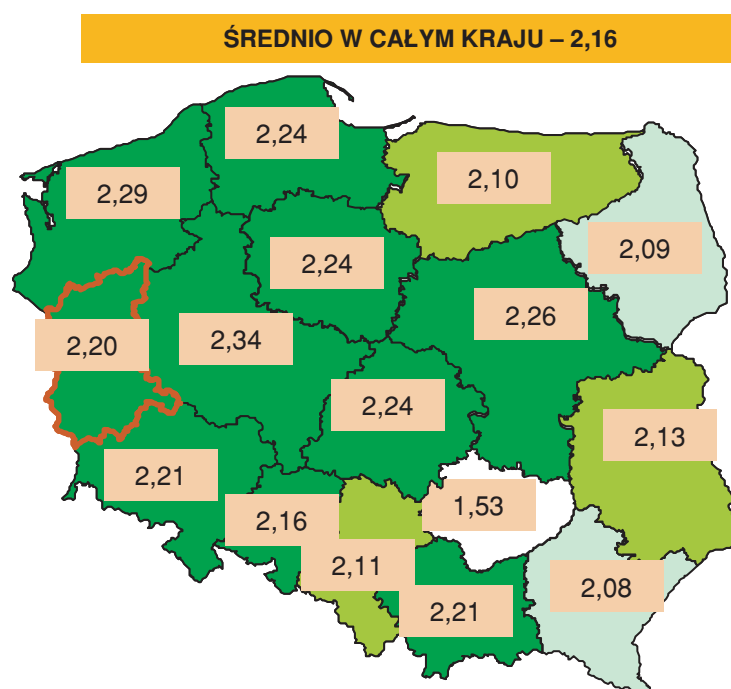
Problemy osób niepełnosprawnych

Biorąc pod uwagę osiem następujących wymiarów, stworzyliśmy ogólny wskaźnik **zadowolenia z jakości życia**. Wskaźnik ten jest średnią arytmetyczną zadowolenia wskazywanego przez respondenta w każdym z ośmiu obszarów.

- Wyposażenie gospodarstwa domowego
- Dostęp do opieki medycznej
- Dostęp do pomocy i opieki bytowej
- Sytuacja finansowa gospodarstwa domowego
- Możliwość kształcenia i uczenia się
- Pana(i) indywidualna sytuacja finansowa
- Możliwość rozwoju zawodowego
- Pana(i) sytuacja na rynku pracy

Poniższa mapa wskazuje na regionalne różnice w ocenie jakości życia w badanych przez nas ośmiu obszarach. Relatywnie największe zadowolenie deklarują niepełnosprawni mieszkańcy Polski północno-zachodniej oraz Polski centralnej. Jakość swojego życia najgorzej oceniają zaś mieszkańcy województw wschodnich oraz województwa świętokrzyskiego. **Województwo lubuskie należy do grupy województw, gdzie wskaźnik zadowolenia z jakości życia jest nieco wyższy, niż w całym kraju.**

WSKAŹNIK ZADOWOLENIA Z JAKOŚCI ŻYCIA - ŚREDNIE W POSZCZEGÓLNYCH WOJEWÓDZTWACH

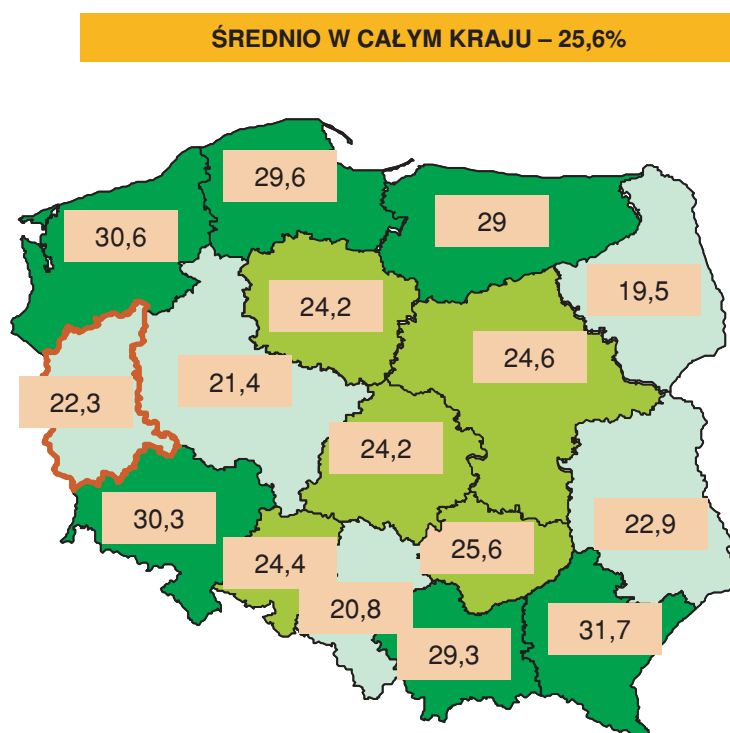
SKALA: 4 = Bardzo zadowolony(a), 3 = Raczej zadowolony(a), 2 = Raczej niezadowolony(a), 1 = W ogóle niezadowolony(a)
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Problemy osób niepełnosprawnych

Obserwowane między województwami różnice w jakości życia osób niepełnosprawnych nie wszędzie przekładają się również na przekonania samorządów gminnych w tym zakresie. W szczególności dotyczy to województwa podlaskiego, lubuskiego, świętokrzyskiego oraz śląskiego. Podczas gdy mieszkańcy tych województw relatywnie najgorzej oceniają jakość swojego życia, samorządowcy relatywnie najniżej szacują odsetek niepełnosprawnych borykających się z problemami finansowymi, mieszkaniowymi i problemami na rynku pracy.

Ze złej sytuacji życiowej swoich mieszkańców dość dobrze zdają sobie sprawę gminy z województwa warmińsko-mazurskiego oraz podkarpackiego. W przypadku województwa zachodniopomorskiego, pomorskiego oraz dolnośląskiego świadomość problemów osób niepełnosprawnych jest najwyższa i najwyższe jest też zadowolenie niepełnosprawnych.

SZACOWANY PRZEZ GMINY ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH BORYKAJĄCYCH SIĘ Z PROBLEMAMI FINANSOWYMI, MIESZKANIOWYMI I PROBLEMAMI NA RYNKU PRACY

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

4. Instytucje pomagające niepełnosprawnym

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

W kontekście skali problemów, szczególnie w przypadku gmin wiejskich, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne, dostępność i jakość oferowanego wsparcia, a zarazem system informowania o nim, wydają się zdecydowanie niewystarczające. Wyniki badań wskazują na niedostosowanie obecnego systemu organizacji wsparcia osób niepełnosprawnych do ich potrzeb i możliwości.

- ❑ Po pierwsze, podkreślić należy, iż **osoby niepełnosprawne mają dość niską świadomość tego, gdzie mogą zwrócić się o pomoc, a sami urzędnicy bardzo rzadko wykazują zainteresowanie ich sytuacją.** W województwie lubuskim sytuacja jest jeszcze gorsza.
- ❑ Po drugie, **instytucje powiatowe, na których spoczywa główny obowiązek świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym, zarówno w opinii samych osób niepełnosprawnych, jak i samorządów gminnych, nie wywiązują się należycie ze swoich zadań.** Z drugiej strony natomiast **samorządy gminne nie radzą sobie z ciężarem spływających na nie obowiązków.** Choć same często chwalą się swoimi dokonaniem w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym, to w oczach niepełnosprawnych jest to tylko kropla w morzu ich potrzeb.

Wreszcie, **niedoceniona pozostaje rola organizacji pozarządowych.** Ich działanie pozytywnie oceniają zarówno samorządy, jak i osoby niepełnosprawne, tymczasem w skali całego kraju (przede wszystkim w gminach wiejskich i we wschodniej części) nadal działa ich niewiele.

Mówiąc o instytucjach pomocy, osoby niepełnosprawne swoją uwagę skupiają praktycznie wyłącznie na najbliższych im **Ośrodkach Pomocy Społecznej**, dokąd najczęściej kierują swoje pierwsze kroki. Dla wielu niepełnosprawnych są one jedyną znaną, a dla jeszcze większego grona jedyną dostępną instytucją wsparcia – do tego stopnia, iż osoby niepełnosprawne często przypisują pomoc uzyskaną z innych źródeł miejskim i gminnym Ośrodkom Pomocy Społecznej.

Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie kojarzone są z pomocą dopiero w trzeciej kolejności – na równi z samorządami gminnymi, daleko w tyle za Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. PCPRy swoją ofertę kierują również do dość określonej grupy – przede wszystkim mieszkańców gmin miejskich, pozostając praktycznie poza zasięgiem mieszkańców gmin wiejskich.

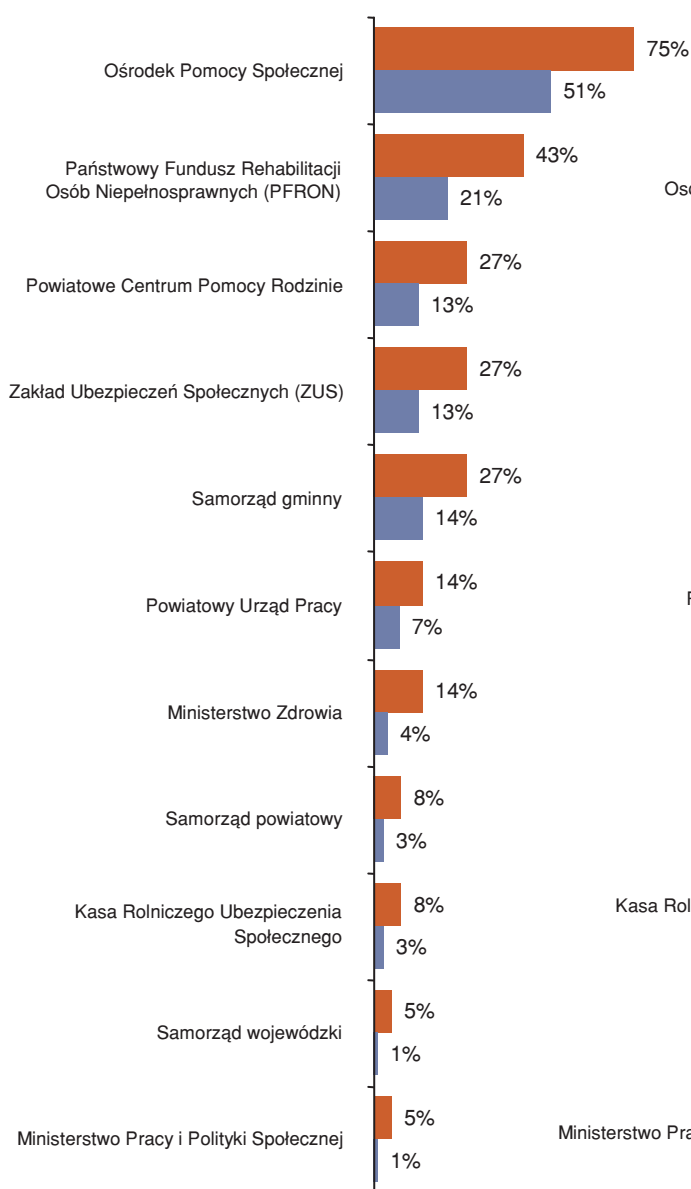
Instytucje centralne i wojewódzkie, poza Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i ZUS, pozostają praktycznie niedostępne dla osób niepełnosprawnych.

Jak pokazują wyniki badań, **podmioty niepubliczne** – organizacje pozarządowe, parafie, czy wreszcie osoby prywatne odgrywają nadal dość ograniczoną, choć niezwykle ważną, rolę w procesie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Zastanawiający jest fakt, że jedynie 21% niepełnosprawnych w województwie lubuskim korzystało z pomocy **rodziny**, która w większości innych regionów jest niezastąpionym źródłem pomocy.

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

Z pomocą i wsparciem dla niepełnosprawnych kojarzone są przede wszystkim samorzady gminne – zarówno prowadzone przez nie Ośrodki Pomocy Społecznej, jak i same gminy. Żadne inne źródło pomocy w województwie lubuskim nie jest znane w takim stopniu osobom niepełnosprawnym.

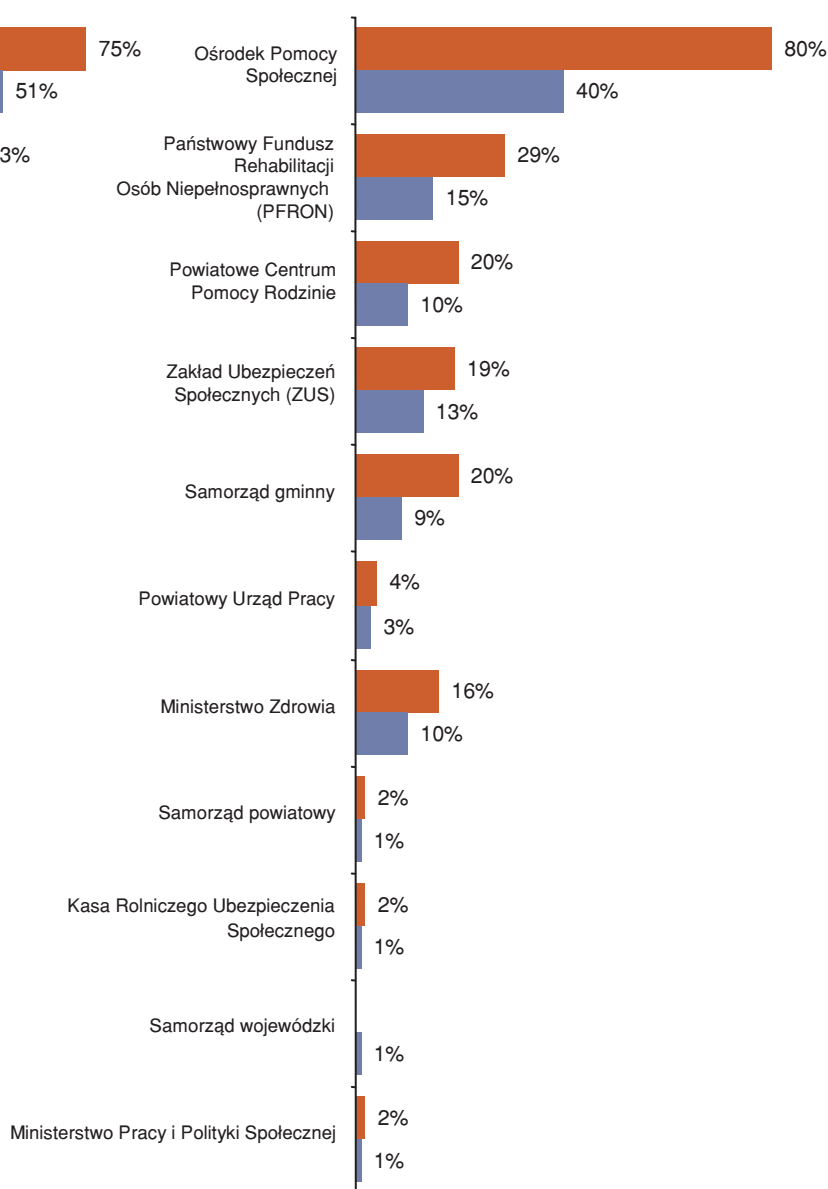
ZNAJOMOŚĆ INSTYTUCJI WSPARCIA I KORZYSTANIE Z TYCH INSTYTUCJI WSKAZANIA SPONTANICZNE

■ ZNAJOMOŚĆ - Ogółem
■ KORZYSTANIE Z POMOCY - Ogółem

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

ZNAJOMOŚĆ INSTYTUCJI WSPARCIA I KORZYSTANIE Z TYCH INSTYTUCJI WSKAZANIA SPONTANICZNE

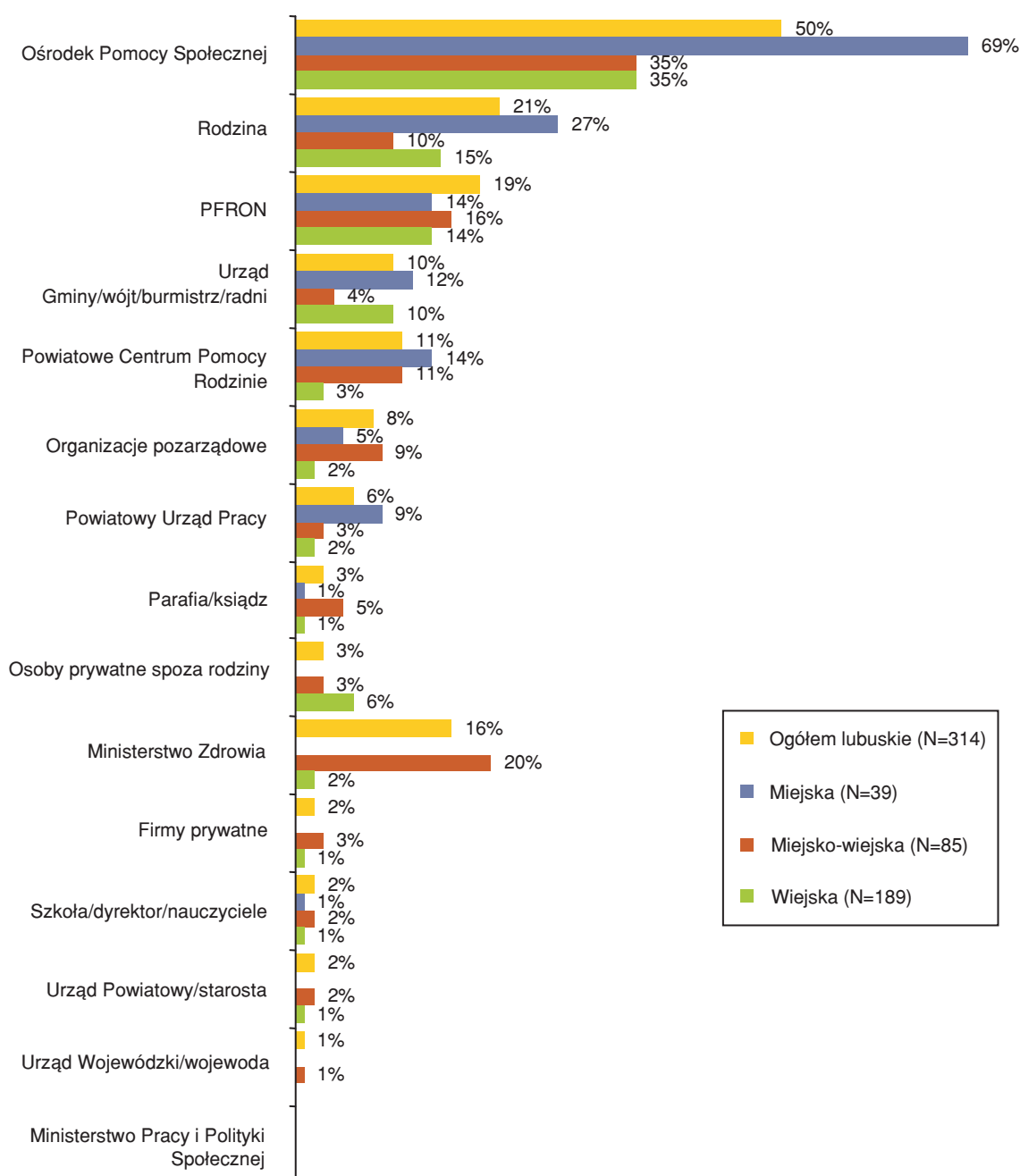
■ ZNAJOMOŚĆ - lubuskie
■ KORZYSTANIE Z POMOCY - lubuskie

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, województwo lubuskie N=314

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

Co ciekawe, najwięcej z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej korzystają mieszkańcy gmin miejskich (blisko 70%). Osoby te mogą też w nieco większym stopniu liczyć na wsparcie rodziny, a także Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie, które pozostają całkowicie niedostępne dla mieszkańców wsi.

KORZYSTANIE Z POMOCY INSTYTUCJI WSPARCIA W CIĄGU OSTATNICH TRZECH LAT ZE WZGLĘDU NA TYP GMINY

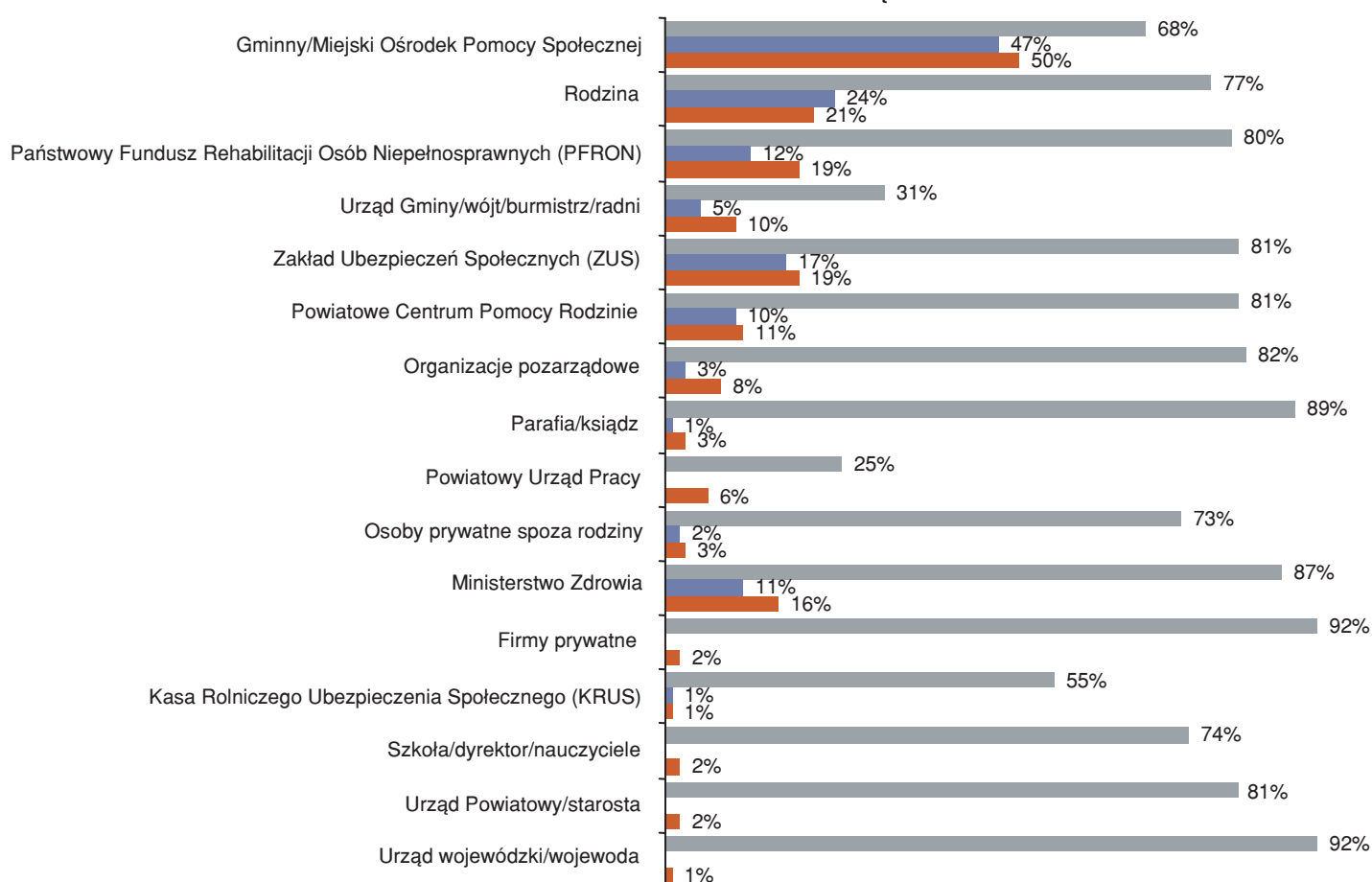
Instytucje pomagające niepełnosprawnym

W województwie lubuskim niemal wszystkie instytucje wspierające osoby niepełnosprawne zostały przez badanych korzystających z ich wsparcia ocenione pozytywnie.

Relatywnie niski odsetek pozytywnych ocen obserwujemy jedynie w przypadku pomocy od urzędów gmin oraz Powiatowych Urzędów Pracy.

Choć niemal wszystkie źródła są oceniane dobrze przez więcej, niż dwóch na trzech badanych, należy zwrócić uwagę, iż pomoc płynąca ze szczebla powiatowego (PCPR) oraz centralnego (Ministerstwa, ZUS, PFRON) została oceniona lepiej, niż pomoc rodziny czy pomoc instytucji gminnych. Należy jednak zaznaczyć, iż z pomocy prowadzonych przez gminy Ośrodków Pomocy Społecznej korzysta dwu- lub trzykrotnie więcej niepełnosprawnych, niż z jakiegokolwiek innego źródła.

ZESTAWIENIE KORZYSTANIA Z POMOCY INSTYTUCJI Z ODSETKIEM DOBRZE OCENIAJĄCYCH DANĄ INSTYTUCJĘ (WŚRÓD OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z JEJ POMOCY) ORAZ ODSETKIEM OSÓB UWAŻAJĄCYCH, IŻ DANĄ INSTYTUCJĄ NAJWIĘCEJ POMAGA

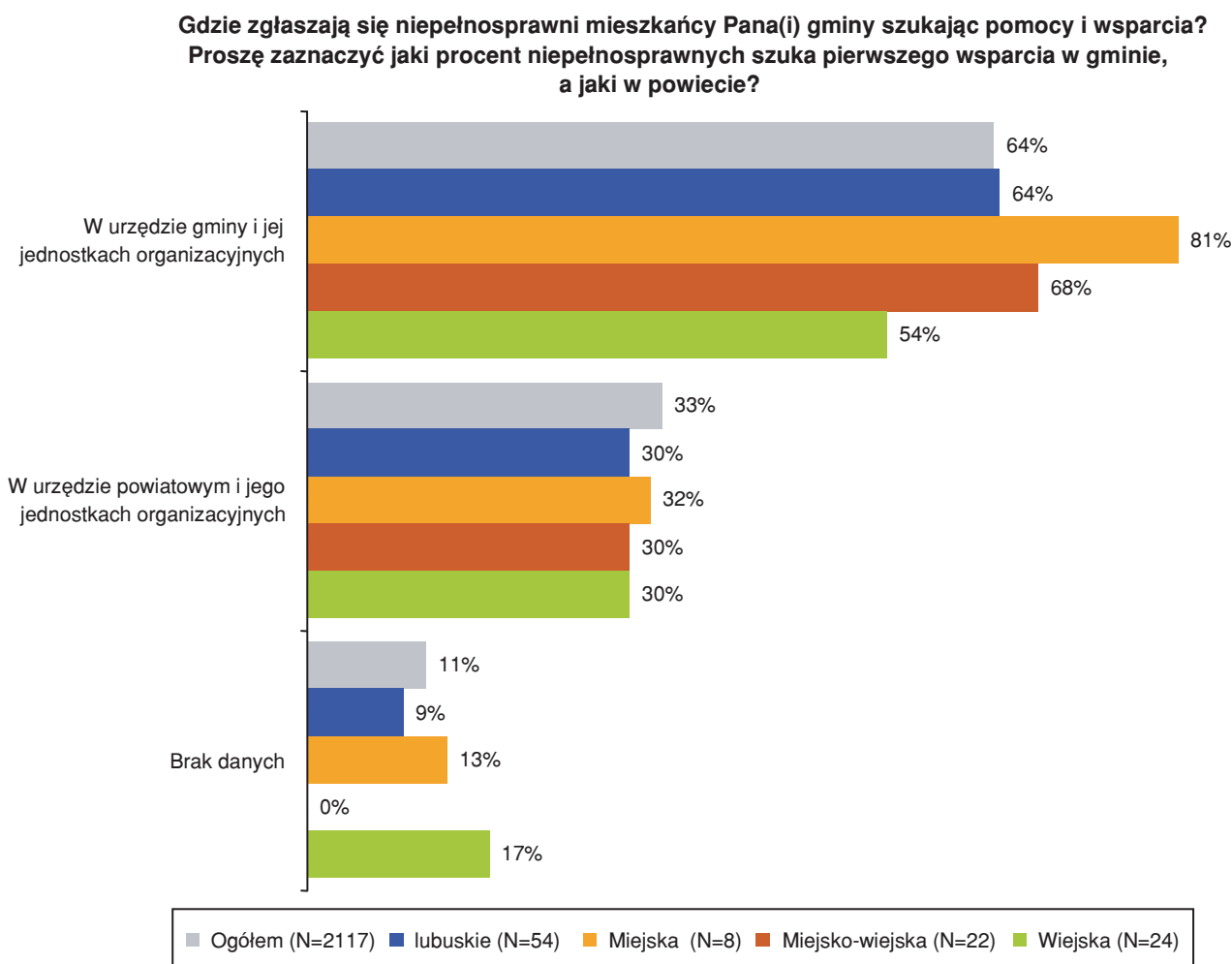
■ Odsetek pozytywnie oceniających źródło pomocy (bardzo + raczej dobrze) (N=osoby, które korzystały z pomocy tego źródła) - lubuskie
■ Odsetek oceniających, iż instytucja najwięcej pomaga (w pierwszej, drugiej i trzeciej kolejności) (N=ogółem, wszyscy badani) - lubuskie
■ Odsetek korzystających z pomocy instytucji (N=ogółem, wszyscy badani) - lubuskie

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, województwo lubuskie N=314

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

Znaczenie urzędu gminy i jej jednostek administracyjnych dla osób niepełnosprawnych bez wahania potwierdzają również samorządy gminne. W województwie lubuskim szacują one, iż ponad połowa niepełnosprawnych (64%) pomocy i wsparcia szuka właśnie u nich, a nie w urzędach powiatowych.

Samorządy gminne wykazują jednak tendencję do znacznego przeszacowywania oddziaływania instytucji na szczeblu powiatowym jako wsparcia dla osób niepełnosprawnych. Dane w sposób dobitny pokazują, że osoba niepełnosprawna szukając pomocy poza rodziną pierwsze kroki kieruje zwykle do urzędu gminnego, a znacznie rzadziej dociera aż do szczebla powiatowego.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

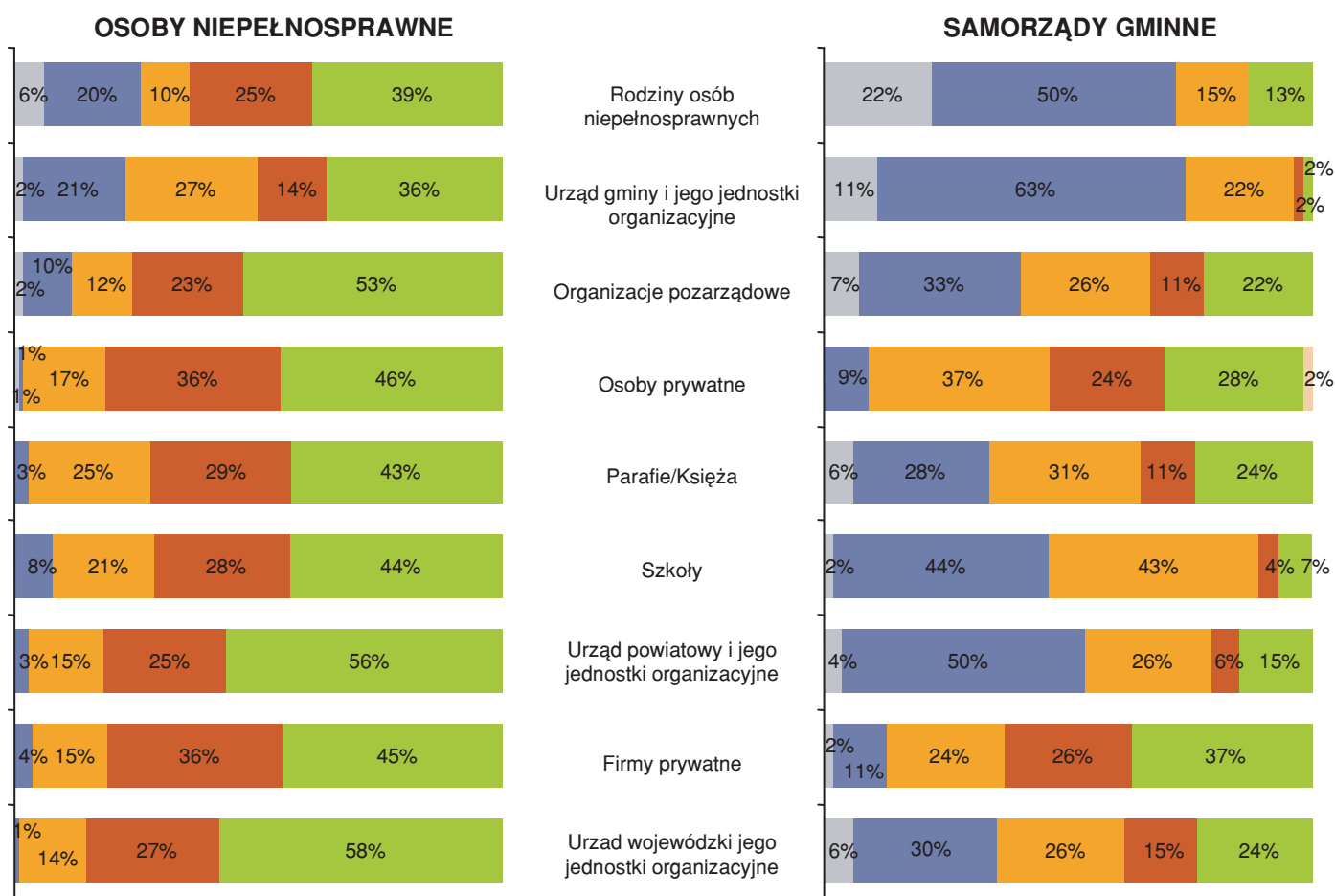
Ze względu na niedokładność szacunków dostarczonych przez gminy odsetki niepełnosprawnych szukających pomocy w urzędach gminy oraz urzędach powiatów nie dają łącznie 100%. Nie posiadając żadnej wiedzy w tym zakresie nie mogliśmy arbitralnie przypisać liczb tak, aby sumowały się do pełnych 100%.

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

Choć samorządy gminne, zarówno w skali kraju, jak również w skali województwa lubuskiego, są bez wątpienia najważniejszym, nie licząc rodziny, źródłem wsparcia dla niepełnosprawnych, to na pewno nie są źródłem idealnym. Przedstawiciele samorządów gminnych wydają się być jednak innego zdania. Podczas gdy pozytywne oceny wystawia im jedynie 22% niepełnosprawnych, same nie wahają się chwalić swoimi sukcesami. Samorządy gminne oceniając swą pomoc stawiają ją prawie na równi z pomocą świadczoną przez rodzinę osoby niepełnosprawnej.

Widać wyraźnie, że samorządy gminne w przypadku niemal wszystkich ocenianych źródeł mają skłonność do przeszacowywania pomocy jaką otrzymują osoby niepełnosprawne. Szczególnie duże rozbieżności widać w przypadku **oceny roli jednostek powiatowych**.

Kto na terenie Pana(i) gminy pomaga osobom niepełnosprawnym? Proszę ocenić, jak dużo w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym robią następujące organizacje i osoby?

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, województwo lubuskie, N=314

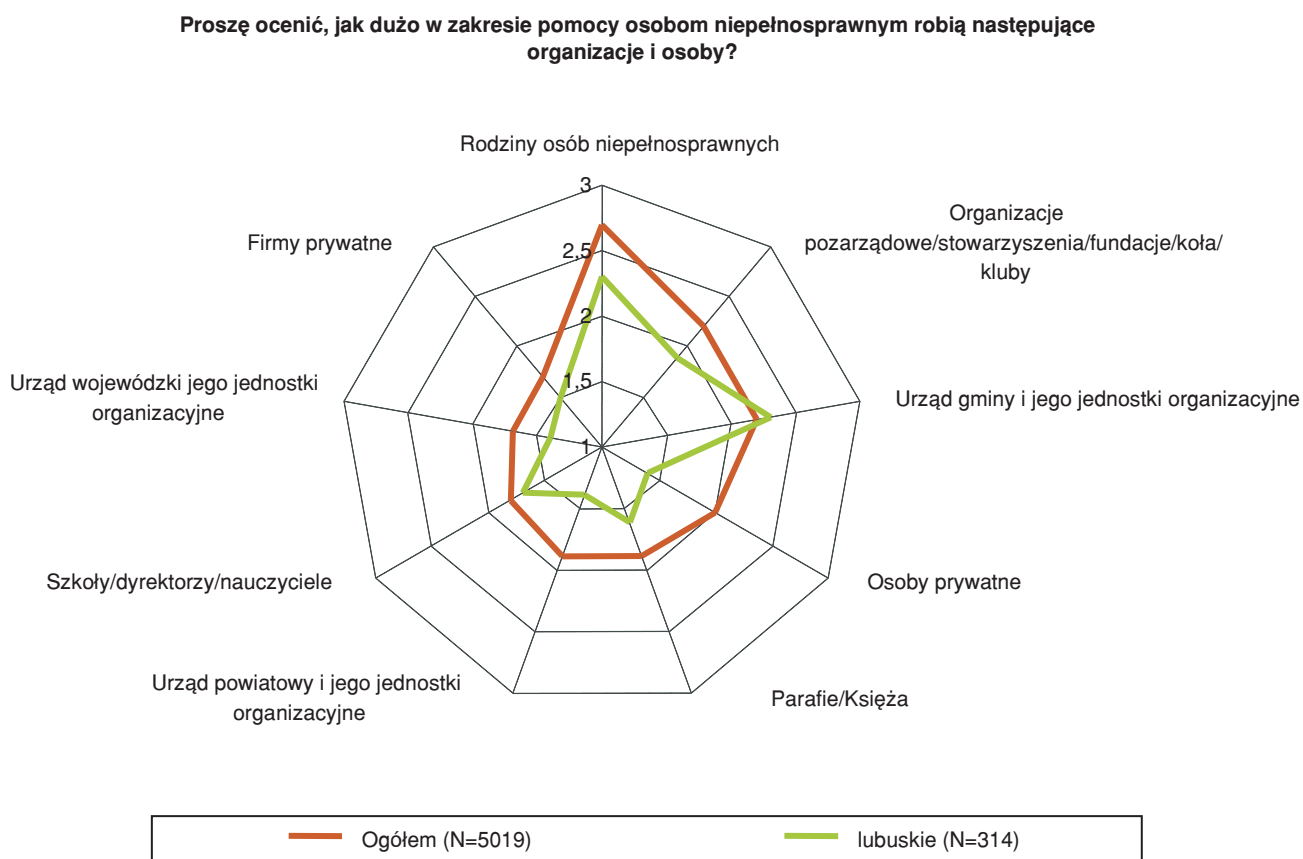
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, województwo lubuskie, N=54

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

W województwie lubuskim osoby niepełnosprawne bardzo wysoko oceniają działania podejmowane przez urząd gminy. Jest to wynik znacznie lepszy, niż w skali całego kraju.

Pozostałe instytucje, w tym także rodziny, zostały w województwie lubuskim ocenione przez osoby niepełnosprawne dużo słabiej, niż ogółem.

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

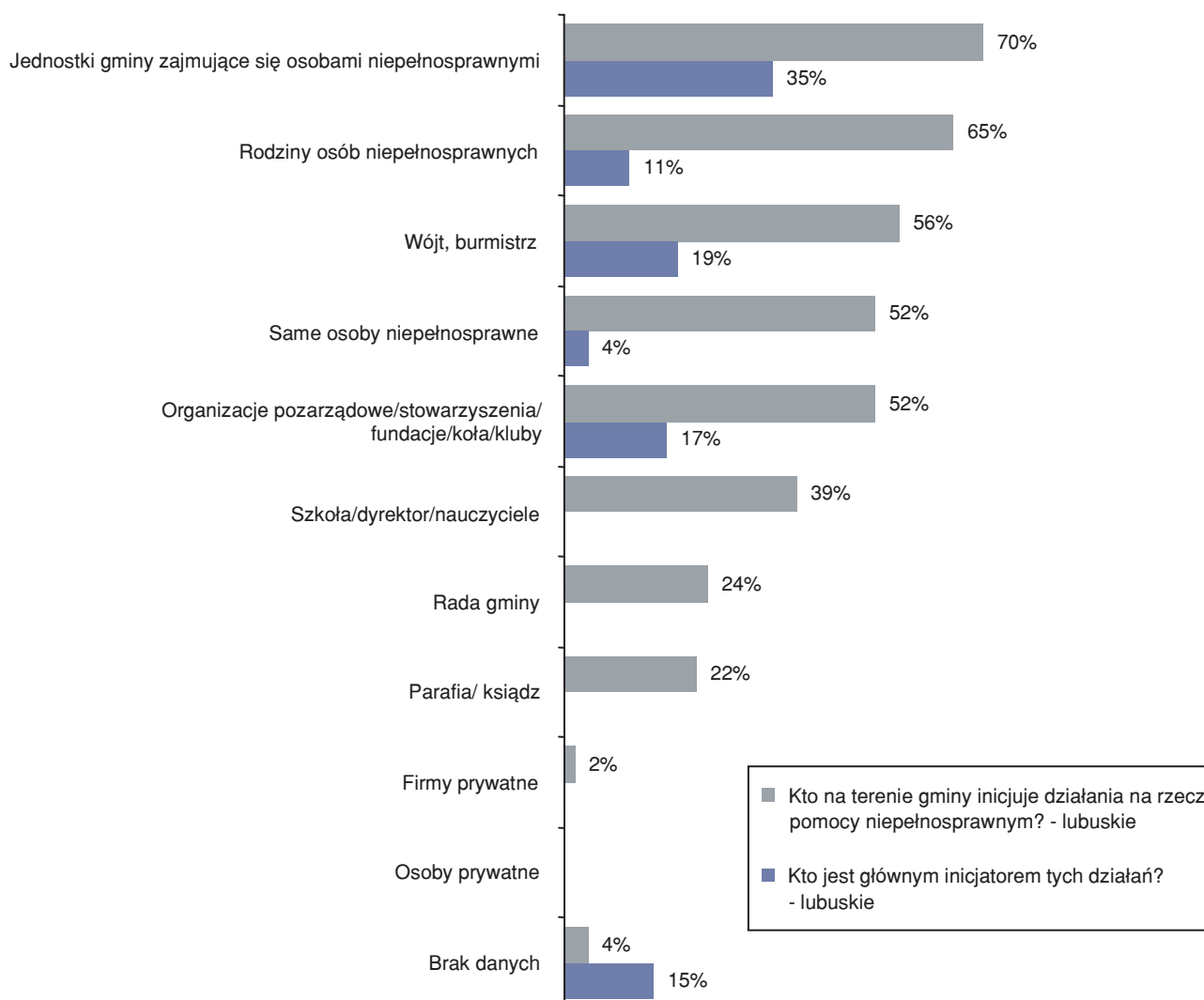
SKALA: 4=Bardzo dużo, 3=Raczej dużo, 2=Raczej niewiele, 1=Praktycznie nic

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

W świetle opinii samych osób niepełnosprawnych zdecydowanie przesadzona wydaje się również przypisywana sobie przez samorządy gminne rola w inicjowaniu działań na rzecz tej grupy. W województwie lubuskim tendencja ta jest nawet silniejsza, niż w skali kraju.

70% samorządów województwa lubuskiego twierdzi, że są głównymi inicjatorami działań na rzecz osób niepełnosprawnych (w skali kraju odsetek ten wynosi 63%). Ponadto 56% gmin wskazało jako inicjatora działań wójta lub burmistrza. Zauważmy też, że ponad połowa przedstawicieli samorządów uważa swoją instytucję albo wójta czy burmistrza za głównego inicjatora działań.

INICJATORZY DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W GMINIE

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, województwo lubuskie, N=54

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

Należy zaznaczyć, że dostęp do instytucji i organizacji wsparcia jest silnie zróżnicowany ze względu na typ gminy. Województwo lubuskie nie odbiega tutaj od całego kraju. Obserwujemy ogromne dysproporcje pod tym względem między gminami miejskimi, a gminami wiejskimi. W najgorszej sytuacji są niepełnosprawni mieszkańcy gmin wiejskich, w szczególności tych najmniejszych, którzy praktycznie korzystają jedynie z pomocy rodziny i Ośrodków Pomocy Społecznej. Inne źródła pomocy, jeżeli w ogóle są dostępne, to przede wszystkim dla mieszkańców gmin miejskich. Dotyczy to przede wszystkim Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Powiatowych Urzędów Pracy.

Tabela 1. Odsetek niepełnosprawnych szukających pomocy w poszczególnych instytucjach/organizacjach w ciągu ostatnich trzech lat ze względu na typ i wielkość gminy.

	Ogółem lubuskie (N=314)	TYP GMINY			GMINY WIEJSKIE			GM. M-W I MIEJSKIE	
		miejska (N=39)	miejsko-wiejska (N=85)	wiejska (N=189)	do 4 tys. (N=95)	od 4 tys. do 6 tys. (N=57)	6 tys. + (N=37)	do 10 tys. (N=106)	10 tys. + (N=19)
Gminny/Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	50%	69%	35%	35%	24%	49%	43%	42%	67%
Rodzina	21%	27%	10%	15%	4%	26%	26%	13%	27%
Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS)	19%	4%	23%	6%	8%	5%	3%	18%	8%
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)	19%	14%	16%	14%	13%	11%	20%	15%	18%
Ministerstwo Zdrowia	16%	0%	20%	2%	0%	5%	0%	16%	0%
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	11%	14%	11%	3%	0%	1%	12%	13%	10%
Urząd Gminy/wójt/burmistrz/radni	10%	12%	4%	10%	8%	10%	17%	6%	7%
Organizacje pozarządowe/ stowarzyszenia/ fundacje/koła/kluby	8%	5%	9%	2%	2%	1%	4%	9%	4%
Powiatowy Urząd Pracy	6%	9%	3%	2%	1%	5%	0%	3%	12%
Parafia/ksiądz	3%	1%	5%	1%	2%	0%	1%	4%	2%
Osoby prywatne spoza rodziny	3%	0%	3%	6%	5%	4%	12%	3%	0%
Firmy prywatne	2%	0%	3%	1%	0%	4%	0%	2%	0%
Szkoła/dyrektor/nauczyciele	2%	1%	2%	1%	0%	1%	3%	1%	2%
Urząd Powiatowy/starosta	2%	0%	2%	1%	0%	2%	0%	2%	0%
Urząd wojewódzki/wojewoda	1%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	1%	0%
Kasa Rolniczego Ubezpieczenia	1%	0%	0%	2%	1%	4%	0%	0%	0%
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, województwo lubuskie, N=314

Instytucje pomagające niepełnosprawnym

Obserwujemy geograficzne zróżnicowanie liczby osób korzystających z pomocy poszczególnych instytucji/organizacji udzielających wsparcia niepełnosprawnym.

W przypadku województwa lubuskiego stosunkowo wysokie odsetki niepełnosprawnych zgłaszają się do Ośrodków Pomocy Społecznej, PFRON i ZUS. Relatywnie rzadko (w odniesieniu do pozostałych województw) korzystają z pomocy parafii, a także instytucji powiatowych – PUP czy PCPR.

Tabela 2. Odsetek niepełnosprawnych szukających pomocy w poszczególnych instytucjach/organizacjach w ciągu ostatnich trzech lat ze względu na województwo.

	dolnośląskie (N=314)	kujawsko-pomorskie (N=315)	lubelskie (N=314)	lubuskie (N=314)	łódzkie (N=314)	małopolskie (N=314)	mazowieckie (N=314)	opolskie (N=314)	podkarpackie (N=314)	podlaskie (N=314)	pomorskie (N=314)	śląskie (N=314)	świętokrzyskie (N=314)	warmińsko-pomorskie (N=314)	wielkopolskie (N=314)	zachodniopomorskie (N=314)
Gminny/Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	62%	47%	51%	50%	60%	53%	53%	46%	35%	50%	47%	49%	84%	54%	52%	60%
Rodzina	24%	38%	28%	21%	40%	36%	71%	33%	25%	38%	44%	33%	39%	32%	35%	29%
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)	37%	13%	19%	19%	17%	33%	14%	29%	21%	25%	29%	14%	21%	15%	22%	29%
Urząd Gminy/wójt/burmistrz/radni	14%	24%	24%	10%	23%	15%	18%	16%	23%	10%	11%	16%	56%	15%	12%	15%
Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS)	10%	5%	10%	19%	12%	20%	15%	22%	9%	21%	27%	21%	15%	9%	19%	19%
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	14%	21%	11%	11%	12%	17%	6%	24%	14%	17%	18%	17%	9%	8%	31%	11%
Organizacje pozarządowe/ stowarzyszenia/ fundacje/koła/kluby	13%	9%	6%	8%	11%	22%	10%	16%	7%	7%	14%	11%	5%	4%	18%	8%
Powiatowy Urząd Pracy	20%	4%	5%	6%	8%	9%	10%	11%	7%	11%	8%	17%	11%	7%	9%	8%
Parafia/ksiądz	17%	6%	11%	3%	7%	13%	12%	17%	8%	5%	9%	5%	21%	3%	3%	5%

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

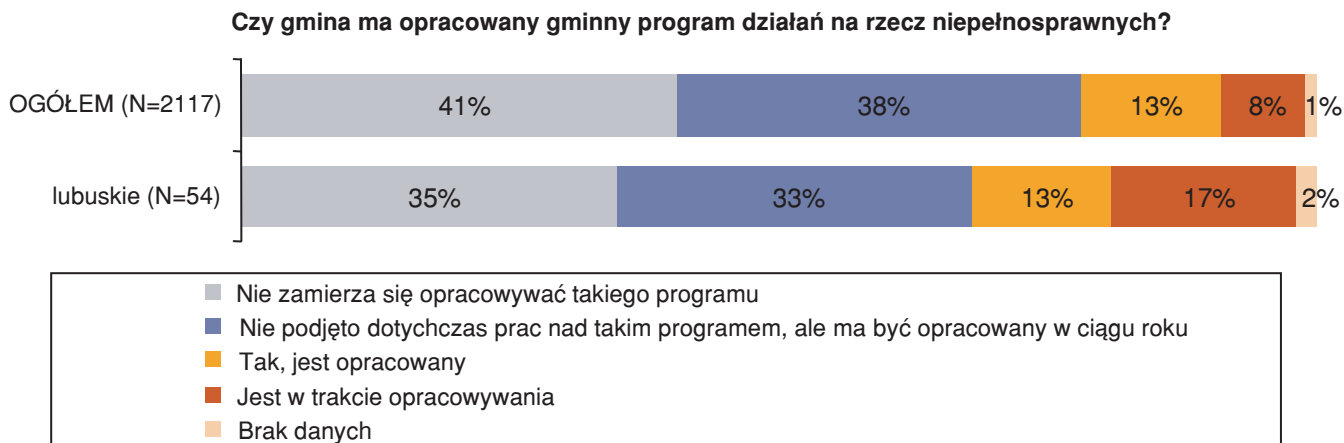
5. Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Jednym ze wskaźników, które pozwalają ocenić działalność samorządów gminnych w zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych jest istnienie opracowanego gminnego programu działań na rzecz tej grupy.

W przypadku województwa lubuskiego mamy pod tym względem do czynienia z sytuacją lepszą, niż w skali kraju. W regionie tym 30% gmin, w porównaniu z co piątą ogółem, posiada opracowany lub jest w trakcie opracowywania gminnego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Co trzecia gmina deklaruje, że taki program ma być opracowany w ciągu najbliższego roku. Kwestią otwartą pozostaje to, czy rzeczywiście tak się stanie, czy też są to tylko pożądane społecznie deklaracje – na potrzeby badania.

Mniej samorządów gminnych, niż w skali kraju deklaruje, iż nie ma w planach opracowania tego typu programu (35%).

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

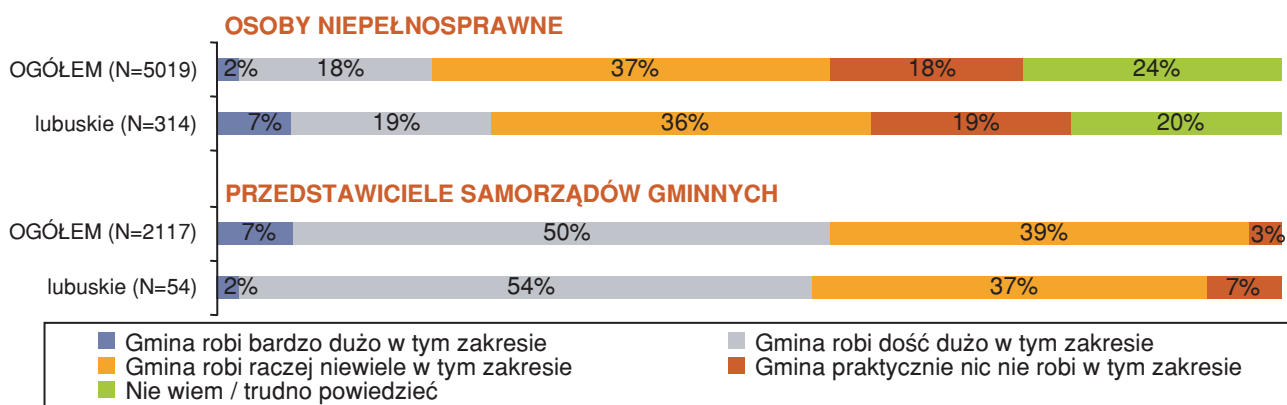
Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Osoby niepełnosprawne z dużo większą rezerwą wypowiadają się o działalności władz gminy na rzecz ich grupy, niż czynią to przedstawiciele samorządów gminnych. Prawidłowość ta dotyczy w równym stopniu województwa lubuskiego, jak i całego kraju. Warto jednak podkreślić, że przedstawiciele samorządów gminnych województwa lubuskiego są nieco bardziej krytyczni w stosunku do własnej działalności, niż ogół badanych.

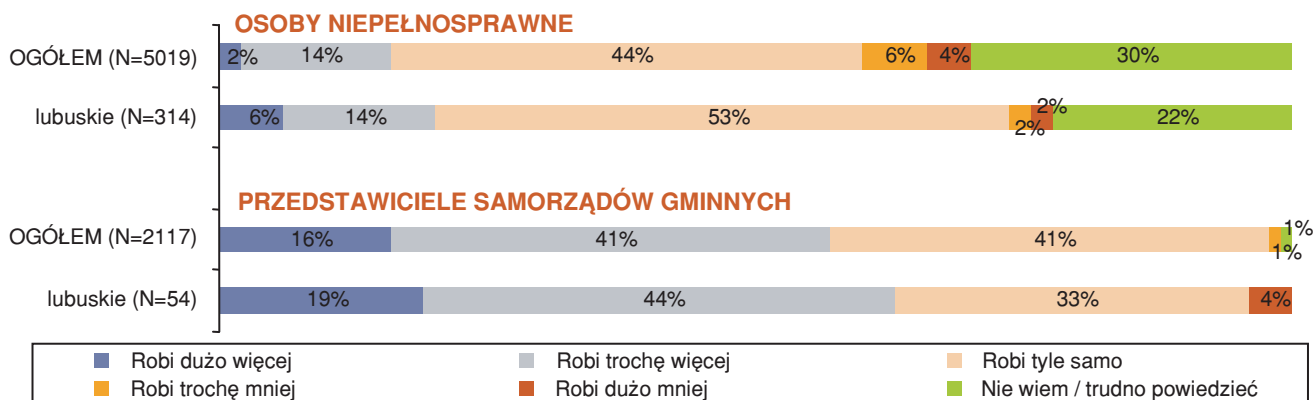
Co czwarty niepełnosprawny mieszkaniec województwa lubuskiego w pozytywnym świetle postrzega działania gminne na rzecz niepełnosprawnych, podczas gdy ponad połowa (56%) przedstawicieli samorządów gminnych uważa, że gmina robi dużo w tym zakresie.

Jednak, osoby niepełnosprawne bardzo rzadko dostrzegają pozytywne zmiany w kontekście działań podejmowanych na ich rzecz przez gminę. Co piąty przedstawiciel niepełnosprawnych mieszkańców województwa lubuskiego deklaruje, że gmina robi więcej obecnie niż 3 lata temu. Pod tym względem przedstawiciele władz gminnych wyrażają zdecydowanie bardziej entuzjastyczne opinie.

Jak ocenia Pan(i) działania gminy na rzecz osób niepełnosprawnych?

Jak z perspektywy trzech ostatnich lat ocenia Pan(i) działania gminy na rzecz osób niepełnosprawnych?

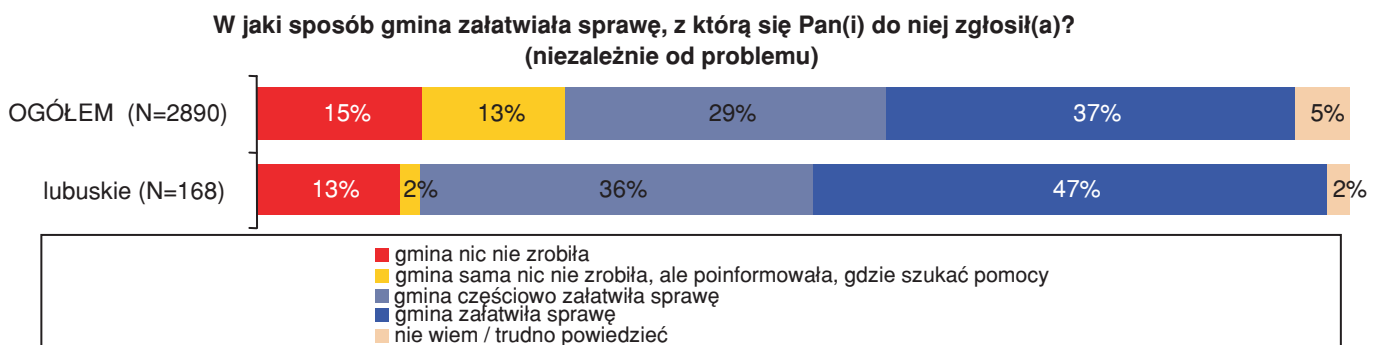

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

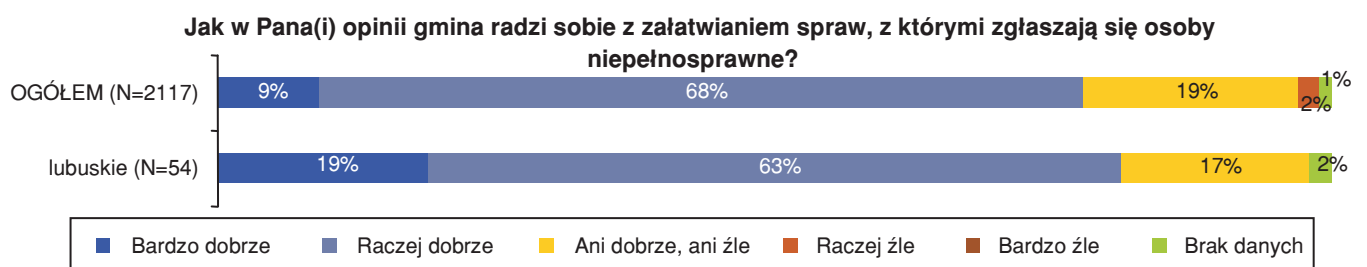
Indywidualna satysfakcja niepełnosprawnych z pomocy uzyskanej w gminie (niezależnie od problemu), jest wyższa od ogólnej oceny wystawianej samorządom gminnym. Aż 83% osób niepełnosprawnych z województwa lubuskiego twierdzi, że gmina załatwiła (w całości bądź częściowo) sprawę, z jaką się do niej zgłosili. W skali kraju podobną pomoc gminy w rozwiązaniu problemu deklaruje zaledwie 66%.

Gminy z regionu lubuskiego wykazują się większą skromnością w stosunku do poziomu kraju twierdząc, iż udaje im się załatwić niemal 63% spraw, z jakimi zgłaszają się do niej niepełnosprawni mieszkańcy.

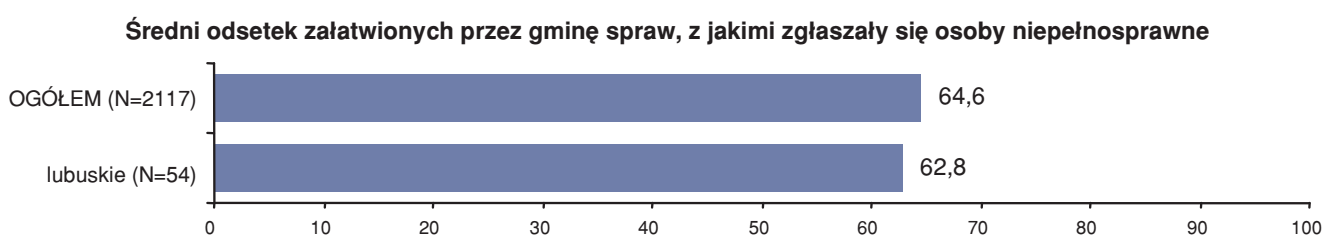
Warto zauważyć, że w województwie lubuskim zaledwie 15% niepełnosprawnych zgłaszających się do gminy o pomoc, pomocy takiej nie uzyskało – gmina nie zrobiła nic lub wskazała tylko gdzie szukać pomocy. Jest to wynik znacznie lepszy, niż w skali całego kraju.

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

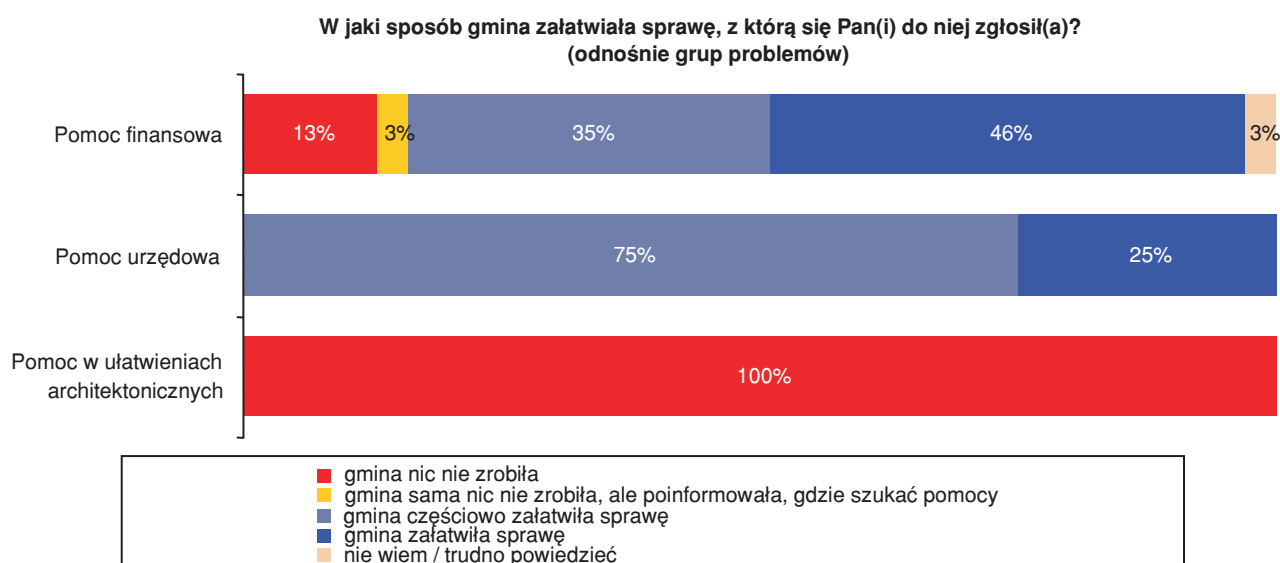
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Ocena sposobu załatwiania przez gminy poszczególnych spraw, w przypadku obu badanych grup, pokazuje bezradność samorządów gminnych przede wszystkim wobec problemów związanych z rehabilitacją zawodową (o czym będzie mowa w następnym rozdziale) oraz z likwidowaniem barier architektonicznych. Mimo iż gminy podejmują inicjatywy w tym obszarze, nie zawsze mogą sprostać partykularnym oczekiwaniom niepełnosprawnych, z powodu ograniczonych możliwości.

Wyniki badań wskazują, iż gminy najlepiej radzą sobie z najbardziej powszechnymi problemami, ze sprawami, z którymi najczęściej zgłaszają się do nich niepełnosprawni. W dalszej części syntezy pokażemy, że są to też najczęściej podejmowane przez gminy działania – stąd też najlepsze przygotowanie i możliwości samorządów w tym zakresie.

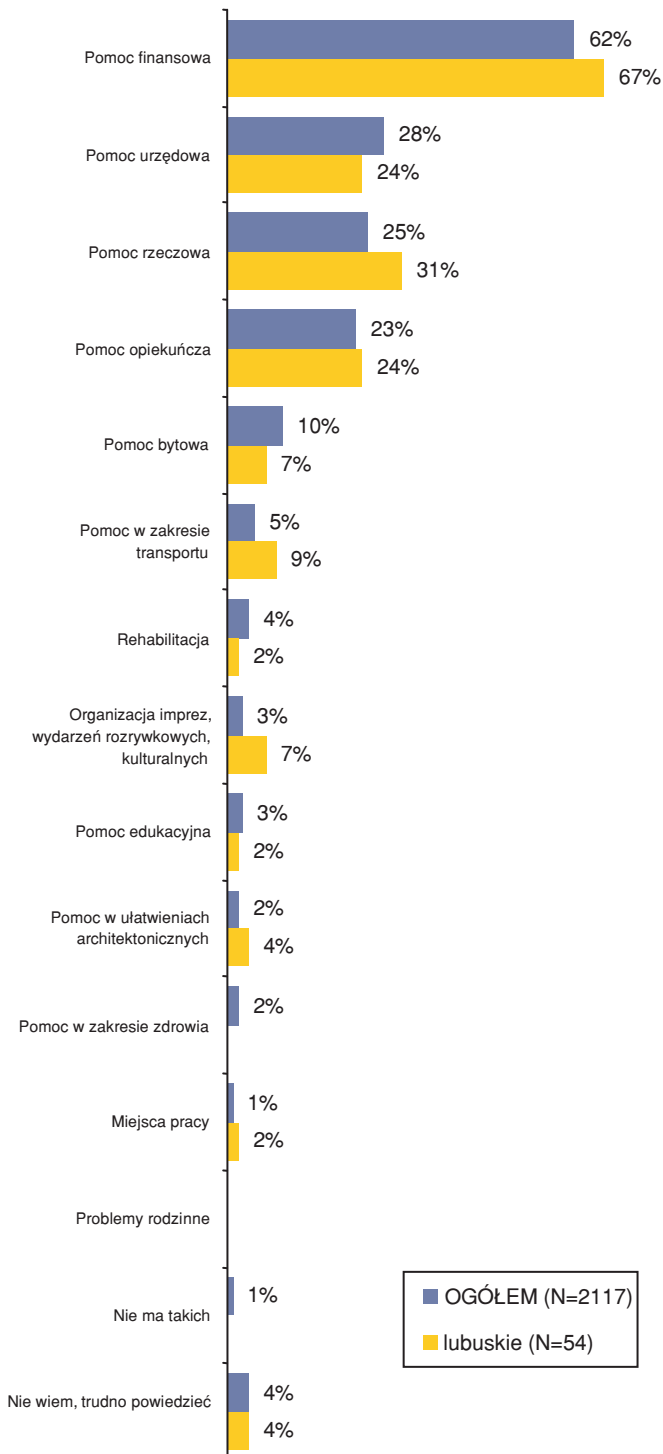
W opinii przedstawicieli samorządów, gminy województwa lubuskiego relatywnie najlepiej radzą sobie z pomocą finansową, materialną, rzeczową oraz z pomocą w zakresie dziennej opieki. Dodatkowo, za mało kłopotliwą uznają oni pomoc w załatwianiu różnego rodzaju spraw urzędowo-prawnych. W przypadku wymienionych rodzajów udzielanego niepełnosprawnym wsparcia, gminy dysponują największymi środkami oraz możliwościami, by móc je realizować. Natomiast pomoc bytowa należy wedle deklaracji lubuskich gmin do najtrudniejszych działań.

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, województwo lubuskie. Procentowanie odnośnie problemów. N=196 problemów

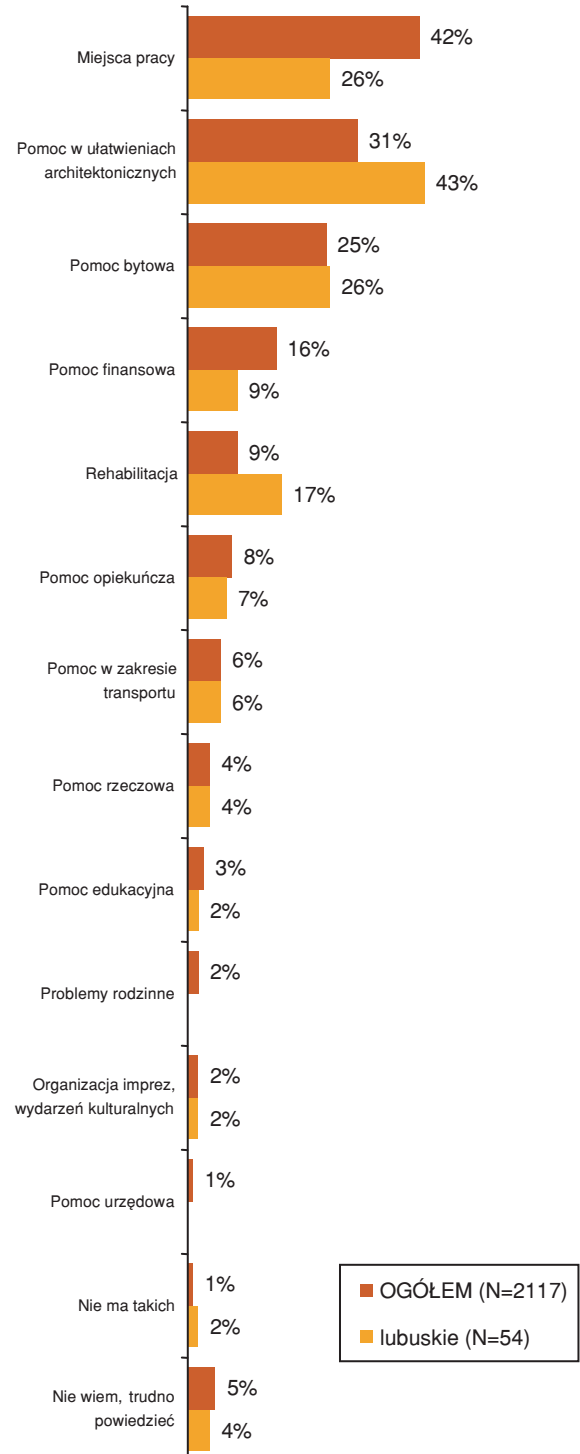
Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Jakie problemy osób niepełnosprawnych są najłatwiejsze do załatwienia dla gminy? - wskazania spontaniczne

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Jakie problemy osób niepełnosprawnych są najtrudniejsze do załatwienia dla gminy? - wskazania spontaniczne

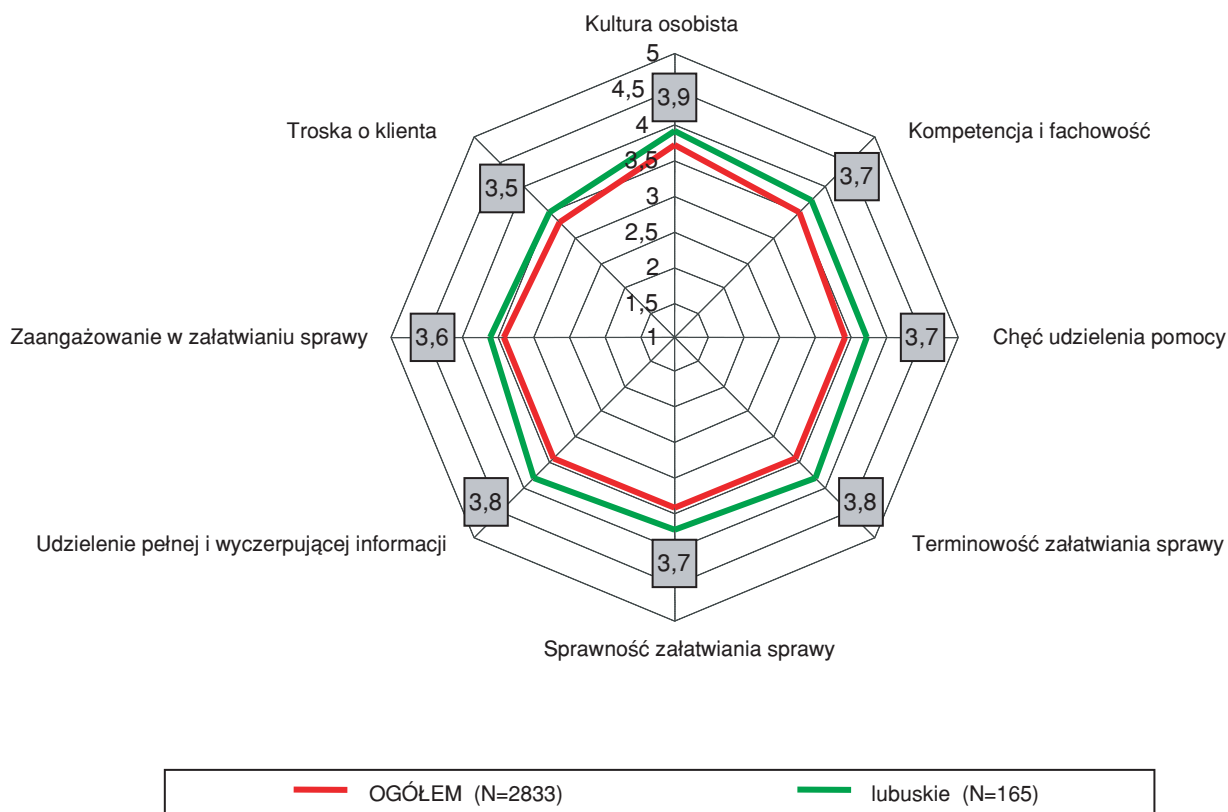
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

W województwie lubuskim mamy do czynienia z bardzo pozytywną opinią na temat funkcjonowania jednostek organizacyjnych gminny. Ponad połowa niepełnosprawnych wyraża zadowolenie z kompetencji i fachowości tych instytucji, docenia kulturę osobistą urzędników oraz chęć niesienia pomocy. Równie wysoko oceniono troskę o klienta oraz zaangażowanie w załatwianie spraw.

Zauważmy, że zadowolenie z każdego z aspektów obsługi w urzędzie gminy jest w województwie lubuskim wyższe, niż w skali kraju.

Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) poziom obsługi w urzędzie gminy i jej jednostkach pod względem następujących aspektów:

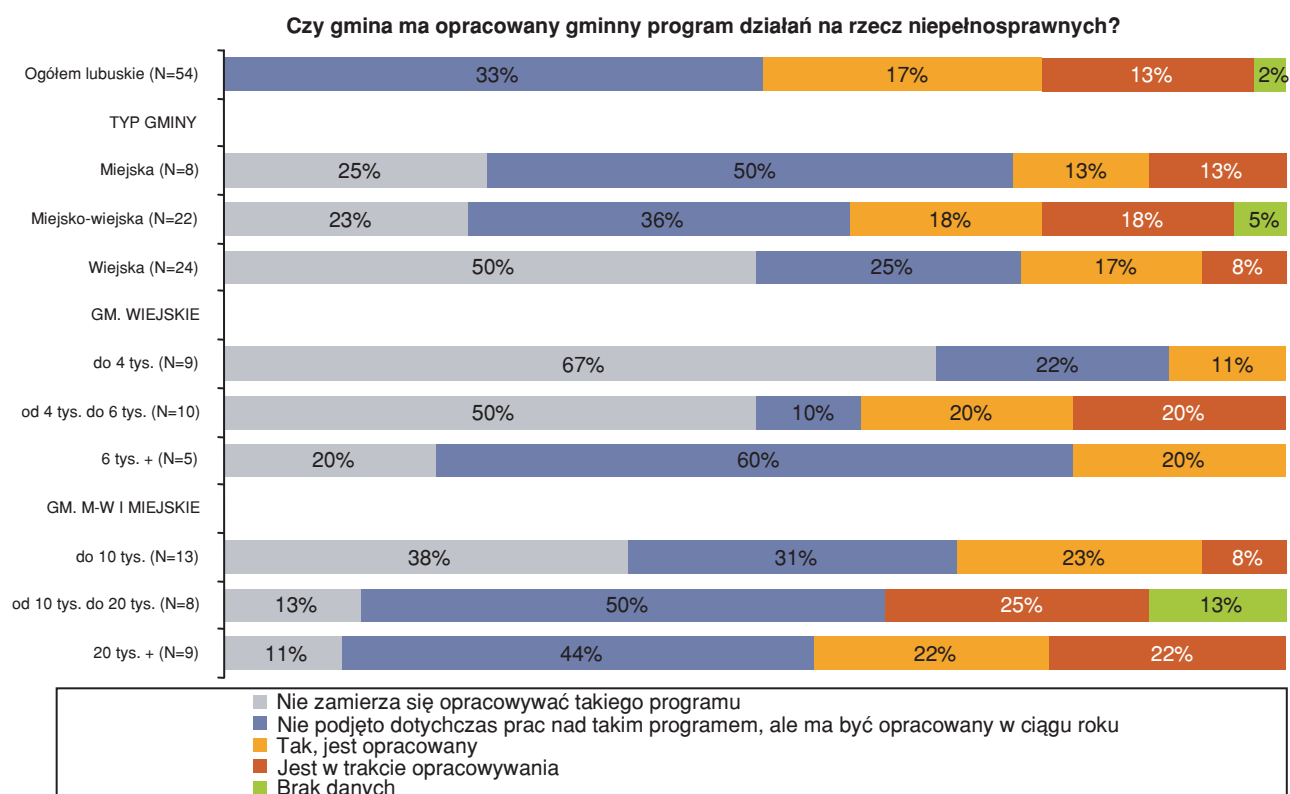

SKALA: [5] Bardzo dobrze, [4] Raczej dobrze, [3] Ani dobrze, ani źle, [2] Raczej źle, [1] Bardzo źle

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

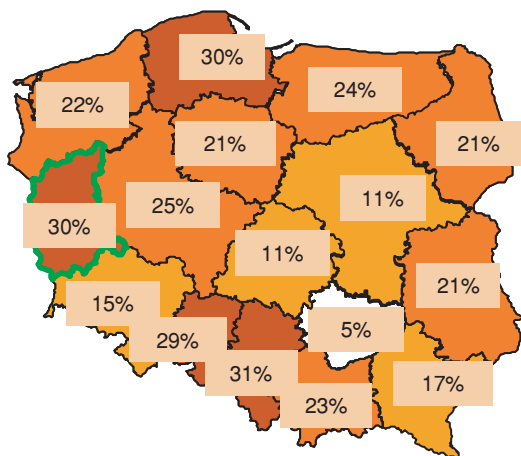
Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

W województwie lubuskim nie obserwujemy spotykanych w innych regionach zależności pomiędzy typem i wielkością gminy, a posiadaniem gminnego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych. To w przypadku gmin miejsko-wiejskich mamy do czynienia z najwyższym odsetkiem samorządów, które opracowały lub są w trakcie opracowywania tego typu programów. W gminach wiejskich i miejskich odsetek ten jest porównywalny, choć z drugiej strony, połowa gmin wiejskich w ogóle nie zamierza opracowywać tego typu programów.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, województwo lubuskie N=54

Odsetek gmin posiadających gminny program działań na rzecz niepełnosprawnych (opracowany + w opracowaniu)

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Gminny program działań na rzecz niepełnosprawnych relatywnie częściej posiadają gminy z zachodniej części kraju, niż ze wschodniej. Województwo lubuskie plasuje się pod tym względem wśród województw charakteryzujących się najwyższym w Polsce odsetkiem gmin posiadających taki plan.

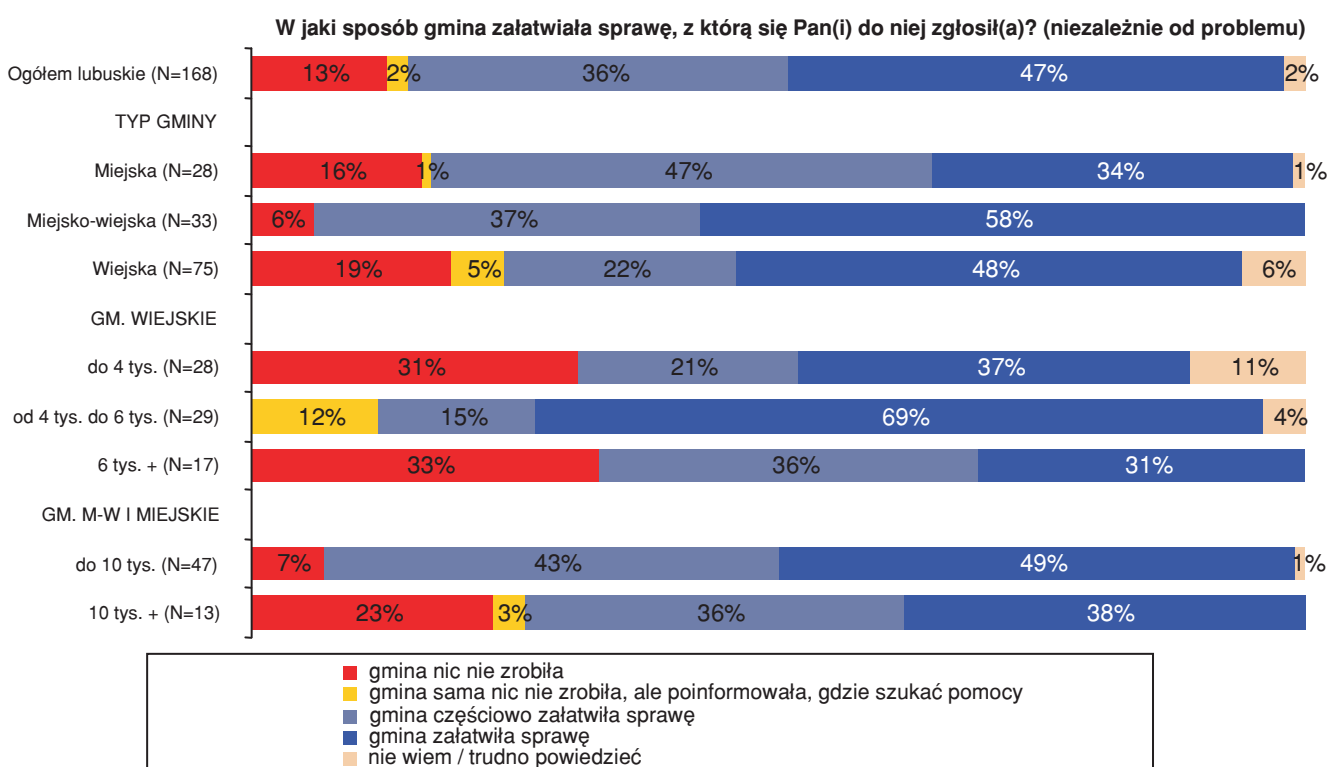
Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Z deklaracji osób niepełnosprawnych wynika, że w województwie lubuskim największą liczbę spraw we własnym zakresie załatwiają gminy miejsko wiejskie, w szczególności te mniejsze. Stosunkowo dobrze wedle deklaracji niepełnosprawnych radzą sobie także średniej wielkości gminy wiejskie.

Najczęściej, odsyłanie osób niepełnosprawnych z przysłowiowym kwitkiem bądź kierowanie do innej instytucji, praktykowane jest w najmniejszych i największych gminach wiejskich, a także w największych gminach miejskich i miejsko-wiejskich.

Deklaracje przedstawicieli samorządów gminnych korespondują z opiniami osób niepełnosprawnych. Niezależnie od wielkości i typu gminy raczej trafnie oceniają swoją skuteczność w załatwianiu spraw, z jakimi zgłaszają się niepełnosprawni – choć wykazują się w tej sprawie zdecydowanie mniejszym krytycyzmem. Żadna gmina nie oceniła swoich działań źle, w przeciwieństwie do ocen osób niepełnosprawnych.

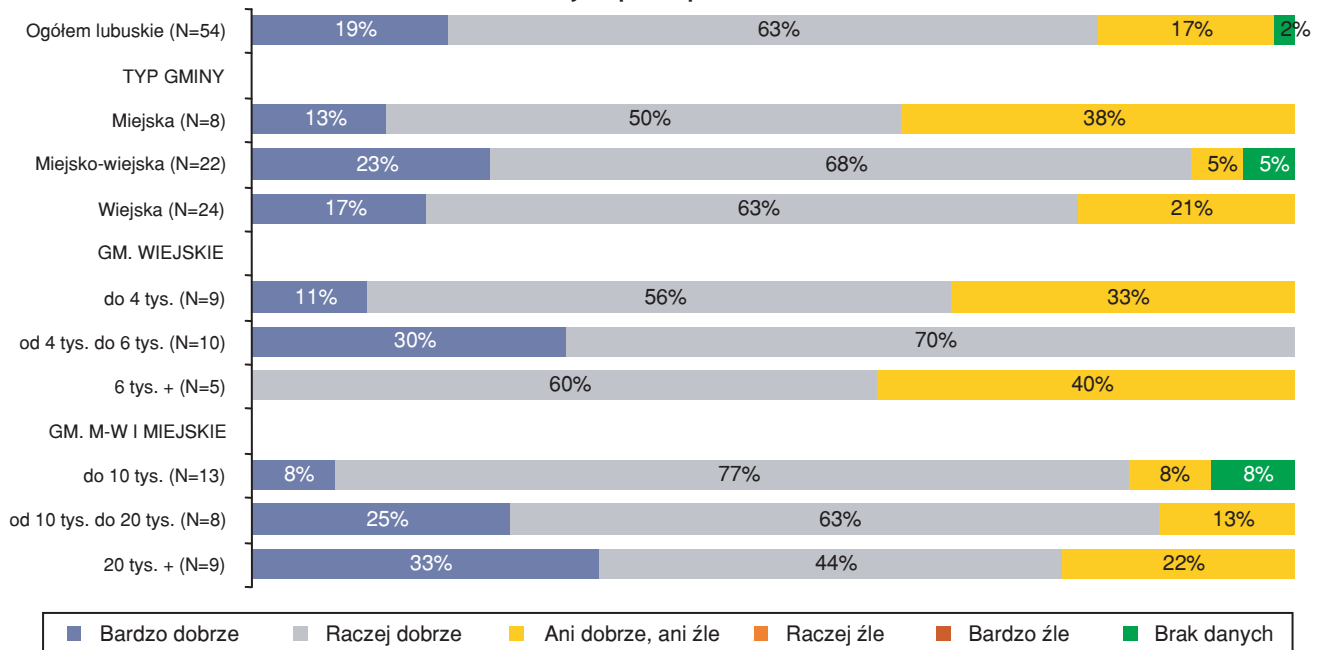
Z pozytywnym załatwianiem problemów osób niepełnosprawnych we własnej opinii lepiej radzą sobie gminy miejskie, którym daje się załatwić pozytywnie ponad 73% spraw. W przypadku gmin wiejskich mamy do czynienia z ciekawą zależnością – im większa gmina, tym mniej problemów udaje jej się rozwiązać. Należy jednak pamiętać, że ocena sprawności w rozwiązywaniu problemów, z jakimi zgłaszają się osoby niepełnosprawne może być bardzo subiektywna. Jest silnie zależna od liczby, skali i przede wszystkim złożoności problemów.

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, województwo lubuskie, N=168

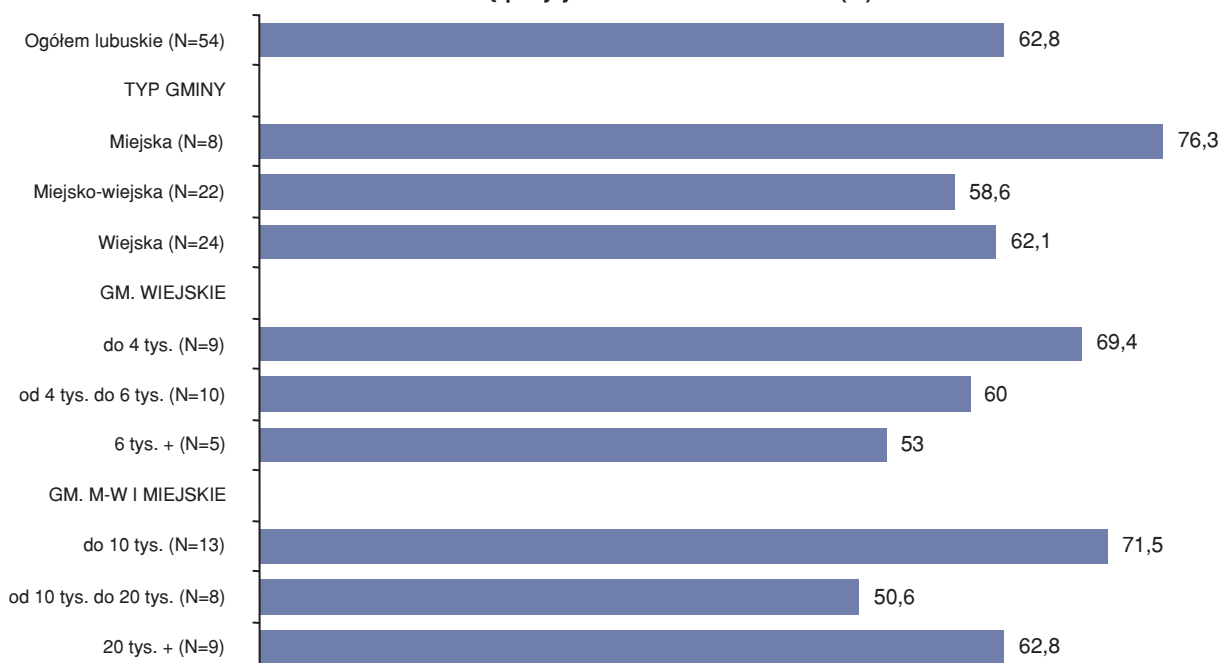
Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Jak w Pana(i) opinii gmina radzi sobie z załatwianiem spraw, z którymi zgłaszają się osoby niepełnosprawne?

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, województwo lubuskie N=54

Jaki średnio odsetek spraw i problemów, z jakimi zgłaszają się osoby niepełnosprawne, udaje się pozytywnie załatwić? - ŚREDNIE (%)

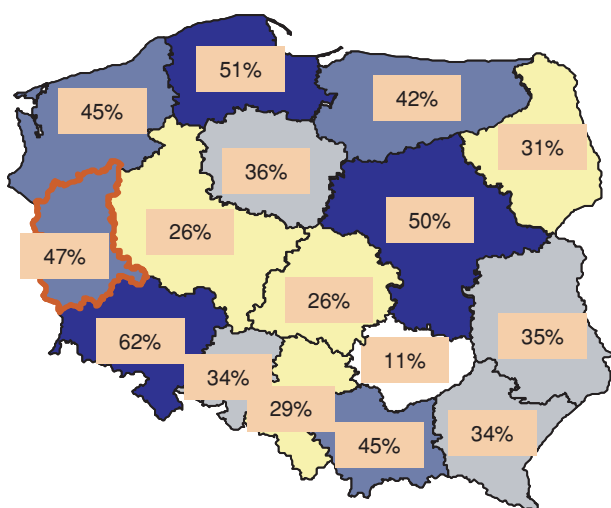

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, województwo lubuskie N=54

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Województwo lubuskie pod względem sprawności gmin w pomocy osobom niepełnosprawnym wypada w opinii własnych samorządów bardzo dobrze na tle innych regionów. Ponadto raczej spójne są oceny osób niepełnosprawnych i przedstawicieli samorządów gminnych w tej kwestii.

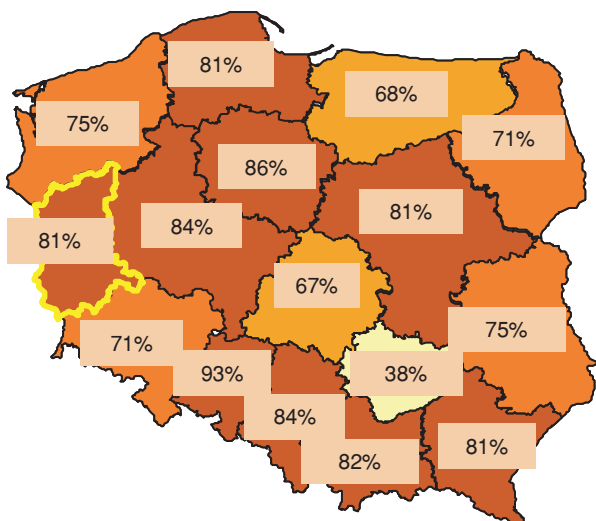
Odsetek niepełnosprawnych deklarujących, iż gmina „załatwiła sprawę”

Analizując opinie osób niepełnosprawnych na temat skuteczności działań gminy w odniesieniu do ich problemów, a także deklaracje lubuskich gmin w zakresie odsetka pozytywnie załatwionych spraw i problemów widać wyraźnie, że województwo lubuskie plasuje się nieco powyżej poziomu przeciętnego.

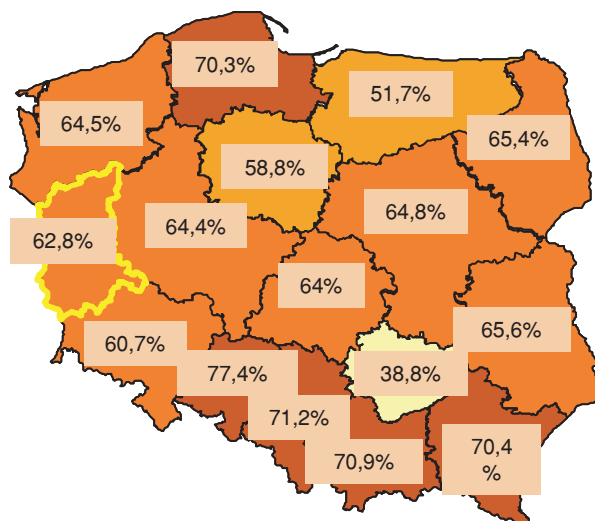
Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Odsetek deklarujących, iż gmina „radzi sobie z załatwianiem spraw” osób niepełnosprawnych

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Średni odsetek załatwionych spraw i problemów, z jakimi zgłaszają się osoby niepełnosprawne

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Biorąc pod uwagę wszystkie badane aspekty satysfakcji, stworzyliśmy wskaźnik oceny pracy urzędów gminnych. Nie obserwujemy istotnych różnic w poziomie zadowolenia ze względu na typ i wielkość gminy. Widoczne są natomiast pewne zróżnicowania regionalne. Relatywnie większą satysfakcję z funkcjonowania urzędów gminnych wyrażają mieszkańcy województw Polski północno-zachodniej. Najmniej zadowoleni są zaś mieszkańcy Polski centralnej i wschodniej.

Województwo lubuskie, zarówno pod względem ocen gmin i niepełnosprawnych, jak i pod względem sumarycznego wskaźnika oceny pracy urzędów gminnych, wypada pozytywnie na tle innych regionów, podobnie jak sąsiadujące z nim województwa.

SKALA: [5] Bardzo dobrze, [4] Raczej dobrze, [3] Ani dobrze ani źle, [2] Raczej źle, [1] Bardzo źle

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

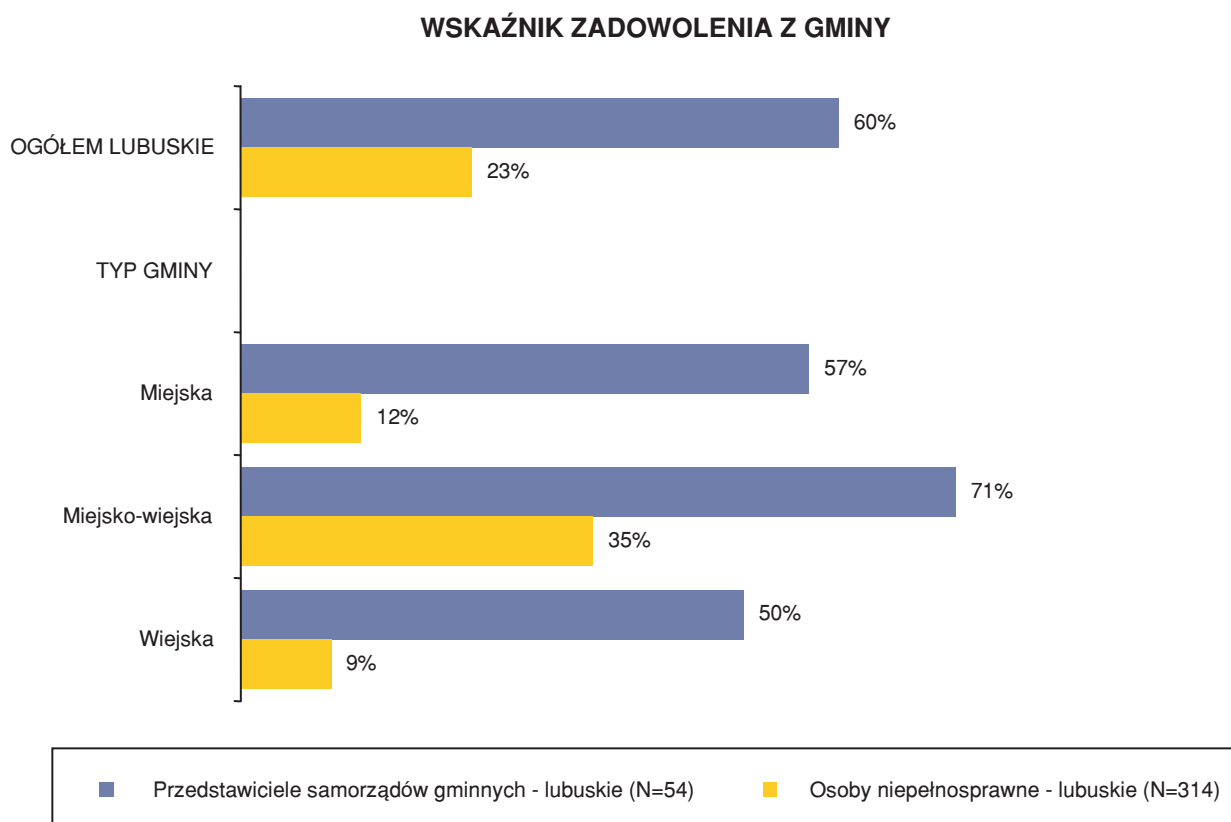
Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Podsumowując tę część wyników badań dla osób niepełnosprawnych oraz samorządów gminnych stworzyliśmy sumaryczny wskaźnik **ZADOWOLENIA Z GMINY**. W tym pierwszym przypadku pokazuje on, jak osoby niepełnosprawne postrzegają gminę, w drugim zaś, jak gmina postrzega samą siebie. Wskaźnik ten jest średnią arytmetyczną odsetka odpowiedzi pozytywnych w dwóch badanych aspektach:

- ❑ Oceny działań władz samorządowych na rzecz osób niepełnosprawnych (gmina robi bardzo dużo + gmina robi dość dużo)
- ❑ Oceny z perspektywy czasu działań samorządowych na rzecz osób niepełnosprawnych (gmina robi dużo więcej + robi trochę więcej)

W województwie lubuskim zadowolenie samorządów z własnej działalności na rzecz osób niepełnosprawnych najmniejsze jest w gminach wiejskich i miejskich. Znacznie lepsze oceny wystawiają sobie gminy miejsko-wiejskie. Podobne tendencje widać w przypadku ocen gmin przez osoby niepełnosprawne.

Należy też zwrócić uwagę na ogromne rozbieżności w ocenach dokonywanych przez osoby niepełnosprawne i przedstawicieli samorządów gminnych. Oceny jakie wystawiają sobie gminy są bez porównania bardziej pozytywne w stosunku do odczuć osób niepełnosprawnych.

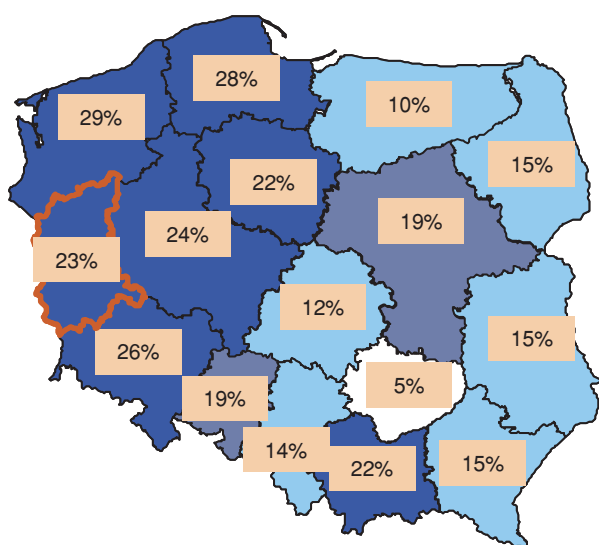
Samorządy gminne jako źródło pomocy osobom niepełnosprawnym

Zadowolenie osób niepełnosprawnych z działalności gmin rozkłada się w sposób systematyczny (poniekąd zgodny z ekonomicznymi podziałami kraju) – dzieli Polskę na dwie części. Relatywnie bardziej zadowolony zachód kraju i bardziej pokrzywdzony wschód. Większość samorządów gminnych, mówiąc o swojej aktywności dobrze wpasowuje się w tę konwencję, choć należy zwrócić uwagę na pewne wyjątki. Niewspółmiernie dobre oceny, w stosunku do opinii samych osób niepełnosprawnych wystawiają sobie gminy z województwa warmińsko-mazurskiego, podkarpackiego oraz śląskiego.

Województwo lubuskie pod względem obydwu wskaźników należy do grupy województw plasujących się tuż powyżej średniej ogólnokrajowej.

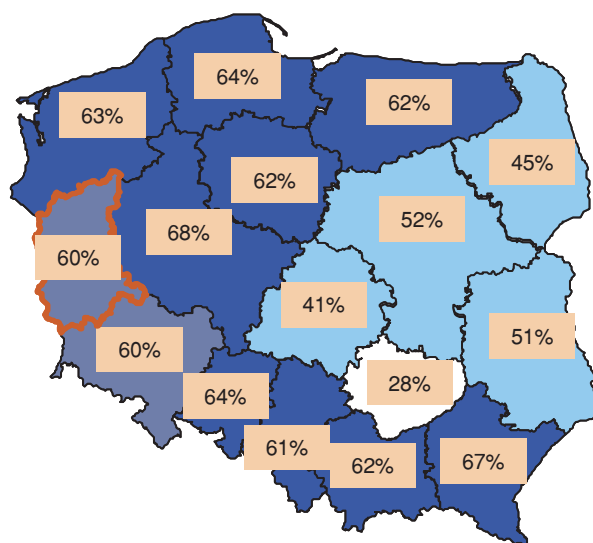
Wskaźnik zadowolenia z gminy

Osoby niepełnosprawne
ŚREDNI WSKAŹNIK: 18%

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Samorządy gminne
ŚREDNI WSKAŹNIK: 57%

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

**6. Ocena działań samorządów gminnych
w zakresie rehabilitacji zawodowej
osób niepełnosprawnych**

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

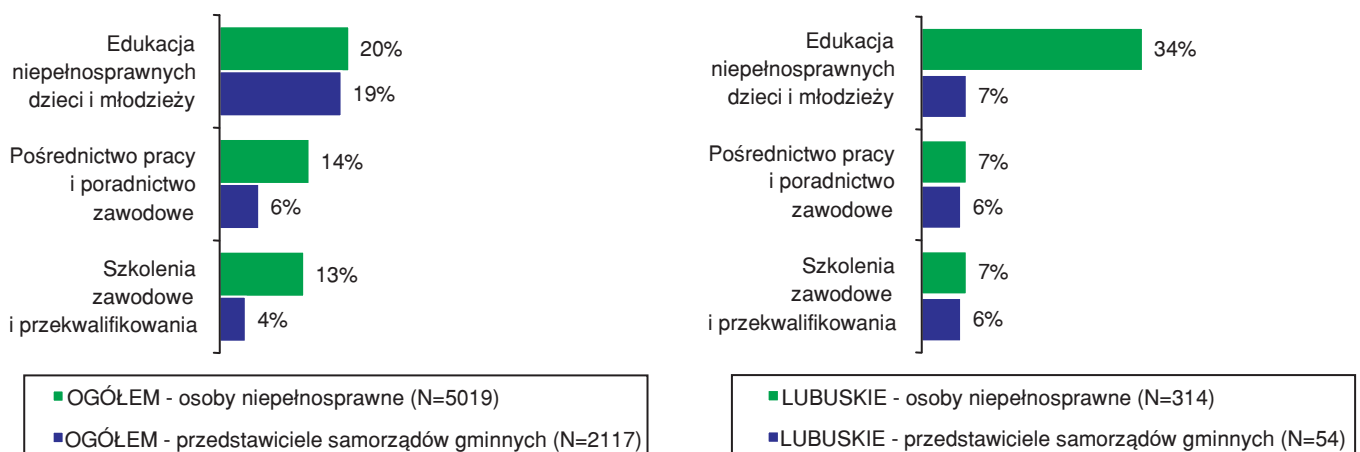
Zdecydowana większość samorządów gminnych nie podejmuje żadnych działań na rzecz rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Ogółem, niemal co piąta gmina wspiera (finansuje lub dofinansowuje) edukację niepełnosprawnych dzieci i młodzieży. Kwestią otwartą jest jednak, na ile gminy wskazywały tu wyłącznie działania skierowane do osób niepełnosprawnych, a na ile ogólne zadania w zakresie edukacji (np. remont szkoły). Działania związane z pośrednictwem pracy, poradami zawodowymi, szkoleniami i kursami przekwalifikowującymi są bardzo rzadkie – podejmuje je tylko co dwudziesta gmina. Skala problemu jest jednak w ocenie samych gmin dużo większa – blisko co piąta gmina twierdzi, iż zgłaszają się do niej osoby niepełnosprawne w związku z problemami w znalezieniu pracy.

Samorzady gminne z województwa lubuskiego w podobnym stopniu jak ogół gmin, angażują się w działania związane z pośrednictwem pracy, poradnictwem zawodowym oraz szkoleniami zawodowymi dla osób niepełnosprawnych. Natomiast ponad dwukrotnie rzadziej, niż ogółem, podejmują działania w zakresie edukacji niepełnosprawnych dzieci i młodzieży.

W województwie lubuskim jedynie w przypadku wsparcia edukacji dzieci i młodzieży wyobrażenia niepełnosprawnych o działaniach gminy przekraczają rzeczywiste zaangażowanie gminy. Tymczasem, w działania dotyczące pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego oraz organizacji szkoleń zawodowych gminy angażują się mniej więcej w takim stopniu, w jakim oceniają to ich mieszkańcy.

Czy gmina podejmuje/ finansuje lub dofinansowuje następujące działania na rzecz osób niepełnosprawnych?
(WSKAZANIA WSPOMAGANE)

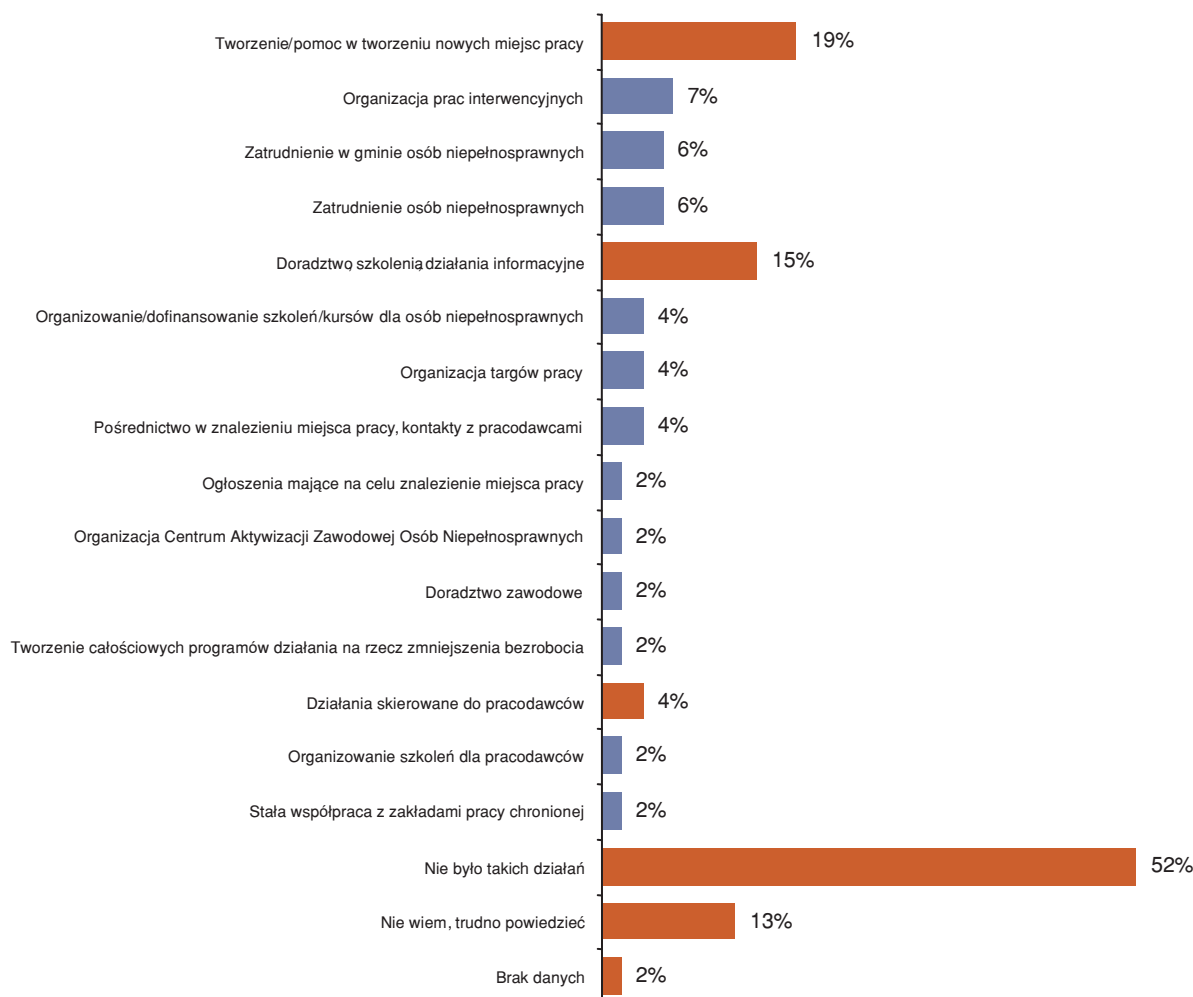
Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

W konsekwencji małej aktywności gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej - 73% niepełnosprawnych miało problem ze wskazaniem działań na rzecz zmniejszenia bezrobocia w tej grupie. 22% badanych wyraziło przekonanie, iż w ich gminach takich działań w ogóle nie było. Również 52% przedstawicieli samorządów gminnych stwierdza, iż nie podejmowało tego typu działań. Ponadto, 13% gmin nie umiało wskazać przykładów takich działań, zaś w przypadku 2% nie mamy w tym zakresie żadnych danych – gminy te najprawdopodobniej w znakomitej większości po prostu ich nie podjęły.

Jedynie 33% lubuskich gmin może pochwalić się jakimikolwiek działaniami lub inicjatywami na rzecz zmniejszenia bezrobocia niepełnosprawnych.

W województwie lubuskim niemal co piąta gmina angażuje się w tworzenie lub pomoc w tworzeniu nowych miejsc pracy. Ponadto 15% podejmuje zadania w zakresie doradztwa, szkoleń i działań informacyjnych. Tylko 4% lubuskich gmin kieruje swoje działania do pracodawców.

Przykłady działań lub inicjatyw zrealizowanych w 2005 lub 2006 roku na rzecz zmniejszenia bezrobocia niepełnosprawnych? - wskazania spontaniczne

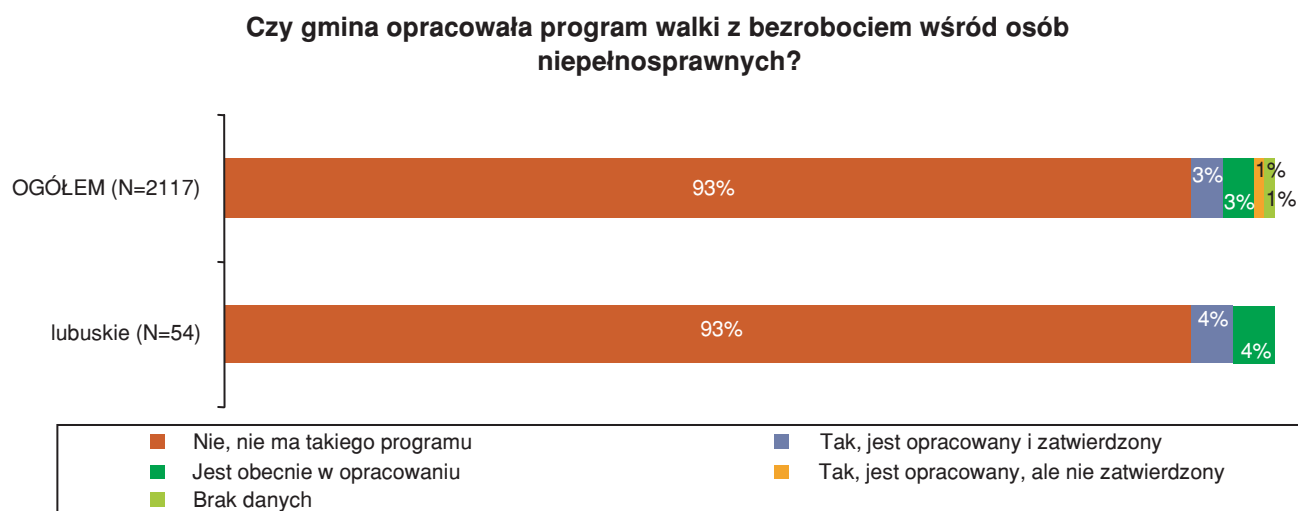

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, województwo lubuskie, N=54

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

W porównaniu z aktywnością w zakresie rehabilitacji zawodowej jeszcze mniejsze jest zaangażowanie gmin w tworzenie instytucjonalnych ram w postaci programów lub strategii zmniejszenia bezrobocia wśród niepełnosprawnych. Ogromna większość lubuskich gmin (93%) nie ma opracowanego tego typu programu. Jedynie w przypadku 4% gmin taki program został opracowany i zatwierdzony, zaś 4% gmin właśnie jest w trakcie opracowywania.

Województwo lubuskie nie odbiega znacząco pod tym względem od skali kraju.

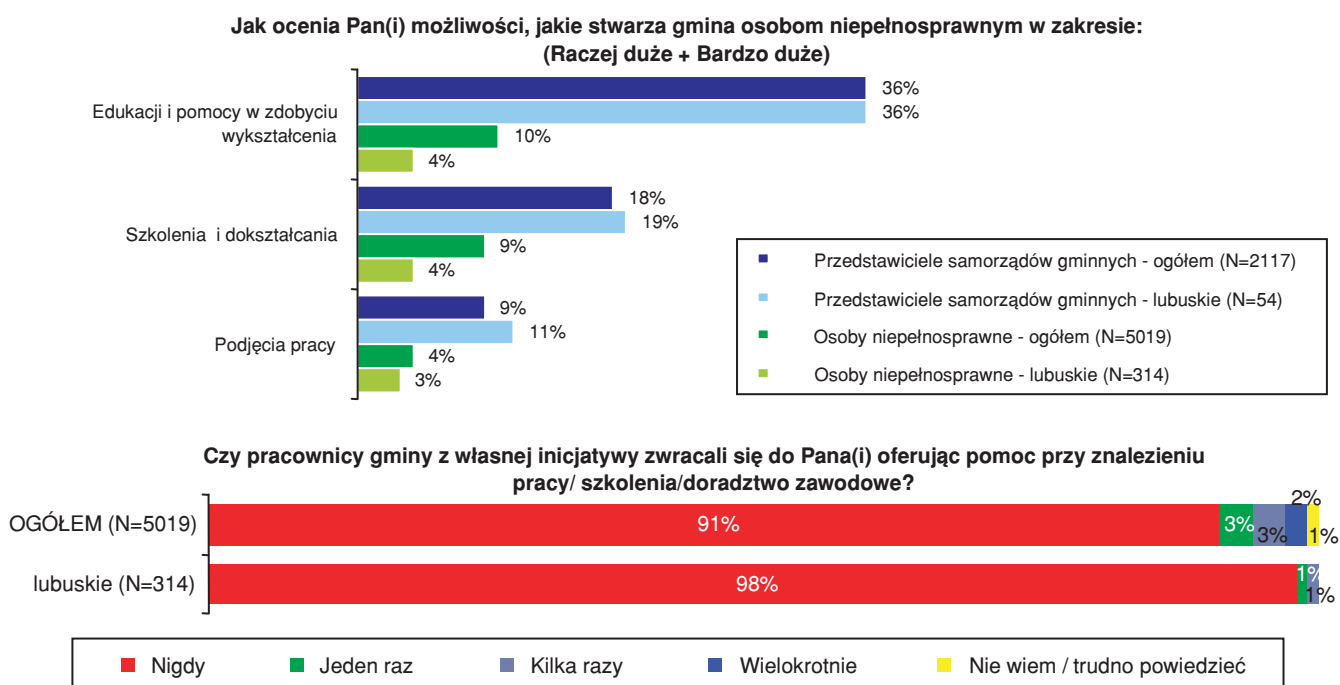
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

W stosunku do oczekiwań osób niepełnosprawnych aktywność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej jest w województwie lubuskim zdecydowanie za mała, zaś w przypadku większości działań na tym polu można mówić o całkowitym jej braku. Dlatego też w regionie tym **zdecydowana większość niepełnosprawnych i znaczny odsetek samorządów gminnych negatywnie ocenia działalność gmin na rzecz możliwości podjęcia pracy i podnoszenia kwalifikacji.**

Zauważmy, że przedstawiciele lubuskich samorządów nie do końca zdają sobie sprawę z potrzeb niepełnosprawnych w tym zakresie. Oceny możliwości, jakie stwarzają gminy w zakresie rehabilitacji zawodowej dokonywane przez ich przedstawicieli są tak samo pozytywne, jak w skali kraju i jednocześnie znacznie lepsze, niż te wystawiane im przez niepełnosprawnych mieszkańców.

O niezaprzeczalnym braku zaangażowania lubuskich gmin w aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych świadczy również fakt, że praktycznie żaden niepełnosprawny nie doświadczył zainteresowania i nie spotkał się z inicjatywą pracowników gmin w tym zakresie. 98% niepełnosprawnych twierdzi, iż nikt nigdy nie zwracał się do nich oferując pomoc przy znalezieniu pracy, szkoleń lub doradztwa zawodowego.

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Trudno jest określić, czy przy uzyskaniu zewnętrznego wsparcia związanego z realizacją zadań na rzecz aktywizacji zawodowej niepełnosprawnych lubuskie gminy chętniej podejmowałyby tego typu działania. Obecny brak aktywności i doświadczeń w tym zakresie znacznie utrudniłby bowiem efektywną realizację takich zadań.

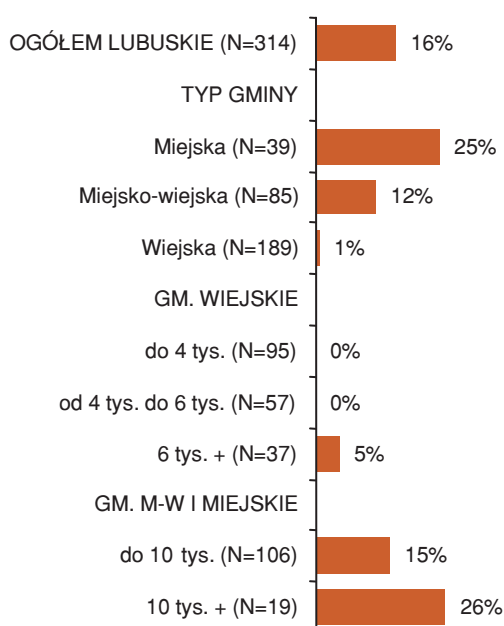
Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

Aktywność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej wydaje się być mocno związana z typem i wielkością gminy. Podobnie obserwujemy duże zróżnicowanie opinii niepełnosprawnych o działaniach gmin dotyczących aktywizacji zawodowej, w zależności od ich miejsca zamieszkania.

W województwie lubuskim działania w zakresie rehabilitacji zawodowej istotnie częściej podejmują samorządy z gmin miejskich, w szczególności tych największych. W gminach wiejskich tego typu aktywność w zasadzie nie występuje – działania podjęła tylko jedna gmina wiejska.

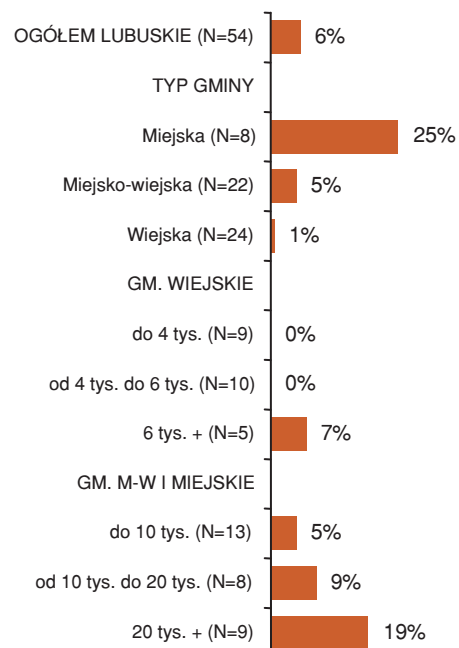
W zgodzie z rzeczywistą aktywnością gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej pozostają opinie osób niepełnosprawnych. Według respondentów **relatywnie najlepiej radzą sobie największe gminy miejskie**. Z najgorszą oceną możliwości, jakie stwarza gmina osobom niepełnosprawnym w zakresie rehabilitacji zawodowej mamy do czynienia w przypadku gmin wiejskich.

PRZECIĘTNY ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH WSKAZUJĄCYCH, IŻ GMINA PODEJMOWAŁA DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, województwo lubuskie N=314

PRZECIĘTNY ODSETEK GMIN WSKAZUJĄCYCH, IŻ PODEJMOWAŁY DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, województwo lubuskie N=54

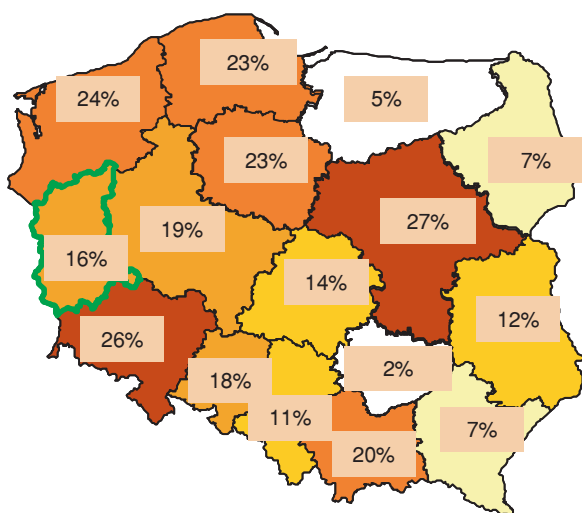
Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

Województwo lubuskie należy do regionów o najmniejszej aktywności gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Jako jedyne województwo z zachodniej części Polski charakteryzuje się niższym od średniej wskaźnikiem aktywności gmin. Pod tym względem bardziej podobne jest do województw ze ściany wschodniej.

Należy jednak podkreślić, iż aktywność gmin pod względem rehabilitacji zawodowej nawet w najlepszych pod tym względem województwach nie jest satysfakcjonująca. Zatem, choć województwo lubuskie wypada poniżej średniej ogólnokrajowej, nie jest to cecha typowa wyłącznie dla tego regionu.

W porównaniu z innymi województwami niepełnosprawni z regionu lubuskiego ponad dwukrotnie przeszacowują skalę aktywności gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej.

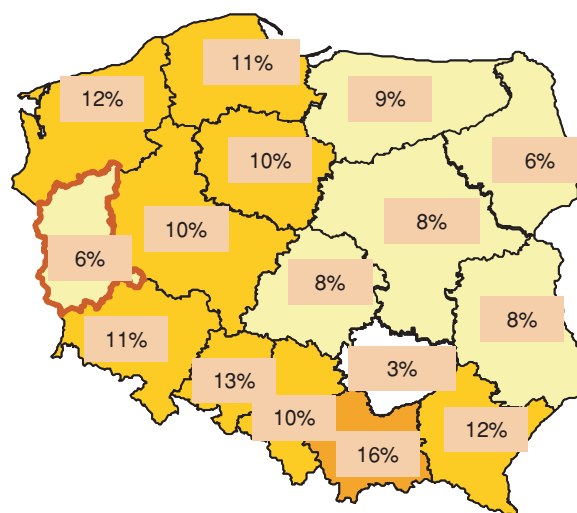
PRZECIĘTNY ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH WSKAZUJĄCYCH, IŻ GMINA PODEJMOWAŁA DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ

ŚREDNIO 16%

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

PRZECIĘTNY ODSETEK GMIN WSKAZUJĄCYCH, IŻ PODEJMOWAŁY DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI ZAWODOWEJ

ŚREDNIO 10%

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

7. Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Samorządy gminne w województwie lubuskim przejawiają większą aktywność w zakresie poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych i ich rehabilitacji społecznej, niż miało to miejsce w przypadku działań dotyczących rehabilitacji zawodowej. Z drugiej jednak strony należy podkreślić, że skala działań realizowanych przez gminy w zakresie rehabilitacji społecznej kształtuje się w tym regionie na poziomie kraju. Nie dorównuje ona także oczekiwaniom formułowanym przez osoby niepełnosprawne.

Wsparcie udzielane przez samorządy gminne ma charakter pomocy podstawowej – choć najbardziej potrzebnej, to jednak nieadresowanej specyficznie do niepełnosprawnych. Gminy obejmują opieką i pomocą jedynie część tej grupy – osoby kwalifikujące się najczęściej do pomocy społecznej lub socjalnej. Nie wychodzą także z inicjatywą, nie kontaktują się z osobami potrzebującymi pomocy, ale czekają, aż zainteresowani sami się po nią zgłoszą. Tutaj należy zatem upatrywać źródła negatywnych ocen zainteresowania i zaangażowania samorządów gminnych formułowanych przez niepełnosprawnych mieszkańców gmin.

Należy zwrócić uwagę, iż zarówno w województwie lubuskim, jak i w innych regionach, zasadnicza, największa część pomocy udzielanej przez gminy osobom niepełnosprawnym, czyli podstawowe wsparcie pieniężne, materialne i bytowe nie jest adresowana specyficznie do nich. Pod względem obsługi petenta i źródła finansowania pomoc ta powinna być traktowana jako społeczna lub socjalna (która wchodzi w zakres zadań gminy). Te najprostsze działania nie wymagają od gmin zaangażowania, dobrej organizacji czy specjalnych kompetencji. I chociaż niewątpliwie osoby niepełnosprawne kwalifikują się do udzielenia im tego typu pomocy, odbywa się to kosztem innych osób – niekoniecznie niepełnosprawnych, które w podobnej sytuacji bytowej lub materialnej również uzyskałyby wsparcie. Warto dodać, iż na te najbardziej powszechne, podstawowe działania, z których jednocześnie korzysta najwięcej osób, przeznaczanych jest najwięcej pieniędzy.

Warto także zaznaczyć, iż skala tej pomocy w województwie lubuskim kształtuje się na poziomie przeciętnym. Oczekiwania osób niepełnosprawnych w tym zakresie są dużo większe, czego wyrazem może być przeświadczenie tej grupy o dużo większej aktywności gmin, niż ta rzeczywiście deklarowana przez samorządy.

Do częściej udzielanych form wsparcia należy zaliczyć turnusy rehabilitacyjne, które finansuje lub dofinansowuje 28% lubuskich gmin. W pozostałe działania angażuje się mniej, niż 20% gmin. Do częściej podejmowanych zadań należą pomoc prawna (19%), zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny (17%), likwidacja barier architektonicznych (15%) oraz tworzenie i dofinansowywanie warsztatów terapii zajęciowej (15%). Pozostałe działania podejmowane są sporadycznie.

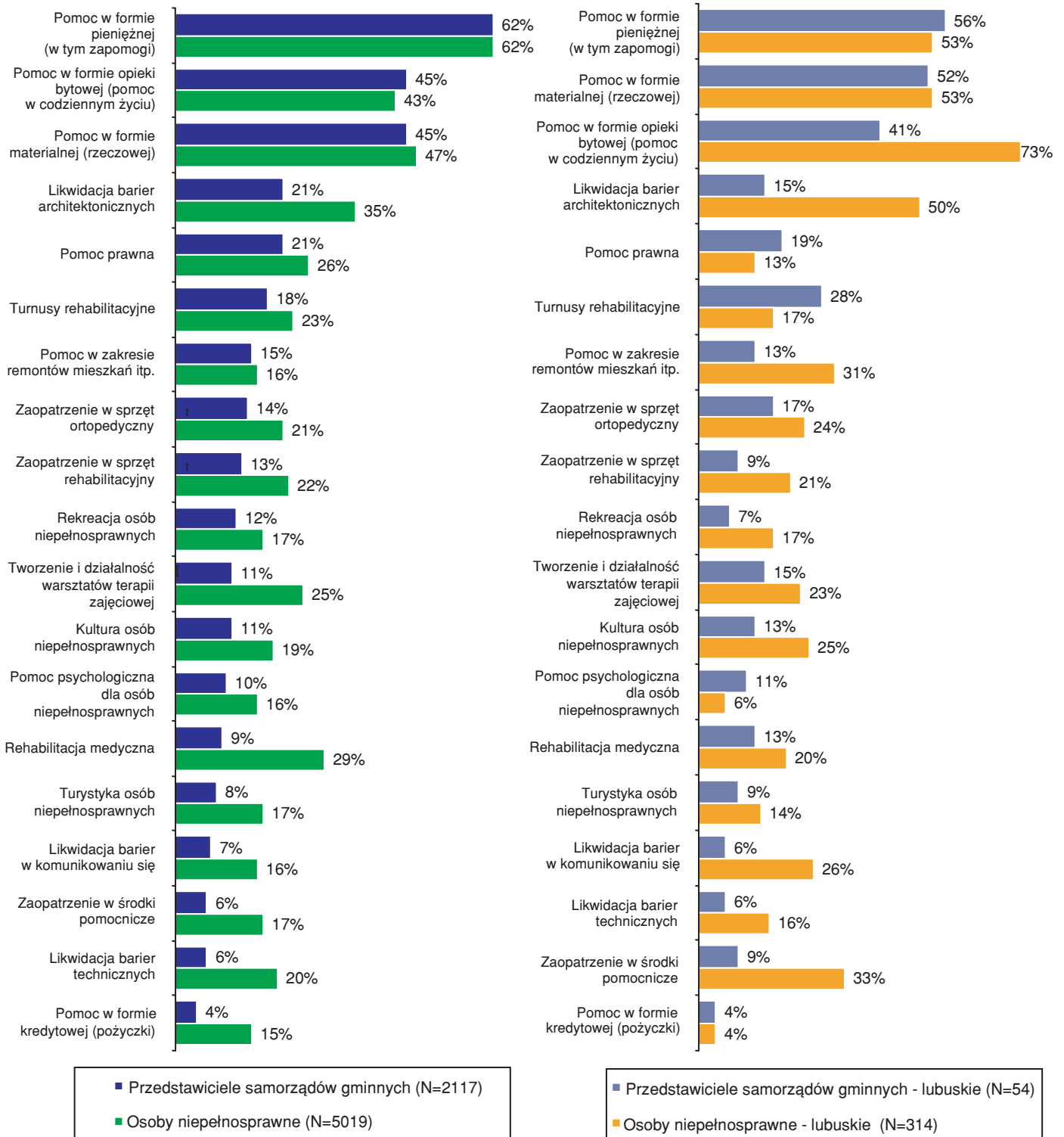
Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Jednocześnie, w przypadku większości z tych działań, **niepełnosprawni z województwa lubuskiego są zdania, że samorządy gminne robią więcej, niż w rzeczywistości (wedle deklaracji gmin)**. Tak silne przekonania o podejmowaniu przez samorządy zadań związanych z pomocą osobom niepełnosprawnym są najprawdopodobniej wyrazem dużych oczekiwań tych osób wobec gmin.

Można podejrzewać, że **gdyby samorządy gminne otrzymały dodatkowe środki finansowe i wsparcie w realizacji zadań w zakresie rehabilitacji społecznej, poprawiłaby się nie tylko pomoc osobom niepełnosprawnym, ale także pozostałym mieszkańcom gminy w trudnej sytuacji materialnej lub bytowej**. Część środków, które obecnie gminy przeznaczają na pomoc niepełnosprawnym – nie tylko na zapomogi, ale też na dofinansowanie leczenia czy sprzętu – mogłaby bowiem być przeznaczona dla innych osób. Natomiast gminy mogłyby w większym zakresie dotrzeć do osób niepełnosprawnych z pomocą adresowaną specyficznie do tej grupy.

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Czy gmina podejmuje/ finansuje lub dofinansowuje następujące działania na rzecz osób niepełnosprawnych? (WSKAZANIA WSPOMAGANE)

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Gdyby wziąć po uwagę wymieniane przez samorzady gminne w województwie lubuskim przykłady inicjatyw i działań zrealizowanych w 2005 lub 2006 roku na rzecz pomocy i poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie, okazałoby się, że mamy do czynienia z całkiem sporą aktywnością. Tylko 26% lubuskich gmin nie wskazało żadnych tego typu działań (24% samorządów stwierdziło, iż takich działań nie było, zaś 2% uchyliło się od odpowiedzi).

Z drugiej jednak strony, **część inicjatyw podejmowanych przez gminy na rzecz osób niepełnosprawnych wpisuje się we wspomnianą wcześniej pomoc najprostszą, a więc finansową, rzeczową i opiekuńczą.** I choć jest to zapewne powód do chluby dla samorządów gminnych, należy jednak podkreślić, że jest to wsparcie społeczne i socjalne, które niekoniecznie adresowane jest wyłącznie do niepełnosprawnych. Trudno też tego typu doraźne działania nazwać „inicjatywą”.

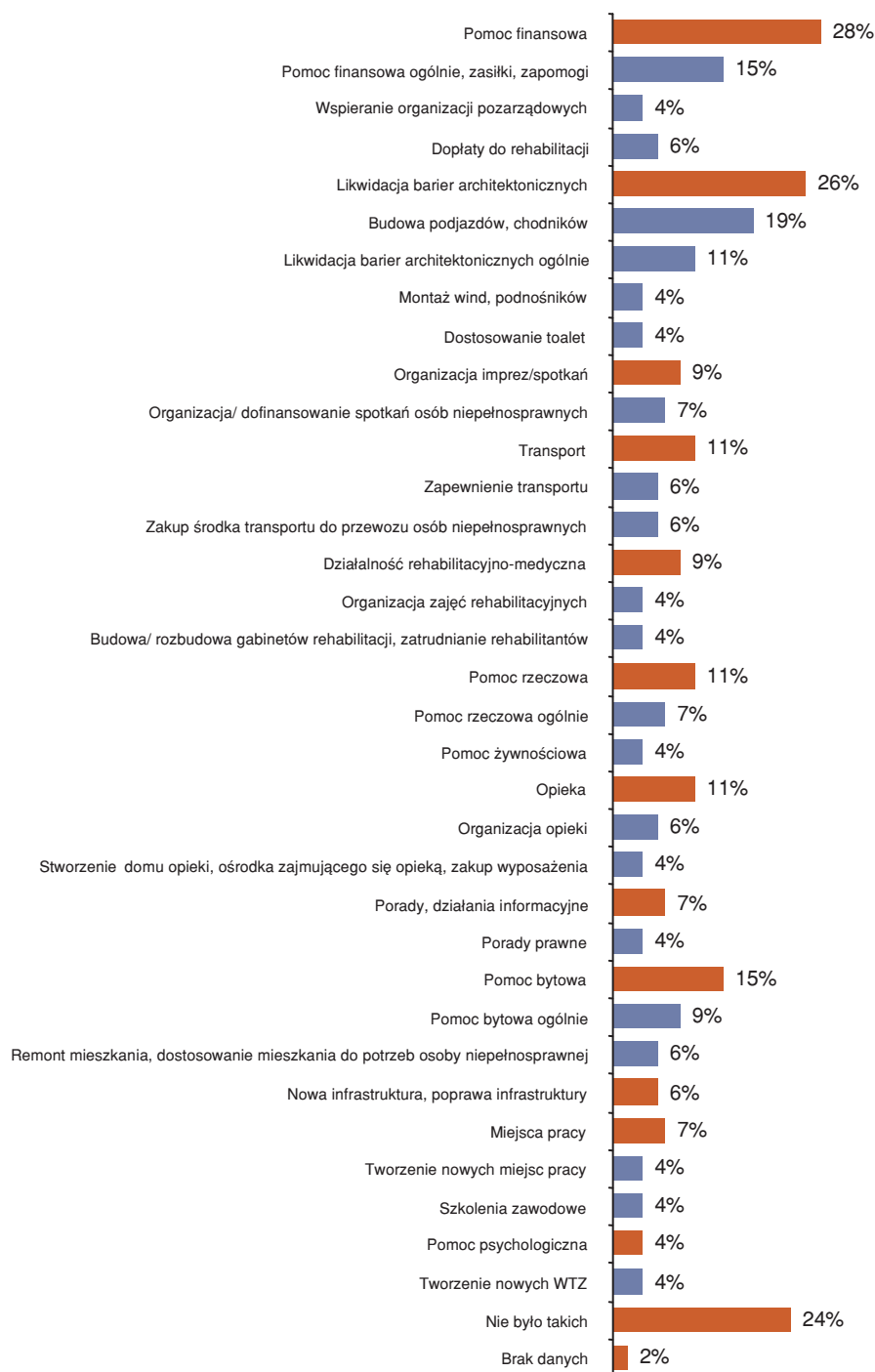
Do działań skierowanych specyficznie do grupy osób niepełnosprawnych, które samorzady gminne podjęły w 2005 lub 2006 roku, należą przede wszystkim te związane z **likwidacją barier architektonicznych, poprawą w zakresie transportu oraz organizacją imprez lub spotkań dla osób niepełnosprawnych.** Działania te, za wyjątkiem likwidacji barier architektonicznych podejmowanych przez 26% lubuskich gmin, dotyczyły co najwyżej 11% gmin.

Warto także podkreślić, iż opisana powyżej aktywność samorządów pozostała niezauważona przez niepełnosprawnych. Respondenci z województwa lubuskiego najczęściej (19%) wskazywali na działania związane z likwidacją barier architektonicznych. Jednocześnie, **aż 17% badanych zadeklarowało, iż ich gminy nie podejmowały żadnych inicjatyw, zaś co drugi miał problem ze wskazaniem jakiegokolwiek działania.**

Najbardziej zauważalne przez niepełnosprawnych działania (choć dostrzegane w dużo mniejszym zakresie w stosunku do tego, co deklarują gminy) na rzecz poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych, to obok likwidacji barier architektonicznych – pomoc psychologiczna oraz terapia.

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

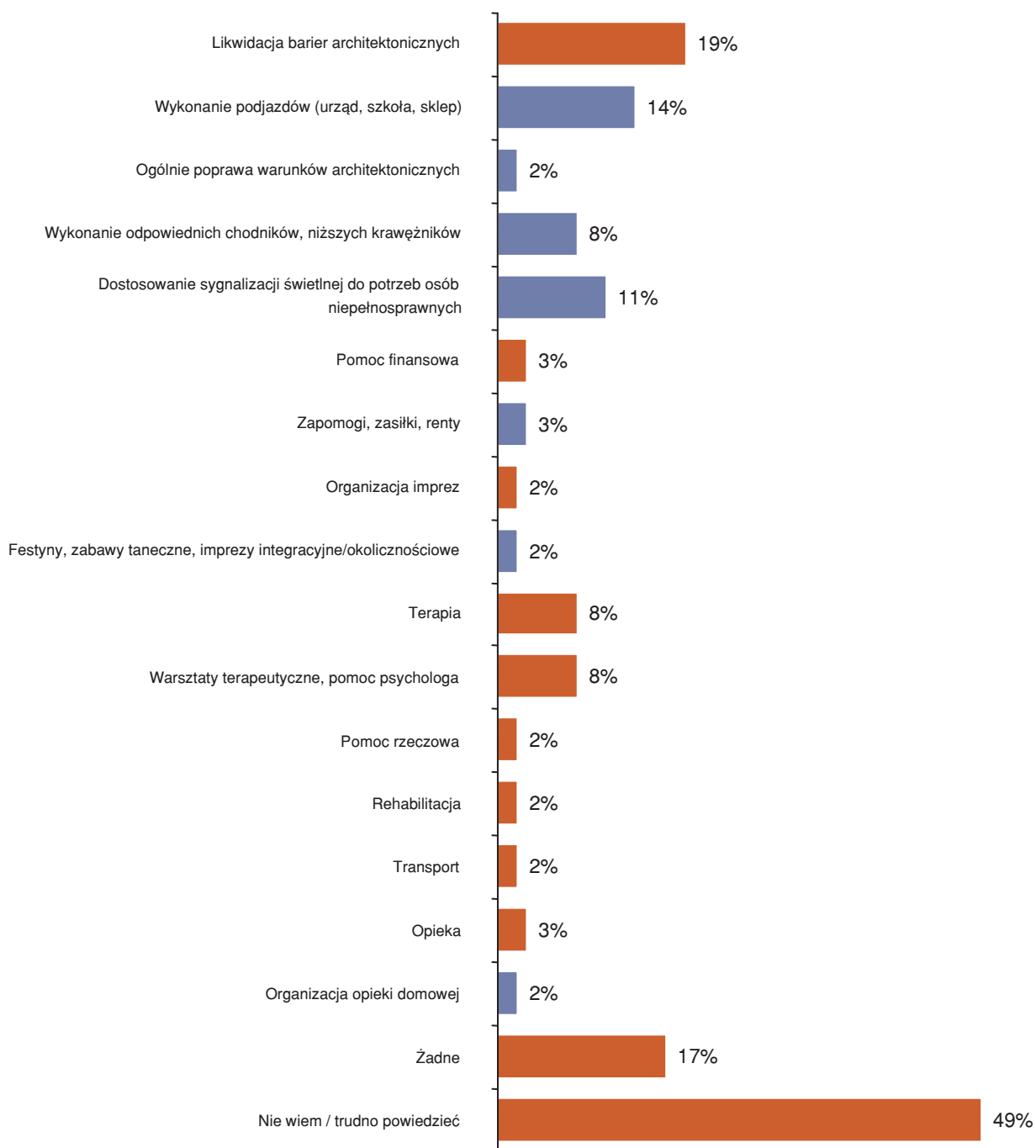
Przykłady działań i inicjatyw zrealizowanych w 2005 lub 2006 roku na rzecz pomocy i poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych w gminie - wskazania spontaniczne przedstawicieli samorządów gminnych

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, województwo lubuskie N=54

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Proszę podać przykłady działań, czy inicjatyw zrealizowanych w Pana(i) gminie na rzecz pomocy i poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych - wskazania spontaniczne osób niepełnosprawnych

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, województwo lubuskie N=314

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

W województwie lubuskim, podobnie jak w innych regionach kraju, **obserwujemy duże rozbieżności pomiędzy deklaracjami gmin i osób niepełnosprawnych w kwestii kontaktu z urzędnikami gminy.**

Podczas gdy **przedstawiciele 78% lubuskich samorządów gminnych wskazują, iż pracownicy socjalni kontaktują się z osobami niepełnosprawnymi przynajmniej raz w miesiącu, większość niepełnosprawnych (63%) stwierdza, iż żaden pracownik gminy nie odwiedził ich pytając o sytuację i potrzeby.** Ponadto, co najmniej **89% tej grupy deklaruje, iż pracownicy gminy nigdy nie zwracali się do nich z własnej inicjatywy** pytając o jakość życia i potrzeby, oferując pomoc finansową, bytową czy materialną.

Powyższą rozbieżność spotykamy także w innych województwach.

Wedle deklaracji lubuskich gmin, częstotliwość odwiedzin pracowników socjalnych u niepełnosprawnych jest nieco niższa, niż na poziomie kraju.

Wydaje się też, że **na deklarowaną częstotliwość odwiedzin u niepełnosprawnych ma wpływ typ gminy.** Częstotliwość odwiedzin największa jest w gminach wiejskich – szczególnie w przypadku odwiedzin, przynajmniej kilka razy w miesiącu. Natomiast co do gmin miejskich, to w żadnej nie odwiedza się niepełnosprawnych przynajmniej raz w tygodniu, zaś ogólna częstotliwość odwiedzin przynajmniej raz w miesiącu jest w przypadku gmin tego typu mniejsza, niż w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich. Może to wynikać z większej liczby niepełnosprawnych mieszkańców, którzy wymagają odwiedzin.

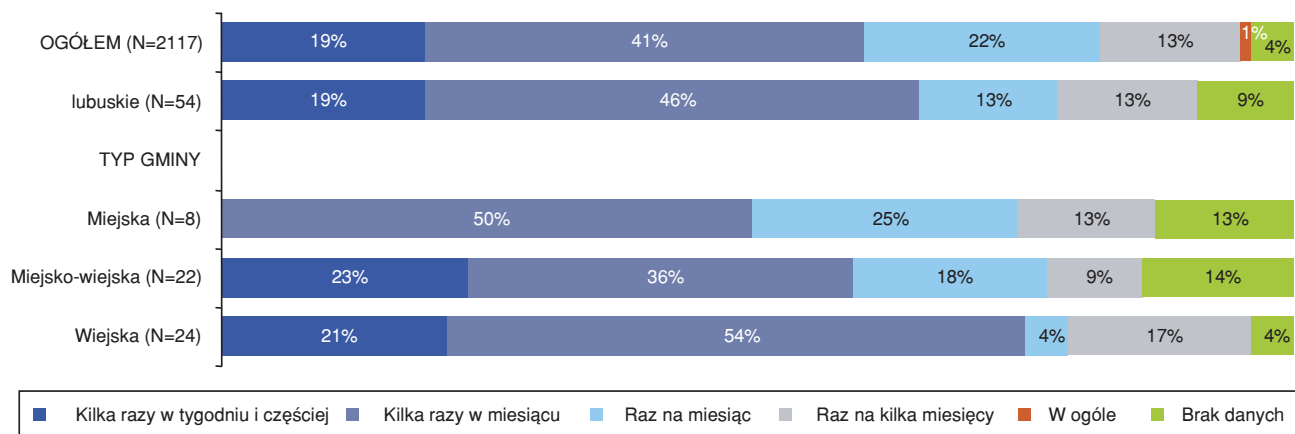
Z drugiej strony, w przypadku niepełnosprawnych mieszkańców gmin miejskich w województwie lubuskim obserwujemy znacznie niższy odsetek osób, które twierdzą, iż nigdy nie odwiedził ich pracownik gminy (36%). Wedle deklaracji mieszkańców gmin wiejskich i miejsko-wiejskich przypadków jakiegokolwiek zainteresowania ze strony pracowników gminy było znacznie mniej.

Zauważmy, iż powyżej opisane prawidłowości pokazują, że to na osobach niepełnosprawnych spoczywa główny wysiłek i inicjatywa w uzyskaniu pomocy od urzędu gminy. Tylko nieliczne gminy samodzielnie podejmują inicjatywę w tym zakresie, większość zaś czeka, aż potrzebujące pomocy osoby same się do nich zwrócą. W przypadku osób niepełnosprawnych starania takie mogą być bardzo utrudnione. Stosunkowo częste odwiedziny u osób niepełnosprawnych, jakie wedle deklaracji mają miejsce, mogą dotyczyć tylko niektórych niepełnosprawnych mieszkańców. Większość ze swoimi problemami pozostaje sama i być może nawet nie wie, gdzie mogłaby poszukiwać pomocy.

Wyniki badania sugerują, iż omawianymi wcześniej działaniami gmin objęta jest jedynie mała część grupy osób niepełnosprawnych, czego nie oddają trafnie pytania kwestionariusza – pytaliśmy bowiem o sam fakt pomocy, a nie o skalę tej pomocy.

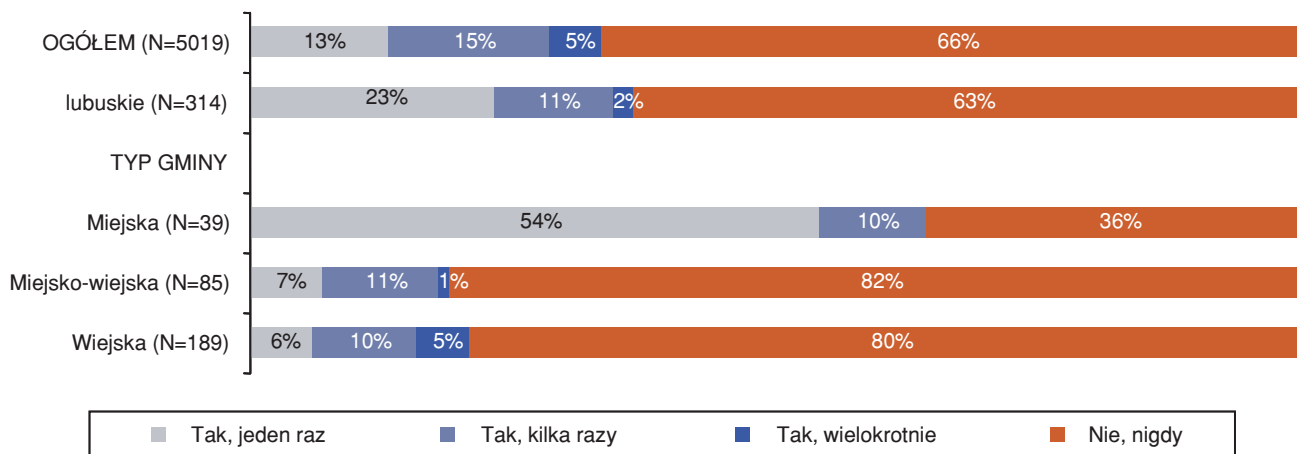
Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Jak często pracownicy socjalni gminy kontaktują się z osobami niepełnosprawnymi?

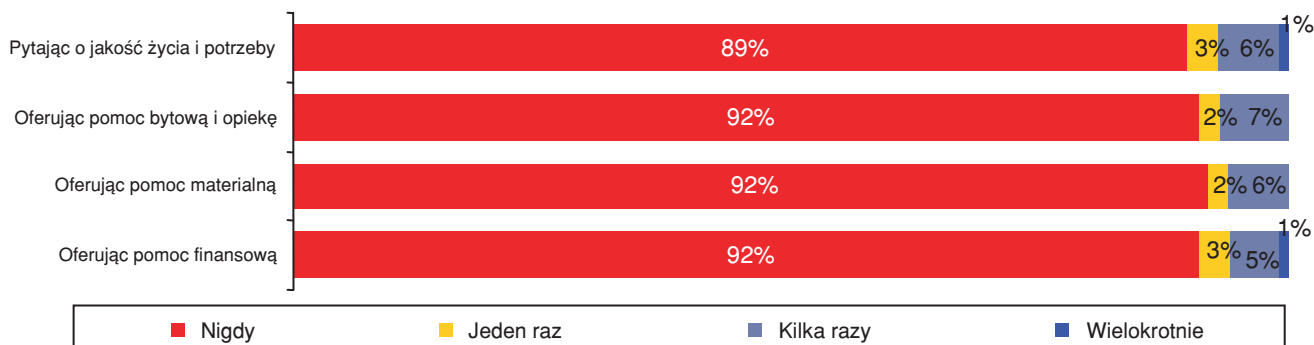
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Czy pracownicy gminy byli u Pana(i) w domu, żeby ocenić Pana(i) sytuację i potrzeby?

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Czy pracownicy gminy z własnej inicjatywy zwracali się do Pana(i)?

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, województwo lubuskie N=314

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

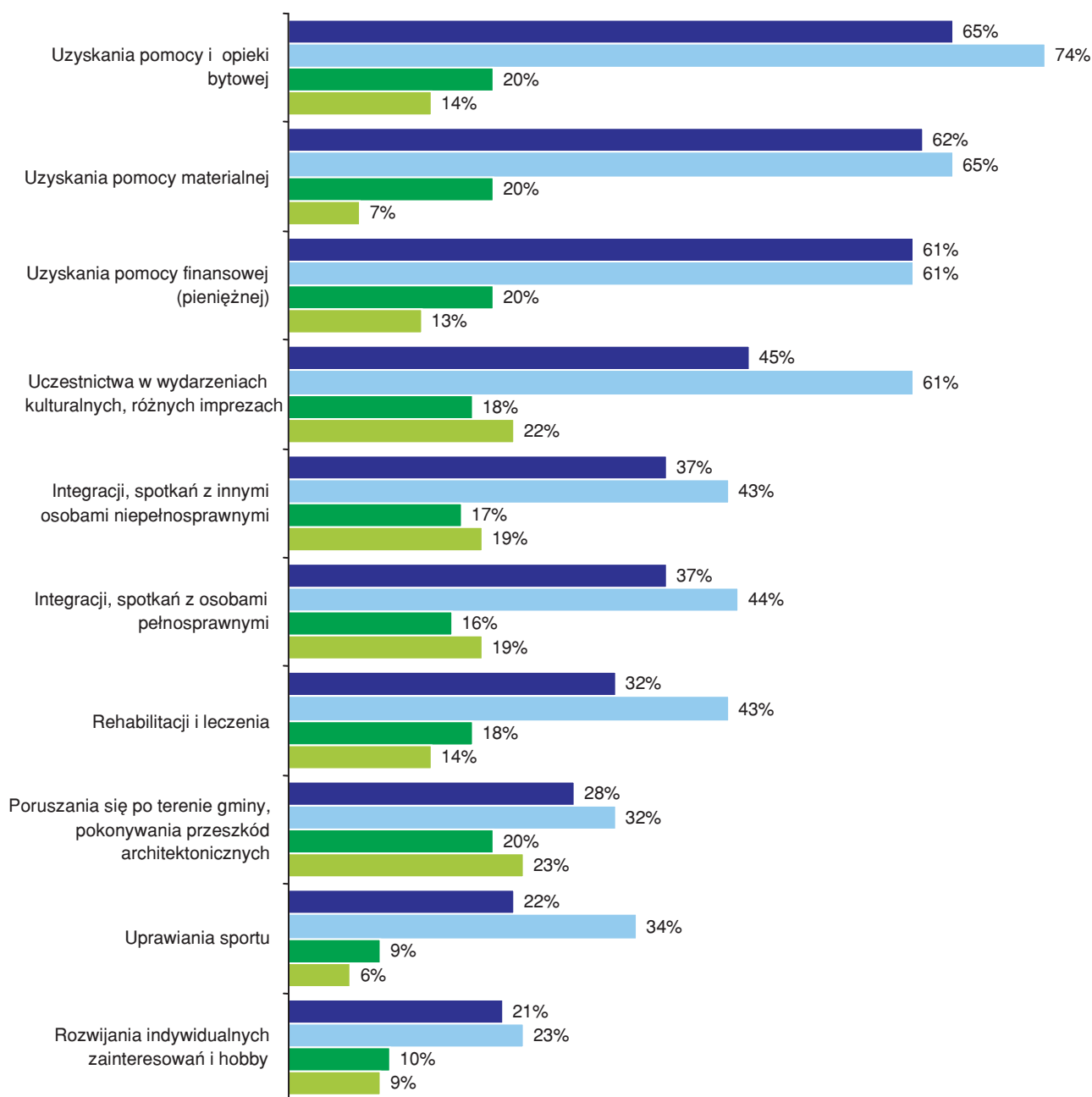
Zwróćmy uwagę na ogromne rozbieżności ocen dotyczących rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych formułowanych przez przedstawicieli tej grupy oraz samorządy gminne. Województwo lubuskie zasadniczo nie odbiega pod tym względem od ogółu kraju, choć przedstawiciele gmin z tego regionu oceniają możliwości swoich gmin znacznie lepiej w stosunku do średnich ogólnokrajowych.

Osoby niepełnosprawne rzadko pozytywnie oceniają działalność gmin dotyczącą rehabilitacji społecznej. W przypadku najbardziej powszechnych działań – pomocy bytowej, materialnej i finansowej jedynie od 7 do 14% ocenia aktywność gmin pozytywnie. Tymczasem, ponad 60% przedstawicieli samorządów gminnych uważa, iż możliwości, jakie gminy stwarzają na tym polu są raczej duże lub bardzo duże.

W województwie lubuskim możliwości uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, integracji społecznej oraz poruszania się po terenie gminy zostały przez niepełnosprawnych ocenione bardziej pozytywnie w stosunku do innych regionów. Nadal jednak oceny takie formułuje tylko co piąty niepełnosprawny (od 19 do 23%).

Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Jak ocenia Pan(i) możliwości, jakie stwarza gmina osobom niepełnosprawnym w zakresie:
(Raczej duże + Bardzo duże)

■ Przedstawiciele samorządów gminnych - ogółem (N=2117)

■ Przedstawiciele samorządów gminnych - lubuskie (N=54)

■ Osoby niepełnosprawne - ogółem (N=5019)

■ Osoby niepełnosprawne - lubuskie (N=314)

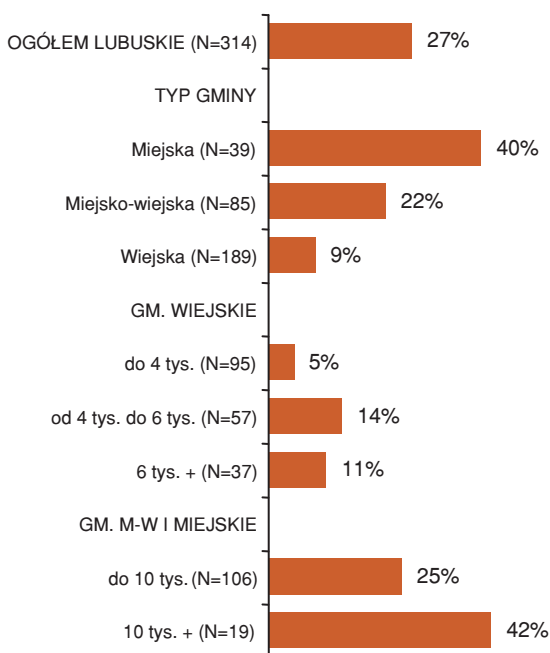
Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

W województwie lubuskim obserwujemy rozbieżności pomiędzy gminami różnego typu w zakresie działalności podejmowanej na rzecz osób niepełnosprawnych, która to prawidłowość pojawiła się także na poziomie kraju.

Gminy miejskie, zwłaszcza te największe, znacznie częściej podejmują działania na rzecz rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, niż czynią to gminy wiejskie i miejsko-wiejskie.

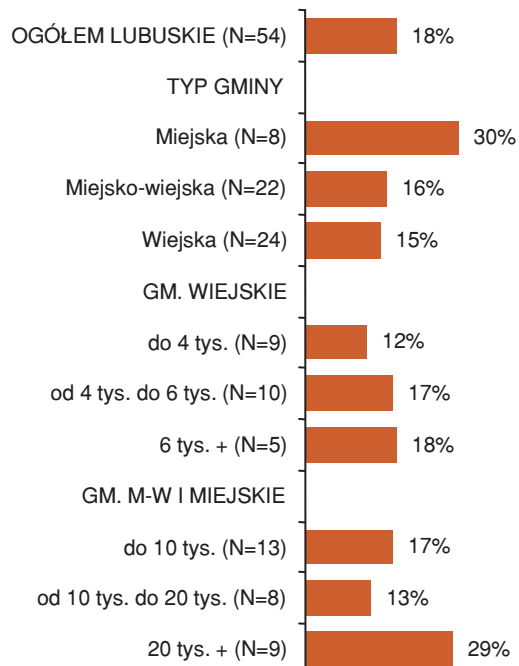
Niepełnosprawni mieszkańcy województwa lubuskiego, podobnie jak respondenci z innych regionów, mieli tendencję do przeszacowywania skali zaangażowania samorządów w działania dotyczące rehabilitacji społecznej. W ich opinii – w zgodzie z deklaracjami samorządów gminnych – najbardziej aktywne są największe gminy miejskie.

PRZECIĘTNY ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH WSKAZUJĄCYCH, IŻ GMINA PODEJMOWAŁA DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, województwo lubuskie N=314

PRZECIĘTNY ODSETEK GMIN WSKAZUJĄCYCH, IŻ PODEJMOWAŁY DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, województwo lubuskie N=54

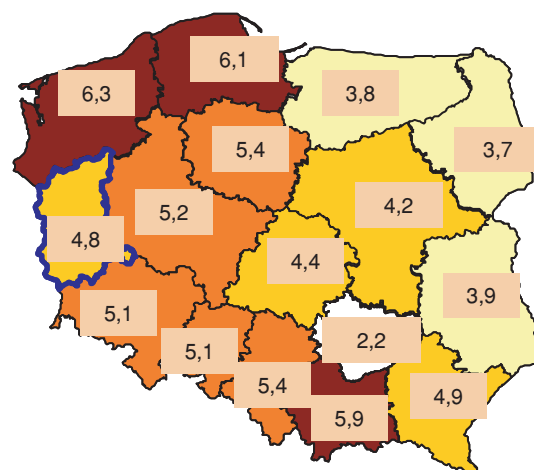
Ocena działań samorządów gminnych w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych

Województwo lubuskie jedynie częściowo wpisuje się w widoczny na mapach zróżnicowań podział terytorialny na Polskę zachodnią i wschodnią. Na wschodzie kraju aktywność gmin w zakresie rehabilitacji społecznej jest wyraźnie niższa, niż w zachodniej części. Region lubuski pod względem przeciętnej liczby podejmowanych działań wypada nieco gorzej w stosunku do swoich sąsiadów – województwa wielkopolskiego, dolnośląskiego i zachodniopomorskiego.

Z drugiej jednak strony, województwo lubuskie należy do regionów, w których przeciętny odsetek gmin wskazujących, iż podejmowały działania w zakresie rehabilitacji społecznej kształtuje się na poziomie średniej ogólnokrajowej.

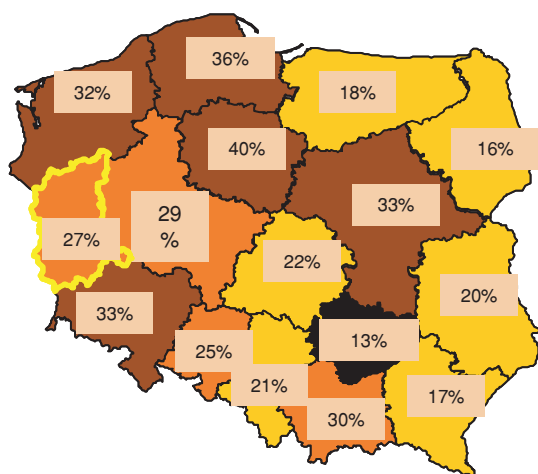
Zauważmy, że niepełnosprawni z województwa lubuskiego (o czym już była mowa), podobnie jak respondenci z innych województw, mieli tendencję do przeszacowywania aktywności gmin w zakresie rehabilitacji społecznej. Rozbieżności w przypadku regionu lubuskiego są szczególnie wyraźne.

ŚREDNIA LICZBA PODEJMOWANYCH PRZEZ GMINĘ DZIAŁAŃ NA RZEC OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

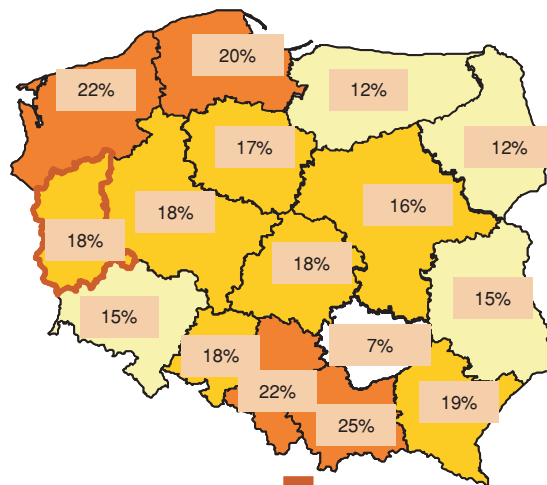
PRZECIĘTNY ODSETEK NIEPEŁNOSPRAWNYCH WSKAZUJĄCYCH, IŻ GMINA PODEJMOWAŁA DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ

ŚREDNIO 26%

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

PRZECIĘTNY ODSETEK GMIN WSKAZUJĄCYCH, IŻ PODEJMOWAŁY DZIAŁANIA W ZAKRESIE REHABILITACJI SPOŁECZNEJ

ŚREDNIO 17%

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

8. Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

Wyniki badań wskazują, iż pomimo wysokich oczekiwań niepełnosprawnych wobec samorządów gminnych, jednostki te nie są obecnie odpowiednio przygotowane do świadczenia pomocy tej grupie osób – nie dysponują odpowiednim potencjałem, zapleczem, przygotowaniem i organizacją do efektywnego wsparcia osób niepełnosprawnych.

W województwie lubuskim mamy do czynienia z podobną sytuacją. Obserwujemy także, podobne jak w innych województwach, zależności pomiędzy przygotowaniem samorządów do świadczenia pomocy, a sytuacją (wielkością i typem) gminy.

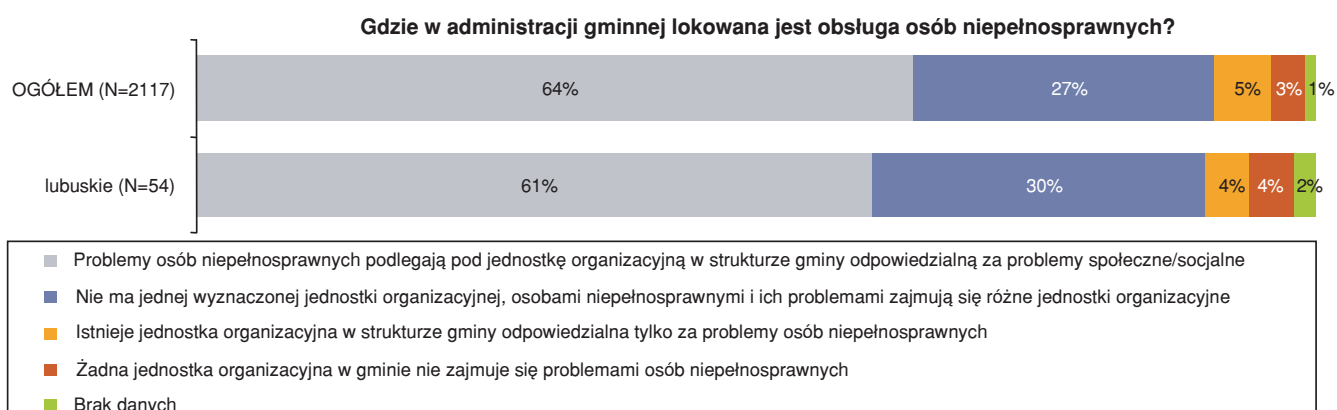
Samorzady gminne w większości nie są dobrze przygotowane do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym.

- W gminach brakuje wyspecjalizowanych jednostek, w których byłaby lokowana obsługa osób niepełnosprawnych.
- Samorzady gminne dysponują małą liczbą etatów przeznaczonych wyłącznie do obsługi osób niepełnosprawnych.
- Urzędy gmin w ogromnej większości nie są dostosowane architektonicznie do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Brak jest w większości gmin planowania zadań dotyczących osób niepełnosprawnych, w szczególności programów przeciwdziałania bezrobociu wśród osób niepełnosprawnych oraz programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Gminy najczęściej nie uwzględniają w budżetach środków na pomoc niepełnosprawnym jako oddzielnej pozycji. W części gmin środki te w ogóle nie są uwzględniane, ale wygospodarowywane na bieżąco.
- Samorzady gminne finansują pomoc udzielaną osobom niepełnosprawnym w znacznej części z własnych środków, przejmując na siebie większość ciężaru tej pomocy kosztem innych swoich działań.

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

➡ **W gminach brakuje wyspecjalizowanych jednostek, w których byłaby lokowana obsługa osób niepełnosprawnych.**

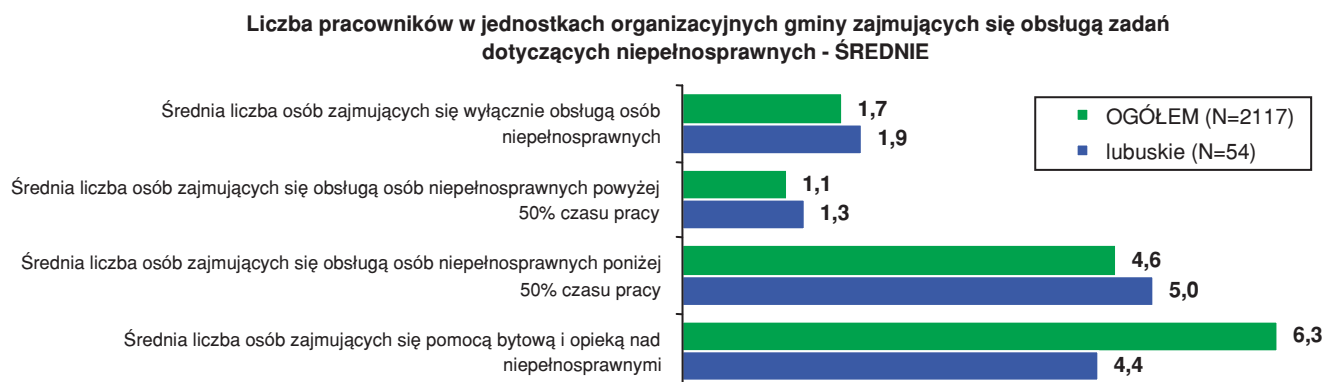
Pod względem organizacji pomocy dla osób niepełnosprawnych w województwie lubuskim mamy do czynienia z sytuacją niemal identyczną, jak w skali kraju. Do zadań związanych z obsługą osób niepełnosprawnych najczęściej wyznaczane są jednostki odpowiedzialne za pomoc socjalną (61%). W 30% urzędów gmin niepełnosprawnymi zajmują się pracownicy różnych komórek organizacyjnych. Jedynie 4% gmin ma wyznaczone jednostki odpowiedzialne tylko za pomoc osobom niepełnosprawnym. Takie rozdrobienie kompetencji zapewne utrudnia udzielanie kompleksowej pomocy osobom niepełnosprawnym i w pewnym sensie spycha ich problemy na dalszy plan.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

➡ **Samorządy gminne dysponują małą liczbą etatów przeznaczonych wyłącznie do obsługi osób niepełnosprawnych.**

Lubuskie gminy dysponują nieznacznie większą, niż przeciętnie liczbą pełnoetatowych pracowników do obsługi osób niepełnosprawnych. Z drugiej jednak strony, dużo mniej osób niż przeciętnie, zajmuje się pomocą bytową i opieką nad niepełnosprawnymi.

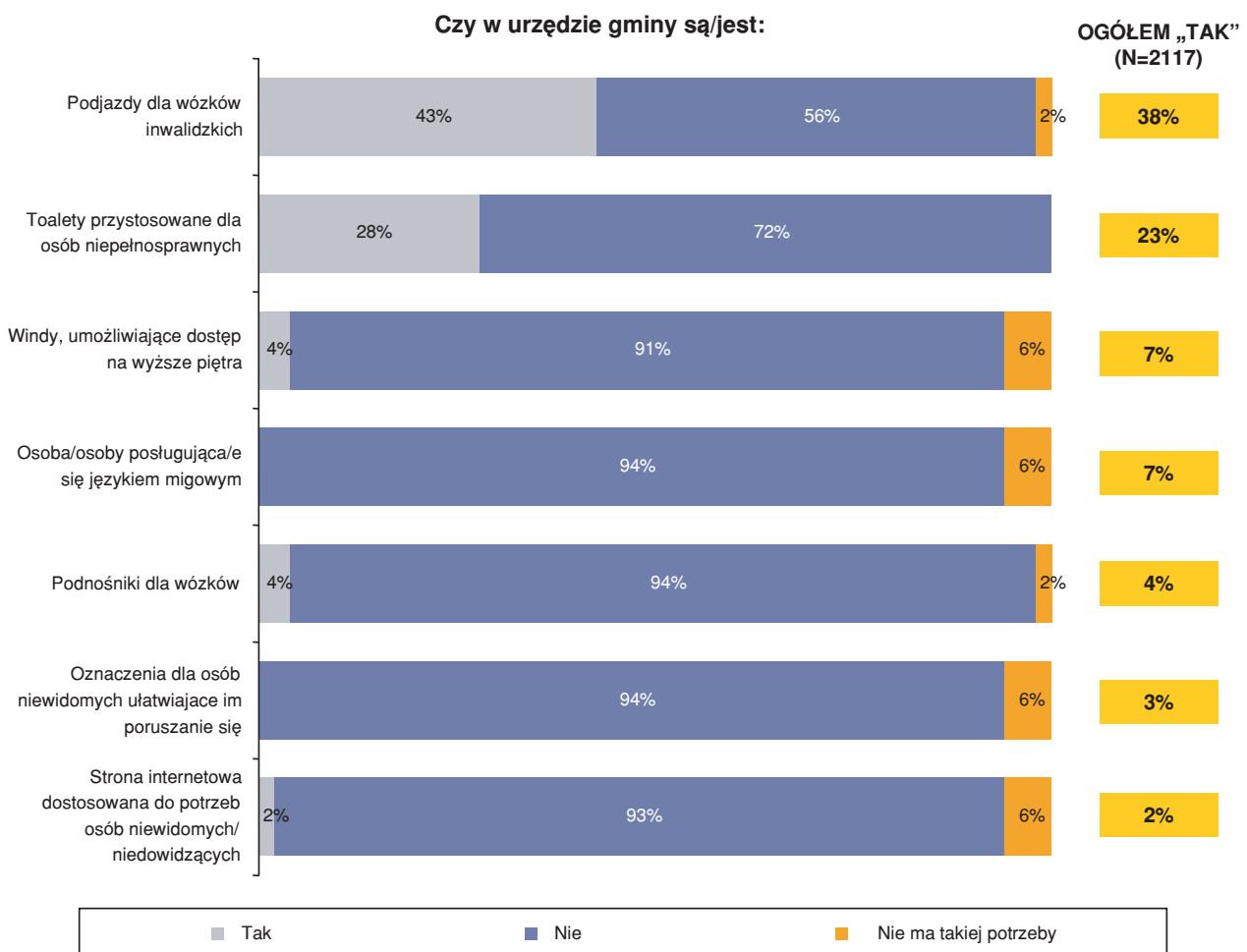
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

➡ Urzędy gmin w ogromnej większości nie są dostosowane architektonicznie do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Województwo lubuskie nie odbiega pod tym względem od innych regionów. Również i tutaj większość urzędów gmin nie posiada podstawowych usprawnień dla niepełnosprawnych petentów.

43% lubuskich gmin posiada podjazdy dla wózków inwalidzkich. W 28% gmin niepełnosprawni mogą korzystać ze specjalnie przystosowanych toalet. Ale już do rzadkości należą windy czy podnośniki dla wózków. Natomiast osoby posługujące się językiem migowym, oznaczenia dla niewidomych i dostosowane do ich potrzeb strony internetowe w zasadzie są nieobecne.

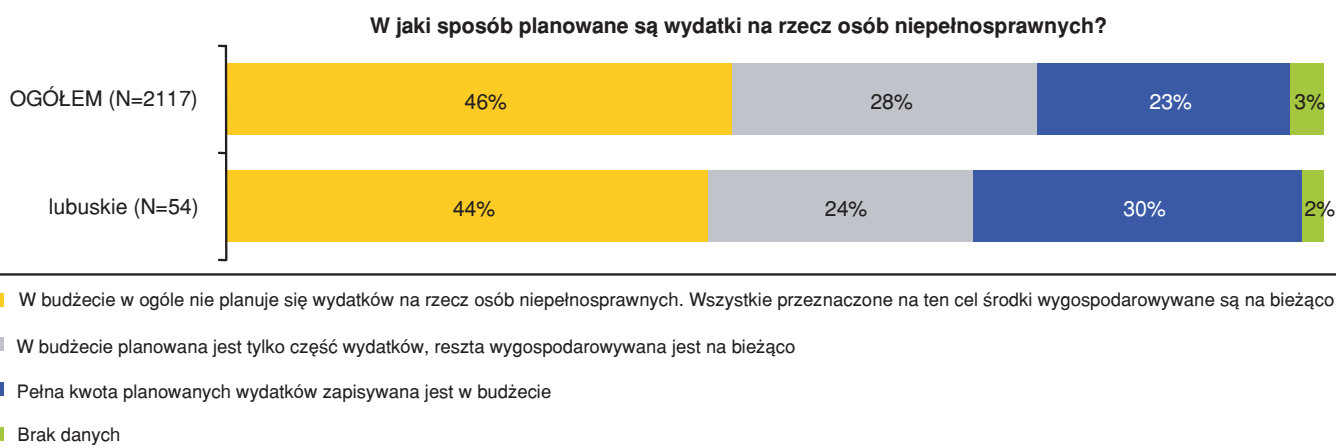

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117, województwo lubuskie N=54

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

➡ Brak jest w większości gmin szczegółowego planowania wydatków czy zadań dotyczących osób niepełnosprawnych, w szczególności programów przeciwdziałania bezrobociu wśród osób niepełnosprawnych oraz programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

W województwie lubuskim 44% samorządów gminnych w ogóle nie planuje wydatków na rzecz osób niepełnosprawnych w budżecie. Jednocześnie 30% lubuskich gmin planuje pełną kwotę wydatków. Sytuacja ta jest niemal idealnym odzwierciedleniem tendencji na poziomie kraju.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

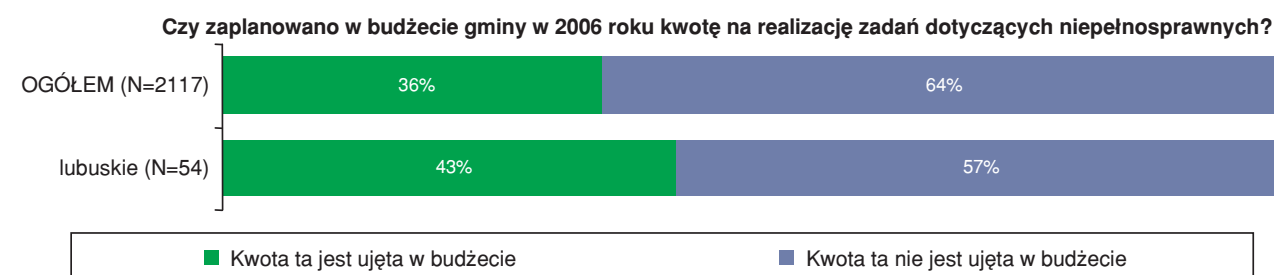
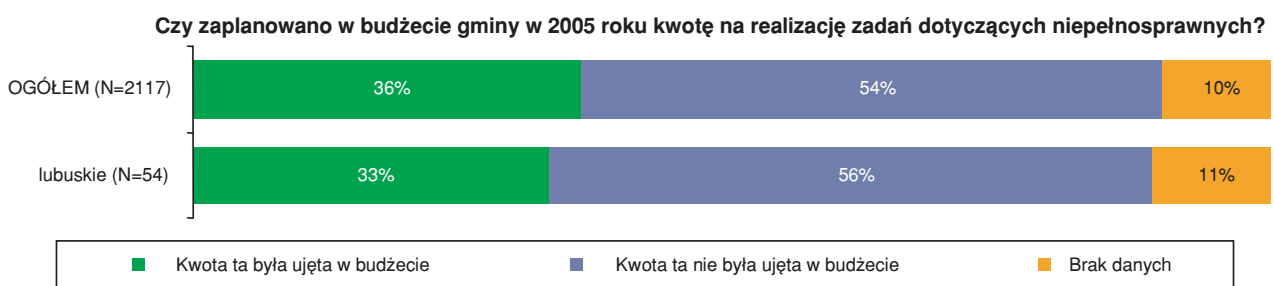
Jak wspomniano we wcześniejszej części raportu, zdecydowana większość gmin nie posiada opracowanego gminnego programu walki z bezrobociem wśród tej grupy osób, zaś jedynie 30% ma opracowany (lub jest w trakcie opracowywania) gminnego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Brak tego typu zapisów zapewne w znacznym stopniu utrudnia podejmowanie dobrze zaplanowanych i efektywnie realizowanych działań na rzecz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

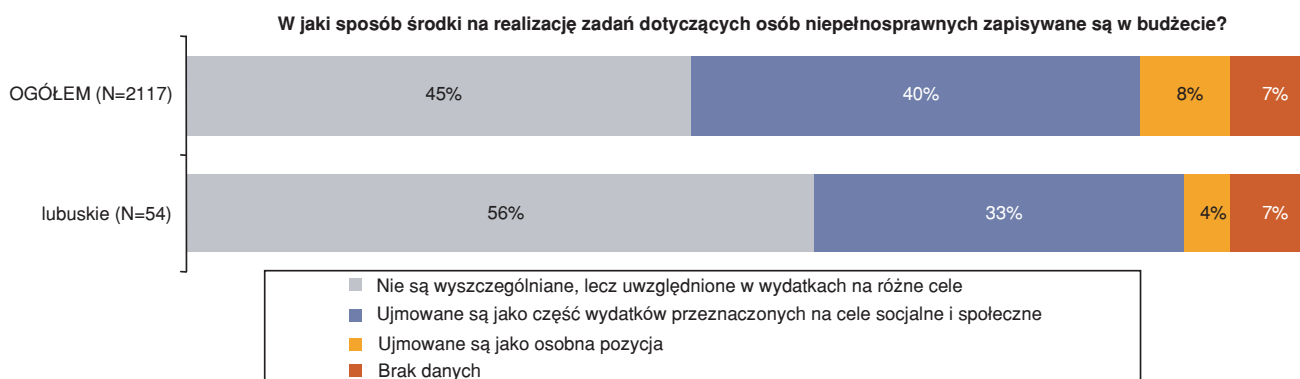
➔ Gminy najczęściej nie uwzględniają w budżetach środków na pomoc niepełnosprawnym jako oddzielnej pozycji.

W województwie lubuskim 33% gmin ujmowało tego typu wydatki w budżecie na rok 2005, zaś 43% gmin zaplanowało je w budżecie na rok 2006. Zdecydowana większość gmin (56%) w żaden sposób nie umieszcza ich w budżetach. Sytuacja ta jest zbliżona do skali kraju.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

W województwie lubuskim jedynie 4% gmin ujmuje środki na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych jako osobną pozycję w budżecie. Ponad połowa samorządów gminnych w ogóle nie wyszczególnia takich wydatków, ale włącza je w wydatki na różne cele. Co trzecia gmina, środki na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych ujmuje jako część wydatków przeznaczonych na cele społeczne i socjalne.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

☞ Samorzady gminne finansują pomoc udzielaną osobom niepełnosprawnym w znacznej części z własnych środków, przejmując na siebie większość ciężaru tej pomocy kosztem innych swoich działań.

W województwie lubuskim mamy do czynienia z nieco inną, niż w skali kraju strukturą źródeł środków finansowych na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych. Nadal jednak zdecydowaną część ciężaru pomocy biorą na siebie gminy – przeciętnie 47% środków pochodzi z budżetu gminy. Natomiast drugim co do udziału w wydatkach źródłem finansowania są, inaczej niż w innych regionach, dotacje celowe budżetu państwa (ponad 25% środków) oraz subwencje budżetu państwa i środki województwa (po 11% środków).

W przypadku lubuskich gmin sponsoring, kredyty oraz fundusze unijne nie stanowią istotnych źródeł finansowania.

**Tabela 1. Z jakich źródeł pochodziły w 2005 roku środki finansowe gminy na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych?
PRZECIĘTNA STRUKTURA ŹRÓDEŁ ŚRODKÓW FINANSOWYCH (W %)**

	OGÓLEM (N=1704)	dolnośląskie (N=95)	kujawsko-pomorskie (N=60)	lubelskie (N=143)	lubuskie (N=38)	łódzkie (N=126)	matopolskie (N=150)	mazowieckie (N=258)	opolskie (N=47)	podkarpackie (N=121)	podlaskie (N=82)	pomorskie (N=81)	śląskie (N=129)	świętokrzyskie (N=50)	warmińsko-pomorskie (N=151)	wielkopolskie (N=314)	zachodniopomorskie (N=83)
Ze środków własnych gminy	51,82	52,97	52,3	58,55	46,97	48,03	47,55	48,12	56,83	47,43	40,98	44,12	57,45	59,92	57,8	59,81	53,72
Ze środków powiatu	8,06	5,34	5,92	6,03	0,79	8,37	15,32	6,81	2,53	5,15	7,33	7,35	8,3	9,82	12,83	7,17	13,93
Ze środków województwa	11,12	6,47	12,52	13,91	11,58	16,83	8,17	10,05	14,36	15,13	9,87	12,17	8,18	9,72	9,09	10,81	10,19
Z dotacji celowych budżetu państwa	19,78	23,93	21,2	15,36	25,45	21,9	21,43	22,67	17	25,23	26,65	25,35	14,44	9,46	14,1	13,59	16,92
Z subwencji z budżetu państwa	5,56	8,28	2,27	2,5	11,16	1,38	4,38	9,63	0,68	6,28	11,62	6,98	5,34	5,6	3,92	3,59	3,57
Ze środków sponsorów (np. darowizny)	1,13	0,92	1,2	0,35	0,16	1,83	0,58	0,73	2,66	0,33	0,12	1,2	1,2	2,74	0,43	3,34	1,17
Z funduszy Unii Europejskiej	0,51	1,24	0,33	0,21	0	0,24	1,09	0,51	1,74	0,04	1,46	0,49	0,33	0,4	0	0,33	0,3
Z kredytów, pożyczek	0,21	0,32	0	0	0	0,75	0,03	0,14	0,47	0	0	0	0,43	0,2	0,8	0,2	0,12
Z innych źródeł	1,27	0,06	3,55	2,05	1,92	0	1,43	0,26	1,55	0,88	1,95	2,31	4,29	0,1	0,94	0,75	0,18
Brak danych	20%	33%	43%	18%	30%	16%	9%	13%	23%	10%	16%	16%	18%	23%	12%	29%	19%

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Podobnie jak w innych województwach działalność gmin na rzecz osób niepełnosprawnych, o czym była też mowa wcześniej, najczęściej ograniczona jest do najprostszego wsparcia w formie pomocy materialnej, finansowej lub bytowej. Pomoc ta nie jest jednak adresowana specyficznie do osób niepełnosprawnych, ale wpisuje się w zadania społeczne i socjalne realizowane przez gminy w ramach ich ustawowych obowiązków. Oznacza to, że w pewnym sensie pomoc ta jest udzielana kosztem innych mieszkańców – co jednak nie znaczy, że nie należy się ona niepełnosprawnym (spełniają oni warunki udzielenia tej pomocy).

Przy odpowiednim dostosowaniu i finansowaniu działań aktywność gmin w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych mogłaby być większa, ale należy docenić obecny wysiłek w udzielaniu wsparcia tej grupie osób.

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

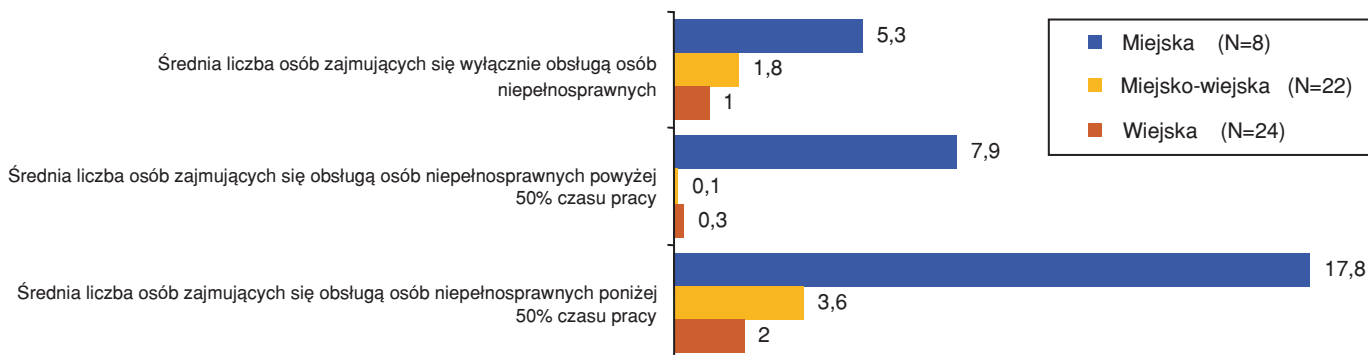
Podobnie jak w skali kraju, również w województwie lubuskim przygotowanie i możliwości świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym są silnie związane z typem i wielkością gminy. Relatywnie najgorzej przygotowane są gminy wiejskie.

❑ Obsługa osób niepełnosprawnych i liczba etatów

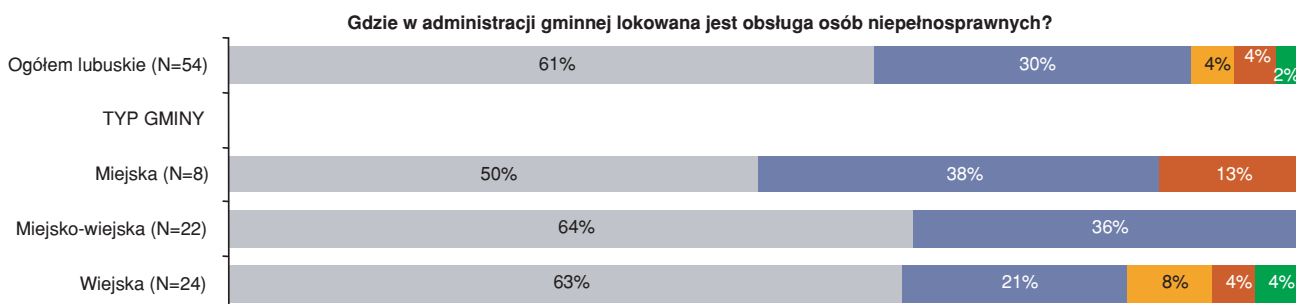
Pod względem organizacji obsługi osób niepełnosprawnych w urzędach gminy nie obserwujemy w regionie lubuskim znaczących różnic. W większości przypadków sprawami osób niepełnosprawnych zajmują się jednostki odpowiedzialne za problemy społeczne i socjalne.

Obserwujemy natomiast duże zróżnicowanie pod względem liczby etatów dedykowanych do obsługi niepełnosprawnych petentów. Przeciętnie najwięcej pracowników zajmujących się osobami niepełnosprawnymi posiadają gminy miejskie. Dużo gorsza jest sytuacja gmin miejsko-wiejskich i wiejskich.

Liczba pracowników w jednostkach organizacyjnych gminy zajmujących się obsługą zadań dotyczących niepełnosprawnych - ŚREDNIE

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, województwo lubuskie N=54

- Problemy osób niepełnosprawnych podlegają pod jednostkę organizacyjną w strukturze gminy odpowiedzialną za problemy społeczne/socjalne
- Nie ma jednej wyznaczonej jednostki organizacyjnej, osobami niepełnosprawnymi i ich problemami zajmują się różne jednostki organizacyjne
- Istnieje jednostka organizacyjna w strukturze gminy odpowiedzialna tylko za problemy osób niepełnosprawnych
- Zadna jednostka organizacyjna w gminie nie zajmuje się problemami osób niepełnosprawnych
- Brak danych

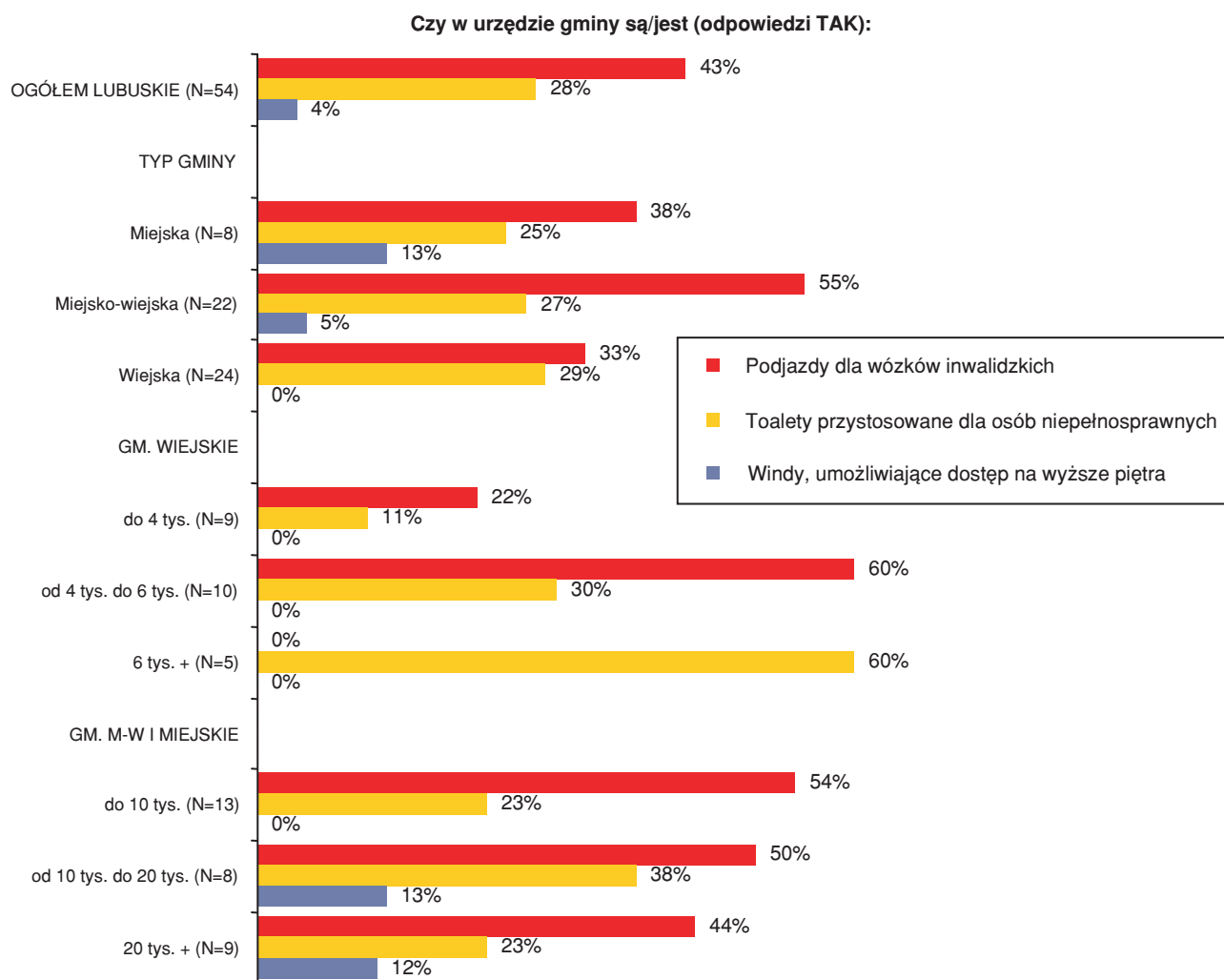
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, województwo lubuskie N=54

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

☐ *Dostosowanie architektoniczne*

W województwie lubuskim obserwujemy podobne prawidłowości pod względem dostosowania architektonicznego urzędów gmin, jak w innych regionach kraju. Sytuacja jest zdecydowanie lepsza w przypadku siedzib gmin miejsko-wiejskich. Dużo więcej spośród nich posiada udogodnienia dla osób niepełnosprawnych ułatwiające korzystanie z urzędu gminy. Gorzej jest w przypadku gmin wiejskich. Wprowadzie pod względem najbardziej powszechnych udogodnień (podjazdów dla wózków inwalidzkich i toalet) niewiele ustępują gminom miejskim, jednak w przypadku pozostałych usprawnień obserwujemy duże braki.

Najlepiej przystosowane do potrzeb niepełnosprawnych petentów wydają się być średnie i duże gminy miejskie i miejsko-wiejskie.

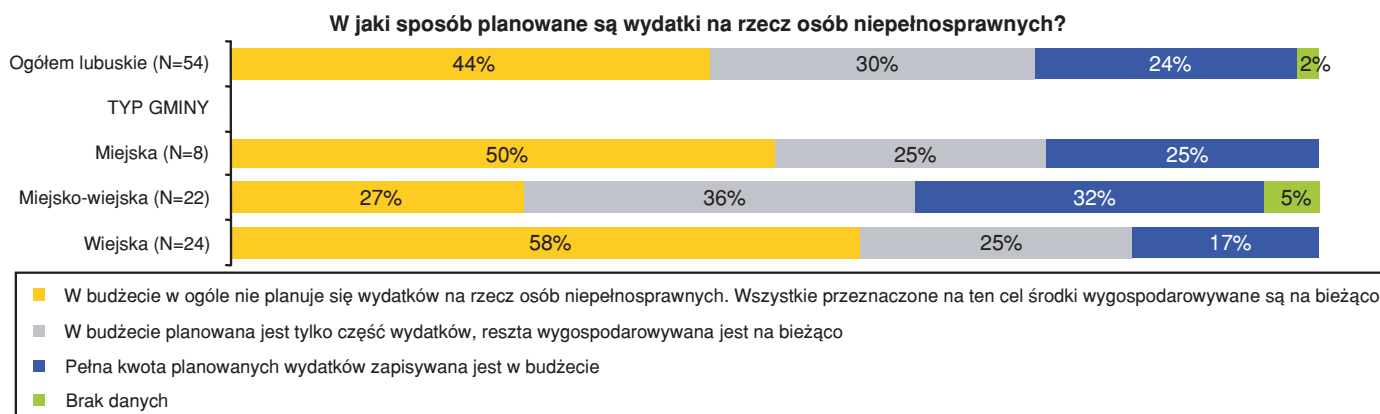

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, województwo lubuskie N=54

Przygotowanie samorządów gminnych do świadczenia pomocy osobom niepełnosprawnym

Planowanie zadań dotyczących osób niepełnosprawnych i programy dotyczące osób niepełnosprawnych

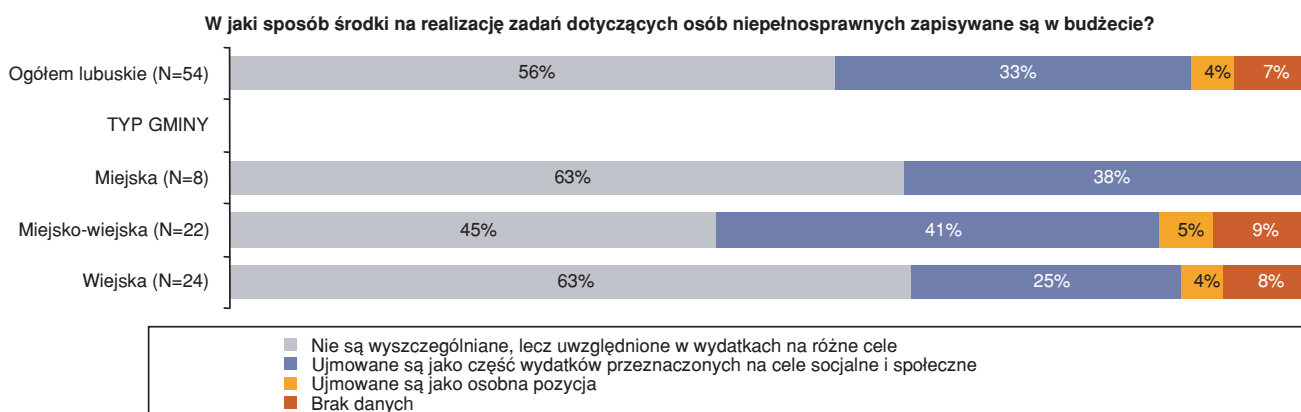
Gminy miejsko-wiejskie zdecydowanie częściej (36%), niż gminy miejskie i wiejskie (po 25%) zapisują pełną kwotę planowanych wydatków w budżecie. Tymczasem więcej, niż połowa gmin wiejskich i miejskich w ogóle nie planuje wydatków na rzecz niepełnosprawnych, zaś środki na te cele wygospodarowuje na bieżąco.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, województwo lubuskie N=54

Uwzględnianie w budżetach środków na pomoc niepełnosprawnym

63% gmin miejskich i wiejskich nie wyszczególnia środków na realizację zadań dotyczących osób niepełnosprawnych w budżetach, ale uwzględnia je w wydatkach na różne cele. Żaden z samorządów miejskich nie ujmuje tych wydatków jako osobnej pozycji.

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, województwo lubuskie N=54

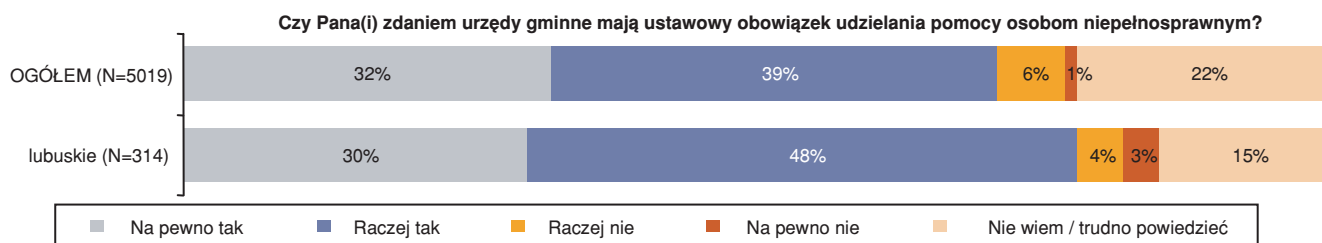
9. Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla niepełnosprawnych

Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla niepełnosprawnych

Niepełnosprawni mieszkańcy województwa lubuskiego zdecydowanie częściej, niż ogół niepełnosprawnych uważają, że **gminy są ustawowo zobowiązane do zapewnienia im – jako osobom niepełnosprawnym – koniecznej pomocy**. Zapewne dlatego, właśnie w stosunku do samorządów gminnych formułują oni oczekiwania pomocy i do nich zwracają się w pierwszej kolejności. W województwie lubuskim obserwujemy też silniejsze, niż w skali kraju, **oczekiwanie zmiany obecnego systemu wsparcia**. Mieszkańcy tego regionu życzyliby sobie, aby gminy w większym stopniu, niż dotychczas – w całości, lub przynajmniej w części – odpowiadały za realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych.

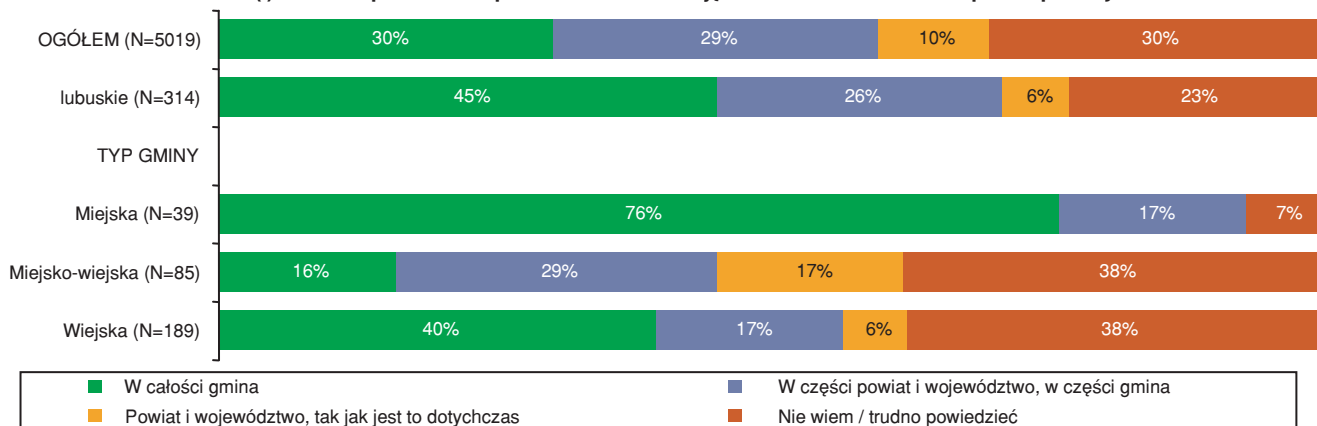
Postawa wobec ewentualnych zmian systemu wsparcia niepełnosprawnych jest związana z sytuacją respondentów. Co ciekawe, to wśród mieszkańców miast mamy do czynienia z największym gronem zwolenników zmian – żaden spośród niepełnosprawnych mieszkańców gmin miejskich nie opowiedział się za obecnym systemem wsparcia. Jednak w województwie lubuskim to właśnie mieszkańcy gmin miejskich najczęściej korzystali z pomocy samorządów gminnych i Ośrodków Pomocy Społecznej, stąd zapewne chęć dalszego czerpania z tych źródeł pomocy.

Mieszkańcy gmin miejsko-wiejskich i wiejskich byli, w kwestii zmiany obecnego systemu wsparcia, podzieleni. Duża grupa spośród nich nie była w stanie dokonać wyboru. Wśród mieszkańców gmin wiejskich wyższy, niż w gminach miejsko-wiejskich jest odsetek badanych, którzy chcieliby, aby gmina w całości lub w części przejęła zadania powiatu.

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Zgodnie z obowiązującym prawem wszystkie zadania na rzecz osób niepełnosprawnych przydzielone są władzom powiatowym i wojewódzkim. Gmina nie otrzymuje żadnych środków z budżetu państwa na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym. Kto Pana(i) zdaniem powinien odpowiadać za realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych?

Badanie osób niepełnosprawnych 2006, N=5019

Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla niepełnosprawnych

Najwygodniejszym dla osób niepełnosprawnych rozwiązaniem byłoby przejęcie przez samorządy gminne od powiatów przynajmniej części zadań na rzecz osób niepełnosprawnych. **Gminy widzą ten problem zupełnie inaczej.**

Samorządy gminne z województwa lubuskiego w przeważającej części negatywnie oceniają obowiązujący system finansowania i podziału zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Jedynie 2% samorządów (w porównaniu z 5% w skali kraju) ocenia go pozytywnie.

Przedstawiciele lubuskich gmin zdecydowanie częściej, niż w innych regionach, wyrażają przekonanie, iż system nie jest spójny i nie spełnia wymogów UE – ustawa wymaga poprawek lub ponownego opracowania. 39% samorządowców jest przekonanych, iż założenia systemu są dobre, a modyfikacji wymaga dostosowanie go do społecznych realiów.

Jak gmina ocenia obowiązujący w Polsce ustawowy system finansowania i podziału zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych?

- System jest dobry, sprawdził się, nie należy go modyfikować
- System ten w ogólnych zarysach nie powinien ulec istotnym zmianom, ale konieczne są odpowiednie dostosowania do aktualnych warunków społecznych
- System należy zmienić, zachowując jego podstawowe założenia i funkcje
- Funkcjonujący obecnie system powinien być odrzucony i opracowany od nowa
- Obowiązująca ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nie tworzy zwartego, odpowiadającego wymogom UE systemu, należy ją opracować od nowa
- Brak danych

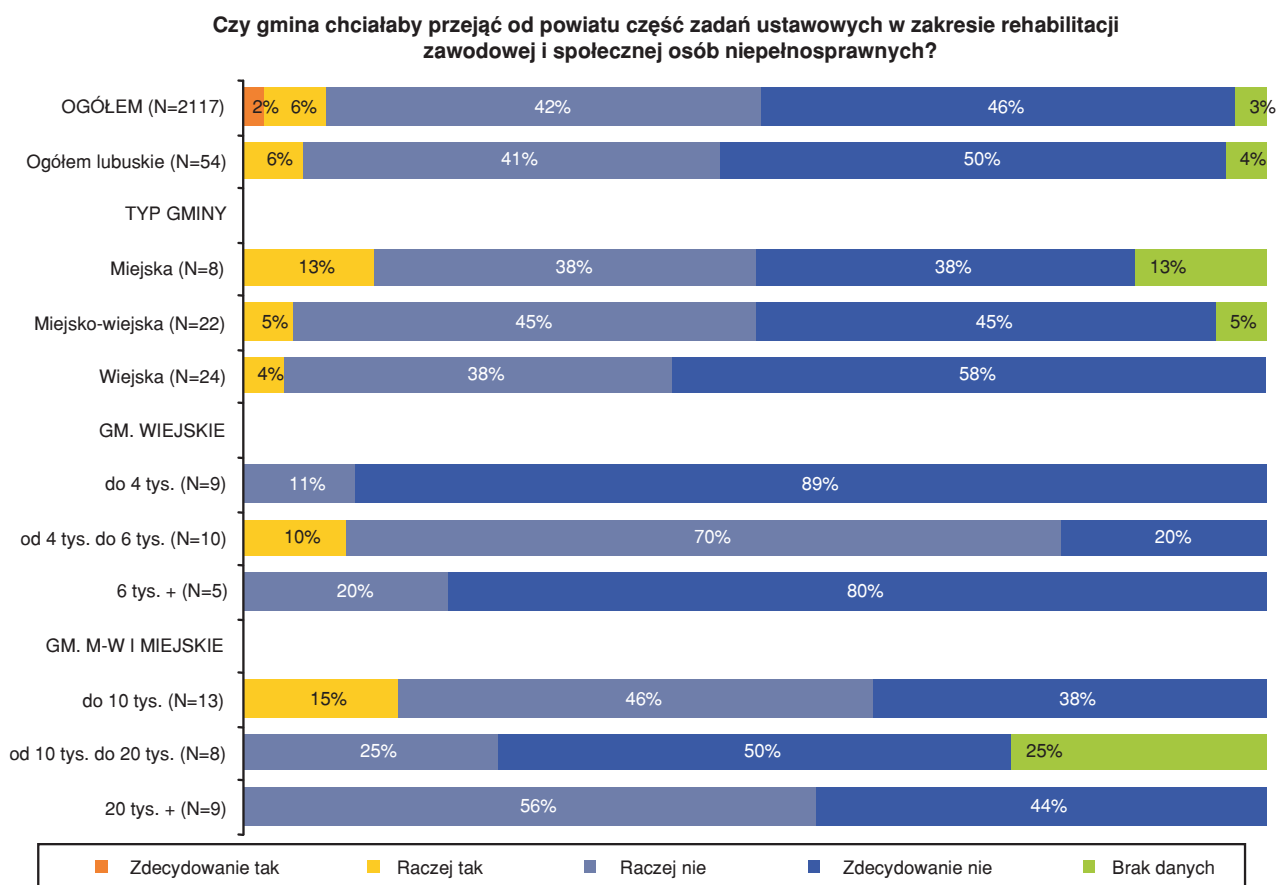
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla niepełnosprawnych

Przedstawiciele samorządów gminnych z województwa lubuskiego w ogromnej większości odrzucają pomysł przejęcia od powiatu części ustawowych zadań dotyczących rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Jedynie 6% gmin wyrażało umiarkowaną aprobatę dla tego pomysłu.

Zdecydowany sprzeciw wyrażają w szczególności najmniejsze i największe gminy wiejskie – wszystkie one odrzuciły ten pomysł. Tylko jedna gmina wiejska rozważyłaby przejęcie od powiatu części zadań w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Również żadna spośród średnich i dużych gmin miejskich i miejsko-wiejskich nie wyraziła chęci przejęcia od powiatu części odpowiedzialności za realizację zadań rehabilitacji społecznej i zawodowej niepełnosprawnych. Tylko dwie spośród najmniejszych gmin miejsko-wiejskich i miejskich wyraziły umiarkowaną aprobatę dla tego pomysłu.

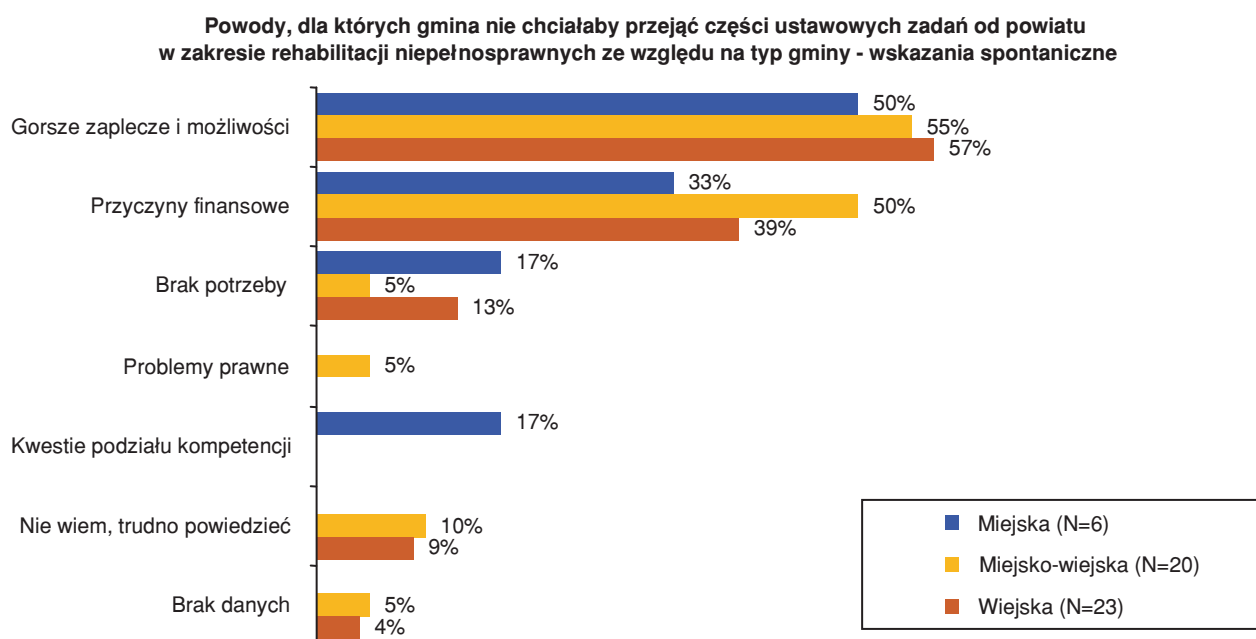

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, województwo lubuskie N=54

Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla niepełnosprawnych

Podstawowych powodów niechęci lubuskich gmin wobec przejęcia na siebie obowiązków związanych z pomocą osobom niepełnosprawnym, należy upatrywać w zapleczu, jakim dysponują samorzady. Wśród najczęściej wymienianych przeszkód znalazły się przede wszystkim **gorsze możliwości i zaplecze** gmin wobec potrzeb osób niepełnosprawnych (najczęściej wskazywane przez gminy wiejskie i miejsko-wiejskie), a także **przyczyny finansowe** – wskazywane najczęściej przez gminy miejsko-wiejskie.

Można przypuszczać, iż dysponując lepszym zapleczem i celowymi środkami finansowymi gminy wykazywałyby więcej inicjatywy w przejmowaniu zadań związanych z rehabilitacją społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych od powiatów. Tego typu wsparcie zdecydowanie poprawiłoby bowiem możliwości gmin w stosunku do zadań, które przynajmniej częściowo samorzady i tak podejmują w ramach innych działań (np. pomocy społecznej i socjalnej). Mogłoby się to też przyczynić do wyrównywania dysproporcji pomiędzy pomocą udzielaną w miastach (większą z racji bliskości powiatu) i na wsiach (gdzie częściej jest to doraźne, najbardziej podstawowe wsparcie). Dodatkowo, adresowanie tych zadań specyficznie do osób niepełnosprawnych sprzyjałoby bardziej efektywnej ich realizacji i zwiększeniu ich różnorodności.

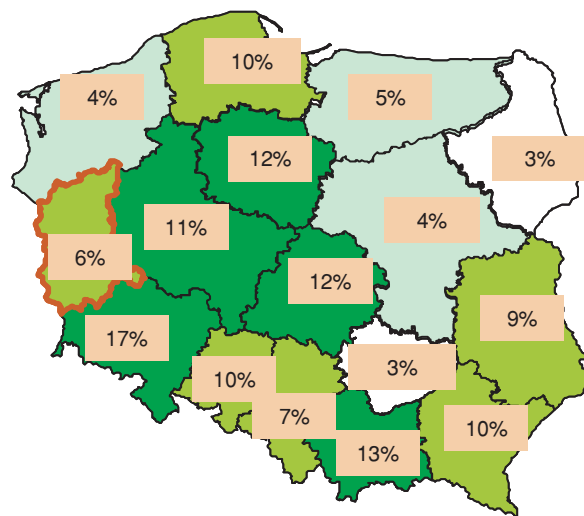
Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, województwo lubuskie N=54

Preferencje wobec organizacji systemu wsparcia dla niepełnosprawnych

Przedstawiciele samorządów gminnych z województwa lubuskiego, obok respondentów z regionu zachodniopomorskiego, warmińsko-mazurskiego, mazowieckiego, podlaskiego i świętokrzyskiego **przejawiają mniejszą, niż w skali kraju skłonność do przejmowania od powiatu zadań w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.** W sąsiednich województwach – wielkopolskim i dolnośląskim mamy do czynienia z większą aprobatą dla idei przejścia odpowiedzialności za tego typu działania.

Przedstawiciele samorządów w regionie lubuskim, podobnie jak ogół gmin, za największe przeszkody w przejmowaniu zadań od powiatu uważają gorsze zaplecze i możliwości oraz przyczyny finansowe.

Czy gmina chciałaby przejąć od powiatu część zadań ustawowych w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych?
(ZDECYDOWANIE TAK + RACZEJ TAK)

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117

Tabela 1. Powody, dla których gmina nie chciałaby przejąć części ustawowych zadań od powiatu w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych w poszczególnych województwach – wskazania spontaniczne

	Ogółem (N=1868)	dolnośląskie (N=112)	kujawsko-pomorskie (N=78)	lubelskie (N=157)	lubuskie (N=49)	łódzkie (N=130)	małopolskie (N=141)	mazowieckie (N=282)	opolskie (N=53)	podkarpackie (N=117)	podlaskie (N=92)	pomorskie (N=85)	śląskie (N=139)	świętokrzyskie (N=56)	warmińsko-pomorskie (N=94)	wielkopolskie (N=186)	zachodniopomorskie (N=95)
Gorsze zaplecze i możliwości	55%	72%	41%	56%	55%	58%	52%	60%	47%	42%	52%	61%	55%	63%	67%	52%	42%
Przyczyny finansowe	46%	56%	28%	44%	43%	30%	49%	48%	47%	63%	48%	35%	50%	32%	32%	61%	39%
Brak potrzeby	11%	6%	9%	16%	10%	15%	16%	10%	23%	9%	7%	7%	12%	7%	15%	10%	12%
Problemy prawne	1%	2%	3%	1%	2%	1%	0%	1%	0%	2%	7%	0%	1%	0%	2%	1%	3%
Kwestie podziału kompetencji	1%	0%	1%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	2%	1%	0%	2%	2%	1%	2%	0%
Inne	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	4%	0%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Nie wiem, trudno powiedzieć	6%	4%	18%	4%	8%	9%	4%	1%	2%	3%	13%	5%	2%	11%	6%	4%	14%
Brak danych	3%	4%	14%	1%	4%	2%	0%	2%	4%	1%	1%	5%	4%	0%	2%	1%	4%

Badanie przedstawicieli samorządów gminnych 2006, N=2117